

**GUIA DE
L'ESTUDIANT
2013-2014**

FACULTAT D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ I CIÈNCIES HUMANES
GRAU EN PSICOLOGIA

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	1
FACULTAT D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ I CIÈNCIES HUMANES	2
Estructura	2
Departaments	2
Òrgans de govern	3
CALENDARI ACADÈMIC	4
ORGANITZACIÓ DELS ENSENYAMENTS	7
Metodologia	7
Procés d'avaluació	8
PLA D'ESTUDIS	10
Ordenació temporal de l'ensenyament	10
ASSIGNATURES DE PRIMER CURS	14
Canvis Evolutius i Educatius	14
Fonaments de Psicobiologia	17
Fonaments Psicosocials del Comportament Humà	22
Història i Epistemologia de la Psicologia	25
Tècniques d'Expressió i Comunicació	28
Idioma Modern. Competències d'Anglès en Psicologia	31
Percepció, Atenció i Memòria	34
Perfils Professionals de la Psicologia. Ètica i Deontologia	37
Psicofisiologia	40
Psicologia del Desenvolupament I. Primera i Segona Infància	45
ASSIGNATURES DE SEGON CURS	48
Pensament i Llenguatge	48
Psicologia de la Personalitat	51
Psicologia del Desenvolupament II. Adolescència, Maduresa i Senectut	54
Psicologia dels Grups i Organitzacions	57
Psicomètria	61
Instruments i Tècniques Qualitatives en la Pràctica Professional de la Psicologia	64
Motivació i Emoció	67
Psicologia de la Salut i Qualitat de Vida	70
Psicologia del Treball. Planificació i Gestió de Recursos Humans	72
Psicologia i Contexts Educatius	77
ASSIGNATURES DE TERCER CURS	81
Diagnòstic i Avaluació Psicològica	81
Psicologia de l'Educació Escolar	84
Psicopatologia d'Adults	87
Psicopatologia Infantil i Juvenil	91
Intervenció i Tractament Psicològic en Psicologia Clínica	93
Intervenció Psicoeducativa	96
Intervenció Psicosocial	99
Pràctiques I	102
ASSIGNATURES DE QUART CURS	106
Mètodes de Recerca en Psicologia I	106
Treball de Fi de Grau I	109
Avaluació de Programes i Intervencions en Diferents Contexts	113
Mètodes de Recerca en Psicologia II	114
Treball de Fi de Grau II	116
OPTATIVES	120
Dificultats d'Aprenentatge en el Context Escolar	120
Disseny Instruccional i Personalització del Currículum	123
Intervenció en els Trastorns del Desenvolupament	125
Neuropsicologia i Psicofarmacologia	128
Processos d'Assessorament per a una Escola Inclusiva	130

Psicogerontologia	134
Psicologia de l'Activitat Física i de l'Esport	136
Psicologia de la Comunicació i la Publicitat	137
Psicologia dels Moviments Socials i el Comportament Col·lectiu	138
Psicologia Hospitalària	139
Psicologia i Noves Tecnologies	141
Psicologia Jurídica i Forense	146
Resolució de Conflictes	147
Sexualitat Humana	148
Teràpia Familiar i de Parella	150

PRESENTACIÓ

En nom de les persones que formem l'equip de deganat, del professorat i del personal d'administració i serveis d'aquesta Facultat, em plau donar-te una cordial benvinguda, tot esperant que el contingut d'aquesta Guia de l'Estudiant t'orienti i t'acompanyi al llarg del curs.

En aquesta guia hi trobaràs tant informacions bàsiques sobre els teus estudis, com la manera d'accedir a altres informacions que no hi figuren de forma completa. Hi podràs consultar el calendari acadèmic, el pla d'estudis de la titulació que curses, la metodologia emprada, el sistema d'avaluació i l'accés als programes de les assignatures de la teva titulació.

També és important que tinguis en compte que, en el Campus Virtual al qual pots accedir a través del portal web de la Universitat de Vic, pots trobar altres informacions acadèmiques: la normativa acadèmica, els horaris de curs, les qualificacions de les assignatures i com fer diversos tràmits acadèmics.

Finalment, només et volem fer saber que el personal d'administració, el professorat, l'equip de deganat de la Facultat i, d'una manera més particular, la persona responsable de coordinar els estudis del teu grau, estem a la teva disposició per orientar-te i acompanyar-te durant tot el curs i tot el temps que estudiaràs aquí.

Francesc Codina i Valls

Degà de la Facultat

FACULTAT D'EDUCACIÓ, TRADUCCIÓ I CIÈNCIES HUMANES

Estructura

La Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes de la Universitat de Vic ofereixen les titulacions següents:

- Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport
- Grau en Educació Social
- Grau en Mestre d'Educació Infantil
- Grau en Mestre d'Educació Primària
- Grau en Psicologia
- Grau en Traducció i Interpretació
- Grau en Llengües Aplicades i Comunicació Intercultural
- Grau en Mestre d'Educació Infantil / Mestre d'Educació Primària amb Menció en Llengua Anglesa (Programa Millora i Innovació de la Formació de Mestres)
- Grau en Mestre d'Educació Infantil per a professionals
- Màster Universitari en Estudis de Dones, Gènere i Ciutadania
- Màster Universitari en Educació Inclusiva
- Màster Universitari en Formació del Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes (Especialitat en Educació Física)
- Màster Universitari en Didàctiques Específiques
- Màster Universitari en Pedagogia Montessori
- Màster Universitari en Traducció Especialitzada

Departaments

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha sis departaments:

Departament de Didàctica de les Arts i de les Ciències

- director: Jordi Martí i Feixas

Departament de Ciències de l'Activitat Física

- director: Eduard Ramírez i Banzo

Departament de Filologia i didàctica de la llengua i la literatura

- directora: M. Carme Bernal i Creus

Departament de Pedagogia

- director: Joan Soler i Mata

Departament de Psicologia

- director: José Ramón Lago Martínez

Departament de Traducció, Interpretació i Llengües Aplicades

- director: Marcos Cánovas Méndez

Òrgans de govern

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:

- El degà de la Facultat, que el presideix
- La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
- Els directors i les directores de Departament

L'Equip de Deganat

S'encarrega de la gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat i està format pel degà, el vicedegà, la cap d'estudis, les persones coordinadores de titulacions, la secretària de deganat i la responsable de la secretaria de centre.

- Francesc Codina i Valls, degà
- Josep Casanovas i Prat, vicedegà
- Lucrecia Keim Cubas, cap d'estudis
- Berta Vila i Saborit, coordinadora dels estudis de Mestre d'Educació Infantil
- Teresa Puntí i Jubany, coordinadora dels estudis de Mestre d'Educació Primària
- Rosa Guitart i Aced, coordinadora dels estudis d'Educació Social
- Eduard Comerma i Torras, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport
- M. Teresa Julio Giménez, coordinadora dels estudis de Traducció i Interpretació i de LAiCI
- Mila Naranjo i Llanos, coordinadora dels estudis de Psicologia
- Joan Soler i Mata, coordinador del doble grau en Mestre d'Educació Infantil / Mestre d'Educació Primària (Pla de millora)
- Maite Pujol i Mongay, coordinadora del Grau en Mestre d'Educació Infantil (Pla de professionals d'escoles bressol)
- José Ramón Lago i Martínez, coordinador de màsters

CALENDARI ACADÈMIC

PRIMER SEMESTRE

Docència

- 1r curs: del 23 de setembre de 2013 al 17 de gener de 2014 (Actes d'acollida: 23 i 24 de setembre)
- 2n curs: del 16 de setembre al 20 de desembre de 2013
- 3r curs: del 16 de setembre al 20 de desembre de 2013
- 4t curs: del 16 de setembre al 20 de desembre de 2013

Setmana de tancament d'assignatures (1r curs)

- Del 20 al 24 de gener de 2014

Setmana de tancament d'assignatures (2n, 3r i 4t curs)

- Del 7 a l'10 de gener de 2014

Setmana intersemestral (1r curs)

- Del 27 al 31 de gener de 2014

Setmana intersemestral (2n, 3r i 4t curs)

- Del 13 al 17 de gener de 2014

SEGON SEMESTRE

Docència

- 1r curs: del 3 de febrer al 23 de maig de 2014
- 2n curs: del 20 de gener al 09 de maig de 2014
- 3r curs: del 17 de febrer al 23 de maig de 2014
- 4rt curs: del 17 de febrer al 23 de maig de 2014

Estada intensiva de Pràctiques

- 3r curs: de 20 de gener al 14 de febrer de 2014

Període d'elaboració del TFG

- 4t curs : del 20 de gener al 14 de febrer de 2014

Període de defensa del TFG

- 4t curs: del 10 al 20 de juny de 2014

Setmana de tancament d'assignatures

- 1r curs: del 26 al 30 de maig de 2014
- 2n curs: del 12 al 16 de maig de 2014
- 3r curs: del 26 al 30 de maig de 2014
- 4rt curs: del 26 al 30 de maig de 2014

SETMANES DE RECUPERACIÓ (calendari específic)

- Assignatures del 1r semestre (1r, 2n, 3r i 4rt): del 2 al 6 de juny de 2014
- Assignatures del 2n semestre (1r, 2n, 3r i 4rt): de l'1 al 5 de setembre de 2014

Calendari acadèmic 2013-2014

Inici de la docència:

16 de setembre de 2013

- Inici de les classes de tots els cursos del grau de CAFE i els 2ns, 3rs i 4ts dels graus d'Educació Social, Psicologia, Mestre Educació Infantil i Primària.

23 de setembre de 2013

- Inici de les classes de tots els cursos dels graus de Traducció i Interpretació i de LAICI.
- Acollida i inici de les classes dels primers cursos dels graus d'Educació Social, Psicologia, Mestre Educació Infantil i Primària i Pla de Millora de Mestre (menció llengua anglesa).

Vacances de Nadal:

Del 21 de desembre de 2013 al 6 de gener de 2014, ambdós inclosos.

Vacances de Setmana Santa:

Del 14 al 21 d'abril de 2014, ambdós inclosos

Dies festius:

Les 36 setmanes del curs acadèmic es distribuïran entre el 2 de setembre i el 27 de juny

Les 30 setmanes de docència es distribuïran entre el 2 de setembre i el 7 de juny

Els ensenyaments de Màster i de Formació Continuada podran allargar aquests períodes

Del 21 de desembre de 2013 al 6 de gener de 2014, inclosos

Del 14 al 21 d'abril de 2014, inclosos

Dissabte 12 d'octubre de 2013 - El Pilar

Divendres 1 de novembre de 2013 - Tots Sants

Dissabte 2 de novembre de 2013 - No lectiu

Divendres 6 de desembre de 2013 - La Constitució

Dissabte 7 de desembre de 2013 - No lectiu

Diumenge 8 de desembre de 2013 - La Puríssima

Dijous 1 de maig de 2014 - Festa del treball

Divendres 2 de maig de 2014 - Festa UVic

Dissabte 3 de maig de 2014 - No lectiu

Dilluns 9 de juny de 2014 - Segona Pasqua (festa local pendent d'aprovació)

Dilluns 23 de juny de 2014 - Pont

Dimarts 24 de juny de 2014 - Sant Joan

Dissabte 5 de juliol de 2014 - Festa Major (festa local)

Dijous 11 de setembre de 2014 - Diada Nacional

Observació: Aquest calendari està supeditat a la publicació de les festes locals, autonòmiques i estatals.

ORGANITZACIÓ DELS ENSENYAMENTS

Metodologia

Els crèdits ECTS

El crèdit ECTS (o crèdit europeu) és la unitat de mesura del treball de l'estudiant en una assignatura. Cada crèdit europeu equival a 25 hores que inclouen totes les activitats que realitza l'estudiant dins d'una determinada assignatura: assistència a classes, consulta a la biblioteca, pràctiques, treball de recerca, realització d'activitats, estudi i preparació d'exàmens, etc. Si una assignatura té 6 crèdits vol dir que es preveu que el treball de l'estudiant haurà de ser equivalent a 150 hores de dedicació a l'assignatura (6 x 25).

Les competències

Quan parlem de competències ens referim a un conjunt de coneixements, capacitats, habilitats i actituds aplicades al desenvolupament d'una professió. Així doncs, la introducció de competències en el currículum universitari ha de possibilitar que l'estudiant adquireixi un conjunt d'atributs personals, habilitats socials, de treball en equip, de motivació, de relacions personals, de coneixements, etc., que li permetin desenvolupar funcions socials i professionals en el propi context social i laboral.

Algunes d'aquestes competències són comunes a totes les professions d'un determinat nivell de qualificació. Per exemple, tenir la capacitat de resoldre problemes de forma creativa, o de treballar en equip, són **competències generals o transversals** de pràcticament totes les professions. És de suposar que un estudiant universitari les adquirirà, incrementarà i consolidarà al llarg dels seus estudis, primer, i, després, en la seva vida professional.

Altres competències, en canvi són **específiques** de cada professió. Un educador o educadora social, posem per cas, ha de dominar unes competències professionals molt diferents de les que ha de dominar una traductora o un intèrpret.

L'organització del treball acadèmic

Les competències professionals plantegen l'ensenyament universitari més enllà de la consolidació dels continguts bàsics de referència per a la professió. Per tant, demana unes formes de treball complementàries a la transmissió de continguts i és per això que en els ensenyaments en modalitat presencial parlem de tres tipus de treball a l'aula o en els espais de la Universitat de Vic, que en el seu conjunt constitueixen les hores de contacte dels estudiants amb el professorat:

- Les **sessions de classe** s'entenen com a hores de classe que imparteix el professorat a tot el grup. Aquestes sessions inclouen les explicacions del professorat, les hores de realització d'exàmens, les conferències, les projeccions, etc. Es tracta de sessions centrades en algun o alguns continguts del programa.
- Les **sessions de treball dirigit** s'entenen com a hores d'activitat dels estudiants amb la presència del professorat (treball a l'aula d'ordinadors, correcció d'exercicis, activitats en grup a l'aula, col·loquis o debats, pràctiques de laboratori, seminaris en petit grup, etc. Aquestes sessions podran estar dirigides a tot el grup, a un subgrup o a un equip de treball.
- Les **sessions de tutoria** són aquelles hores en què el professorat atén de forma individual o en petit grup els estudiants per conèixer el progrés que van realitzant en el treball personal de l'assignatura, orientar o dirigir els treballs individuals o grupals o per comentar els resultats de l'avaluació de les diferents activitats. La iniciativa de l'atenció tutorial pot partir del professorat o dels mateixos estudiants per plantejar dubtes sobre els treballs de l'assignatura, demanar orientacions sobre bibliografia o fonts de consulta, conèixer l'opinió del professorat sobre el propi rendiment acadèmic o aclarir dubtes sobre els continguts de l'assignatura. La tutoria és un element fonamental del procés d'aprenentatge de l'estudiant.

Dins el pla de treball d'una assignatura també s'hi preveuran les sessions dedicades al **treball personal dels estudiants** que són les hores destinades a l'estudi, a la realització d'exercicis, a la recerca d'informació, a la consulta a la biblioteca, a la lectura, a la redacció i realització de treballs individuals o en grup, a la preparació d'exàmens, etc.

Consulteu els plans de treball de les assignatures de les titulacions que s'imparteixen també en modalitat online per veure com s'organitza el treball acadèmic en aquesta modalitat.

El Pla de treball

Aquesta forma de treballar demana planificació per tal que l'estudiant pugui organitzar i preveure la feina que ha de realitzar a les diferents assignatures. És per això que el Pla de treball esdevé un recurs important que possibilita la planificació del treball que ha de fer l'estudiant en un període de temps limitat.

El Pla de treball reflecteix la concreció dels objectius, continguts, metodologia i avaluació de l'assignatura dins l'espai temporal del semestre o del curs. Es tracta d'un document que guia per planificar temporalment les activitats concretes de l'assignatura de forma coherent amb els elements indicats anteriorment.

El Pla de treball és l'instrument que dóna indicacions sobre els continguts i les activitats de les sessions de classe, les sessions de treball dirigit i les sessions de tutoria i consulta. En el Pla de treball s'hi concreten i planifiquen els treballs individuals i de grup i les activitats de treball personal de consulta, recerca i estudi que caldrà realitzar en el marc de l'assignatura.

El Pla de treball es centra bàsicament en el treball de l'estudiant i l'orienta perquè planifiqui la seva activitat d'estudi encaminada a l'assoliment dels objectius de l'assignatura i a l'adquisició de les competències establertes.

L'organització del pla de treball pot obeir a criteris de distribució temporal (quinzenal, mensual, semestral, etc.) o bé pot estar organitzat seguint els blocs temàtics del programa de l'assignatura (o sigui, establint un pla de treball per a cada tema o bloc de temes del programa).

Procés d'avaluació

Segons la normativa vigent de la Universitat de Vic, "els ensenyaments oficials de grau s'avaluaran de manera continuada i hi haurà una única convocatòria oficial per matrícula". Aquesta convocatòria contempla dos períodes diferenciats d'avaluació.

El primer període es realitzarà al llarg de les setmanes de docència i durant la setmana de tancament de les assignatures al final de semestre. El segon període d'avaluació és de recuperació per als estudiants que no hagin superat l'avaluació continuada. Aquest període de recuperació acabarà al juny per a les assignatures del primer semestre i al setembre per a les del segon semestre. Aquells estudiants que no superin la fase de recuperació hauran de matricular i repetir l'assignatura el proper curs.

En els cas dels màsters l'avaluació es realitzarà d'acord amb la normativa específica, que contempla una única convocatòria oficial.

L'avaluació de les competències que l'estudiant ha d'assolir en cada assignatura requereix que el procés d'avaluació no es redueixi a un únic examen final. Per tant, s'utilitzaran diferents instruments per poder garantir una avaluació continuada i més global que tingui en compte el treball que s'ha realitzat per assolir els diferents tipus de competències. És per aquesta raó que parlem de dos tipus d'avaluació:

- **Avaluació de procés:** Seguiment del treball individualitzat per avaluar el procés d'aprenentatge realitzat al llarg de l'assignatura. Aquest seguiment es pot fer amb les tutories individuals o grupals, el lliurament de treballs de cada tema i la seva posterior correcció, amb el procés d'organització i assoliment que segueixen els membres d'un equip de forma individual i col·lectiva per realitzar els treballs de grup, etc. L'avaluació del procés es farà a partir d'activitats que es realitzaran de forma dirigida o s'orientaran a la classe i tindran relació amb la part del programa que s'estigui treballant. Alguns exemples serien: comentari d'articles, textos i altres documents escrits o audiovisuals (pel·lícules, documentals, etc.); participació en debats col·lectius, visites, assistència a conferències,

etc. Aquestes activitats s'avaluaran de forma continuada al llarg del semestre.

- **Avaluació de resultats:** Correcció dels resultats de l'aprenentatge de l'estudiant. Aquests resultats poden ser de diferents tipus: treballs en grup de forma oral i escrita, exercicis de classe realitzats individualment o en petit grup, reflexions i anàlisis individuals en les quals s'estableixen relacions de diferents fonts d'informació més enllà dels continguts explicats pel professorat a les sessions de classe, redacció de treballs individuals, exposicions orals, realització d'exàmens parcials o finals, etc.

PLA D'ESTUDIS

Tipus de matèria	Crèdits
Formació Bàsica	66
Obligatòria	111
Optativa	36
Treball de Fi de Grau	9
Pràctiques Externes	18
Total	240

Ordenació temporal de l'ensenyament

PRIMER CURS

Primer

	Crèdits	Tipus
Canvis Evolutius i Educatius	6,0	Formació Bàsica
Fonaments de Psicobiologia	6,0	Formació Bàsica
Fonaments Psicosocials del Comportament Humà	6,0	Obligatòria
Història i Epistemologia de la Psicologia	6,0	Formació Bàsica
Tècniques d'Expressió i Comunicació	6,0	Formació Bàsica

Segon

	Crèdits	Tipus
Idioma Modern. Competències d'Anglès en Psicologia	6,0	Formació Bàsica
Percepció, Atenció i Memòria	6,0	Formació Bàsica
Perfils Professionals de la Psicologia. Ètica i Deontologia	6,0	Obligatòria
Psicofisiologia	6,0	Formació Bàsica
Psicologia del Desenvolupament I. Primera i Segona Infància	6,0	Formació Bàsica

SEGON CURS

Primer	Crèdits	Tipus
Pensament i Llenguatge	6,0	Formació Bàsica
Psicologia de la Personalitat	6,0	Obligatòria
Psicologia del Desenvolupament II. Adolescència, Maduresa i Senectut	6,0	Formació Bàsica
Psicologia dels Grups i Organitzacions	6,0	Obligatòria
Psicometria	6,0	Obligatòria

Segon	Crèdits	Tipus
Instruments i Tècniques Qualitatives en la Pràctica Professional de la Psicologia	6,0	Obligatòria
Motivació i Emoció	6,0	Formació Bàsica
Psicologia de la Salut i Qualitat de Vida	6,0	Obligatòria
Psicologia del Treball. Planificació i Gestió de Recursos Humans	6,0	Obligatòria
Psicologia i Contexts Educatius	6,0	Obligatòria

TERCER CURS

Primer	Crèdits	Tipus
Diagnòstic i Avaluació Psicològica	6,0	Obligatòria
Optatives	6,0	Optativa
Psicologia de l'Educació Escolar	6,0	Obligatòria
Psicopatologia d'Adults	6,0	Obligatòria
Psicopatologia Infantil i Juvenil	6,0	Obligatòria

Segon	Crèdits	Tipus
Intervenció i Tractament Psicològic en Psicologia Clínica	6,0	Obligatòria
Intervenció Psicoeducativa	6,0	Obligatòria
Intervenció Psicosocial	6,0	Obligatòria
Optatives	6,0	Optativa
Pràctiques I	6,0	Pràctiques Externes

QUART CURS

Primer

	Crèdits	Tipus
Mètodes de Recerca en Psicologia I	3,0	Obligatòria
Optatives	12,0	Optativa
Pràctiques II	12,0	Pràctiques Externes
Treball de Fi de Grau I	3,0	Treball de Fi de Grau

Segon

	Crèdits	Tipus
Avaluació de Programes i Intervencions en Diferents Contexts	6,0	Obligatòria
Mètodes de Recerca en Psicologia II	6,0	Obligatòria
Optatives	12,0	Optativa
Treball de Fi de Grau II	6,0	Treball de Fi de Grau

OPTATIVITAT

Itinerari en Psicologia Clínica i de la Salut

Per reconèixer aquest itinerari, del qual quedarà constància al Suplement Europeu al Títol, cal:

OBJECTIUS:

L'itinerari amplia els coneixements de l'estudiant en l'àrea de la psicologia clínica. Els àmbits d'actuació professional principals dels psicòlegs clínics són serveis psicològics de l'àmbit de la salut, com ara unitats de salut mental, hospitals, centres de planificació familiar, centres geriàtrics i gabinets psicològics.

REQUISITS:

Per reconèixer aquest itinerari, del qual quedarà constància al Suplement Europeu al Títol, cal:

- dels 36 crèdits optatius que cal cursar, un mínim de 30 han de ser de les assignatures optatives detallades a continuació

	Crèdits
Psicologia Hospitalària	6,0
Neuropsicologia i Psicofarmacologia	6,0
Psicologia i Noves Tecnologies	6,0
Sexualitat Humana	6,0
Teràpia Familiar i de Parella	6,0

Itinerari en Psicologia de l'Educació

Per reconèixer aquest itinerari, del qual quedarà constància al Suplement Europeu al Títol, cal:

OBJECTIUS:

L'itinerari amplia els coneixements de l'estudiant en l'àmbit de la psicologia de l'educació, la qual es desenvolupa, principalment, en serveis educatius de zona, centres d'educació primària i secundària, centres d'educació especial, centres de dia i gabinets psicopedagògics.

REQUISITS:

Per reconèixer aquest itinerari, del qual quedarà constància al Suplement Europeu al Títol, cal:

- dels 36 crèdits optatius que cal cursar, un mínim de 30 han de ser de les assignatures optatives detallades a continuació

	Crèdits
Dificultats d'Aprenentatge en el Context Escolar	6,0
Intervenció en els Trastorns del Desenvolupament	6,0
Psicogerontologia	6,0
Disseny Instruccional i Personalització del Currículum	6,0
Processos d'Assessorament per a una Escola Inclusiva	6,0

Itinerari en Psicologia Social i de les Organitzacions

Per reconèixer aquest itinerari, del qual quedarà constància al Suplement Europeu al Títol, cal:

OBJECTIUS:

L'itinerari amplia els coneixements de l'estudiant en l'àmbit de la psicologia social, la qual es desenvolupa, bàsicament, en serveis d'atenció i de planificació de serveis a la comunitat, a la família, a les persones amb discapacitat, a les dones, a les minories socials, a la multiculturalitat, a la cooperació i el desenvolupament, la psicologia jurídica, la psicologia de l'esport i la psicología ambiental.

REQUISITS:

Per reconèixer aquest itinerari, del qual quedarà constància al Suplement Europeu al Títol, cal:

- dels 36 crèdits optatius que cal cursar, un mínim de 30 han de ser de les assignatures optatives detallades a continuació

	Crèdits
Resolució de Conflictes	6,0
Psicologia de l'Activitat Física i de l'Esport	6,0
Psicologia de la Comunicació i la Publicitat	6,0
Psicologia dels Moviments Socials i el Comportament Col·lectiu	6,0
Psicologia Jurídica i Forense	6,0

ASSIGNATURES DE PRIMER CURS

Canvis Evolutius i Educatius

Formació Bàsica

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Esther Pertusa Venteo

OBJECTIUS:

L'assignatura és de formació bàsica dintre de la titulació. Vol proporcionar als estudiants una comprensió adequada dels processos evolutius i educatius en el marc de les relacions que s'estableixen entre cultura, educació aprenentatge i desenvolupament; així com dels contextos de desenvolupament en els quals es produeixen aquests processos.

- Potenciar una comprensió adequada dels processos evolutius i educatius en el marc de les relacions que s'estableixen entre cultura, educació aprenentatge i desenvolupament.
- Conèixer amb cert detall les idees proposades per diferents marcs teòrics clàssics, que plantegen solucions diferents en relació al tema que ens ocupa.
- Utilitzar textos psicològics com a recurs teòric i eina per a complementar la formació.
- Adquirir i practicar una metodologia de treball i d'estudi pròpia de l'aprenentatge significatiu, progressivament autoregulat i autònom.
- Adquirir les competències necessàries per portar a terme un treball en equip col·laboratiu.
- Mostrar actituds favorables a la regulació i control autònom de l'aprenentatge i a la col·laboració responsable entre companys i tendir a promoure de manera sistemàtica la millora de l'aprenentatge personal i en equip.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els

processos grupals i organitzacionals.

- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.

CONTINGUTS:

Bloc I: Relacions entre desenvolupament i educació

1. El desenvolupament com a procés necessari o com a procés mediat per l'educació.
2. Les concepcions de les diferències individuals.
3. Desenvolupament, aprenentatge, cultura, educació i escolarització.

Bloc II: Principals models teòrics

1. Models psicodinàmics
2. Models conductuals
3. Models cognitius
4. Models contextuals

Bloc III: Elements per a una caracterització contextual i interaccionista del desenvolupament humà

1. Els principals contextos de desenvolupament
2. Desenvolupament psicològic i interacció educativa

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés

Per dur a terme aquesta avaluació, s'empraran les tasques i procediments següents:

1. Tasques de preparació, prèvies a les sessions o activitats de l'assignatura dedicades a la discussió de textos o a la realització d'activitats d'aplicació. Aquestes tasques seran anunciades oportunament per la professora de l'assignatura, i tindran un caràcter individual. S'hauran de presentar prèviament a les sessions de classe de les activitats corresponents, i la seva presentació es considera requisit imprescindible per a la participació en aquestes activitats. Permetran assolir un màxim d'1 punt en el conjunt de l'assignatura.
2. Tasques associades a les activitats d'aplicació (sessions de treball dirigit). Aquestes tasques seran anunciades i programades oportunament per la professora de l'assignatura. Tindran un caràcter grupal. Permetran assolir un màxim de 4 punts en la puntuació global de l'assignatura.
3. La realització d'un examen final del conjunt de continguts teòricopràctics treballats a l'assignatura. L'examen serà individual i es farà en la data de la convocatòria oficial. La nota de l'examen permetrà assolir un màxim de 5 punts en el conjunt de l'assignatura.

L'avaluació continuada requereix que l'estudiant realitzi i lliuri d'acord amb les dates i condicions indicades per la professora la totalitat de les tasques i treballs sol·licitats. El termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable. Si no s'acompleix aquest requisit la qualificació de l'assignatura serà de SUSPENS.

Acomplert aquest requisit, la puntuació global de l'assignatura s'establirà entre 0 i 10 punts i serà el resultat de la suma obtinguda en les diferents tasques i en l'examen final. Per poder procedir amb aquesta suma, caldrà haver aprovat l'examen (2,5 punts). Si no s'assoleix aquest mínim, la qualificació de l'assignatura serà de SUSPENS amb independència de totes les altres puntuacions obtingudes. La nota mínima per

aprovar l'assignatura, un cop superat el criteri anterior, serà de 5 punts.

Les puntuacions parcials obtingudes seran vàlides únicament en la convocatòria corresponent i en cap cas es podran mantenir per a convocatòries posteriors de l'assignatura.

Avaluació de resultats

- Tasques de treball individual: 1 punt (10%)
- Tasques de treball grupal: 4 punts (40%)
- Prova escrita: 5 punts (50%)

BIBLIOGRAFIA:

- Arranz, E.; Oliva, A. *Familia y desarrollo psicológico*. Madrid: Pearson, 2004.
- Coll, C.; Palacios, J.; Marchesi, A. (Comp.). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la educación escolar*. Madrid: Alianza, 2001.
- Delval, J.A. *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI, 2002.
- DDAA. *Psicología de l'educació*. Barcelona: Ediuoc, 1998.
- Miras, M. ?Educación y desarrollo?. *Infancia y aprendizaje* 54, 3-17, 1991.
- Palacios, J.; Marchesi, A.; Coll, C. *Desarrollo psicológico y educación. Vol. I. Psicología del Desarrollo*. Madrid: Alianza, 2002.
- Rodrigo, M.J.; Palacios, J. *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza, 1998.
- Santrock, J.W. *Psicología del desarrollo*. Madrid: McGraw-Hill, 2006.
- Shaffer, D. *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Mèxic: International Thomson, 2007.

Fonaments de Psicobiologia

Formació Bàsica

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Agustí Comella Cayuela

OBJECTIUS:

- Adquisició dels coneixements teòrics, metodològics i pràctics bàsics en psicobiologia.
- Conèixer les bases psicobiològiques del comportament humà així com les bases de psicofarmacologia.
- Proporcionar els coneixements bàsics de bioquímica, biologia cel·lular i histologia del sistema nerviós.
- Comprendre els processos fisiològics de la neurona.
- Interrelacionar la biologia i els processos mentals.
- Adquirir els coneixements bàsics sobre l'anatomia i fisiologia cel·lulars aplicats als sistema neuroendocrí.
- Que l'alumne aprengui a utilitzar els termes i conceptes propis de la matèria.
- Poder vincular i integrar els coneixements adquirits amb les altres disciplines que abordin l'estudi dels processos psicològics bàsics.
- Fomentar l'interès per l'estudi científic de la conducta.
- Valorar la importància de l'aprenentatge dels coneixements bàsics sobre el funcionament del sistema nerviós en relació a la psicologia.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Capacitat per treballar en un context internacional.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions.
- Capacitat per pensar de manera creativa i desenvolupar noves idees i conceptes.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.

CONTINGUTS:

1. Introducció a la Psicobiologia.
 - 1.1. Concepte de Psicobiologia.
 - 1.2. Antecedents històrics de la relació conducta-cervell.
 - 1.3. Postura actual.
2. Neuroendocrinologia.
 - 2.1. Nivells d'organització.
 - 2.2. Integració neuroendocrina.
 - 2.3. Hormones.
 - 2.4. Mecanismes d'acció hormonal.
 - 2.5. Sistema endocrí.
 - 2.6. Sistema neuroendocrí i conducta.
3. Neurobiologia
 - 3.1. Neurona.
 - 3.2. Característiques estructurals i funcionals de la neurona.
 - 3.3. Classificacions de les Neurones.
 - 3.4. Gens i proteïnes neuronals
 - 3.5. Neuròglia.
 - 3.6. Característiques i tipus.
 - 3.7. Substància grisa i substància blanca.
4. Bases del processament de la informació en el Sistema Nerviós
 - 4.1. Membrana neuronal en repòs
 - 4.1.1. Característiques de la membrana: proteïnes, canals i bombes
 - 4.1.2. Distribucions iòniques a través de la membrana, permeabilitats relatives i potencials d'equilibri iònic
 - 4.1.3. Manteniment del potencial de membrana en repòs.
 - 4.2. Potencial d'acció
 - 4.2.1. Generació del potencial d'acció: canals regulats per voltatge i llindar
 - 4.2.2. Fases del potencial d'acció i períodes refractaris
 - 4.2.3. Característiques del potencial d'acció
 - 4.2.4. Conducció del potencial d'acció
 - 4.2.5. Velocitat de conducció.
 - 4.3. Transmissió sinàptica
 - 4.3.1. Tipus de sinapsis
 - 4.3.2. Fases de la neurotransmissió
 - 4.3.3. Receptors ionotràpics i metabotràpics
 - 4.3.4. Unió neuromuscular i receptor nicotínic
 - 4.3.5. Comunicacions excitatòries i comunicacions inhibidores
 - 4.3.6. Integració: suma temporal i suma espacial
 - 4.3.7. Modulació: sistemes de segons missatgers
 - 4.3.8. Mecanismes de Plasticitat Sinàptica.
5. Neuroquímica i Psicofarmacologia
 - 5.1. Neurotransmissors.
 - 5.2. Tipus de neurotransmissors

- 5.2.1. Acetilcolina
- 5.2.2. Monoamines: dopamina, noradrenalina i serotonina
- 5.2.3. Aminoàcids: Glutamat i GABA
- 5.2.4. Neuropeptids: hormones hipofisàries i opioides
- 5.3. Principis de psicofarmacologia:
 - 5.3.1. Sedants, hipnòtics i somnífers.
 - 5.3.2. Tractament dels trastorns d'ansietat.
 - 5.3.3. Fàrmacs antidepressius.
 - 5.3.4. Neurolèptics
- 5.4. Drogues.
- 6. Embriologia i desenvolupament estructural del sistema nerviós
 - 6.1. Formació del tub neural, vesícules primàries i vesícules secundàries.
 - 6.2. Formació de sinapsis i mort neuronal
 - 6.3. Plasticitat del sistema nerviós
- 7. Organització i divisions del sistema nerviós
 - 7.1. Organització General del Sistema Nerviós: Eixos i plànols de referència.
 - 7.2. Divisions del sistema nerviós.
 - 7.3. Sistema nerviós central i sistema nerviós perifèric
 - 7.4. Sistema nerviós somàtic i sistema nerviós vegetatiu.
 - 7.5. Sistema Nerviós Central.
 - 7.6. Sistema Nerviós Perifèric.
 - 7.6.1. Nervis Cranials.
 - 7.6.2. Nervis espinals
 - 7.7. Sistema Nerviós Autònom.
 - 7.7.1. Simpàtic.
 - 7.7.2. Parasimpàtic.
- 8. Protecció i vascularització del sistema nerviós central
 - 8.1. Les meninges.
 - 8.2. Sistema ventricular i circulació del líquid cefaloraquídi.
 - 8.3. Irrigació de l'encèfal: sistema carotídi i sistema vertebral.
 - 8.4. Barrera hematoencefàlica.
- 9. Organització anatomofuncional del SNC I: Medul•la Espinal, Tronc de l'Encèfal i Cerebel.
 - 9.1. La Medul•la Espinal.
 - 9.1.1. Substància Gris: Neurones i Circuits Medul•lars.
 - 9.1.2. Substància Blanca:
 - 9.1.2.1. Vies Ascendents que s'originen a la Medul•la Espinal.
 - 9.1.2.2. Vies Descendents des de l'Encèfal a la Medul•la Espinal-
 - 9.2. El Tronc de l'Encèfal.
 - 9.2.1. Aspecte extern del Tronc de l'Encèfal.
 - 9.2.2. Organització Interna del Tronc de l'Encèfal.
 - 9.2.3. Mesencèfal.
 - 9.2.4. Protuberància.
 - 9.2.5. Bulb raquídi.
 - 9.2.6. Organització anatomofuncional del cerebel.
- 10. Organització anatomofuncional del SNC II: Diencefal i Hemisferis Cerebrals.
 - 10.1. El Diencefal.
 - 10.2. El Hipotàlem.
 - 10.3. Vies eferents principals de l'Hipotàlem
 - 10.4. El Tàlem.
 - 10.5. Organització Interna del Tàlem.
 - 10.6. Connectivitat dels nuclis talàmics i característiques Funcionals.
 - 10.7. Hemisferis Cerebrals.
 - 10.8. Organització Interna dels Hemisferis Cerebrals.
 - 10.9. Substància Blanca dels Hemisferis Cerebrals.
 - 10.10. Ganglis de la base.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- L'avaluació de l'assignatura és continuada.
- Al llarg del curs l'alumnat realitzarà diverses avaluacions escrites i individuals que d'acord amb un pla de treball li permetran anar assolint els continguts de l'assignatura.
- Les proves d'avaluació constaran de preguntes tipus test de resposta múltiple. Cada una de les preguntes mal contestades resten 0,33 punts (examen de 4 respostes).
- El professorat farà el seguiment de l'estudiant en les sessions de treball dirigit i a les tutories individuals. Els tallers pràctics, les STD i el treball de grup són obligatoris.
- Els treballs de grup i les STD s'avaluaran de la següent manera: l'avaluació del professorat, la coavaluació per part de la classe i l'autoavaluació individual/grup.
- La nota final del treball s'obté a partir del promig de les tres notes i aplicant un factor de correcció per part del professor.
- Convé tenir en compte que el termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable.

Avaluació de resultats:

La qualificació final de l'assignatura serà el resultat de les notes parcials, en els percentatges que s'indiquen a continuació:

- Avaluacions escrites: 60%.
- Pràctiques, STD i treball dirigit en grups reduïts i/o individualment: 40%.

Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades, per separat, les dues parts de l'avaluació.

Per als alumnes que no superin alguna de les parts, és a dir, avaluacions escrites o les pràctiques/STD, podran recuperar-les presentant-se al període de recuperacions vindrà determinat pel calendari que marqui la FECHT, un cop finalitzat el període de lectiu i es notificarà a classe.

És responsabilitat de l'alumne fer el seguiment de les seves notes parcials d'avaluacions i dels lliuraments de pràctiques, treballs i STD, en l'apartat de notes parcials del campus. Qualsevol incidència/error que hi hagi s'ha de notificar al professor com a màxim 15 dies després de publicades les notes per comprovar si existeix qualsevol error. Passat aquest període de temps no es farà cap rectificació.

Les absències en els treballs en grup, les presentacions i les coavaluacions seran penalitzades amb la reducció d'un 50% de la nota per a l'alumne absent sense causa justificada i un 10% per la resta dels membres del grup.

BIBLIOGRAFIA:

- Harrison. *Principios de medicina interna*. 16ª ed. McGraw-Hill Interamericana, 2005.
- Tortora, Gerard J. *Principios de anatomía y fisiología*, Buenos Aires: Médica Panamericana, cop. 2006.
- Carlson, N.R. *Fisiología de la Conducta* 8ª ed. Madrid: Pearson - Addison Wesley 2006.
- Kolb, Bryan. Whishaw, Ian Q. *Neuropsicología humana*; Buenos Aires; Madrid: Médica Panamericana, cop. 2006.
- Purves, D.; Augustine, G.J., Fitzpatrick, D. i altres *Neurociencia* 3ª ed. Madrid: Editorial Médica Panamericana, 2007.
- Thibodeau, Gary A. *Anatomía y fisiología*. Amsterdam; Barcelona: Elsevier, cop. 2007.
- Cardinali, Daniel P. *Neurociencia aplicada: sus fundamentos*. Madrid: Médica Panamericana, cop. 2007.
- Farreras Rozman. *Medicina Interna*, 2 vols. 16a ed. Elsevier 2008.
- Bear, Mark F. *Neurociencia: la exploración del cerebro*. Barcelona: Wolters Kluwer, cop. 2008.
- Fox Suart, I. *Fisiología humana*. Madrid: McGraw-Hill cop. 2011.
- Guyton, Arthur C. Hall, John E. *Tratado de fisiología médica*. Barcelona: Elsevier, cop. 2011.
- Carretié Arangüena, Luis. *Anatomía de la mente: emoción, cognición y cerebro*. Madrid: Pirámide, cop. 2011.
- Costanzo, Linda S. *Fisiología*. Barcelona: Elsevier / [Saunders], cop. 2011.

- Netter, Frank H. *Atlas de anatomía humana*. 5a ed. Barcelona: Elsevier Masson, cop. 2011.

Fonaments Psicosocials del Comportament Humà

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Pilar Prat Viñolas

OBJECTIUS:

Es tracta de la primera assignatura de la matèria de psicologia social i de les organitzacions i pretén ser una introducció a la matèria.

Introdueix les orientacions teòriques i els àmbits d'interès així com la història de la disciplina.

Tracta els processos psicosocials bàsics i els elements d'anàlisi que ajudin a entendre el comportament humà des del punt de vista de la interacció amb les altres persones.

Objectius

- Adquirir coneixements bàsics sobre els models més rellevants de la Psicologia Social.
- Adquirir coneixements dels conceptes i processos psicosocials fonamentals.
- Prendre consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
- Ser capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contextos d'intervenció psicològica

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Bloc 1. Introducció a la Psicologia Social

- Història de la Psicologia Social
- Mètodes de recerca de la Psicologia Social
- Principals models teòrics

Bloc 2. El pensament social

- Teoria de l'atribució
- Actituds

Bloc 3. La influència social

- La identitat social
- La conformitat
- L'obediència
- La influència de les minories
- La facilitació social
- La ganduleria social

Bloc 4. Les relacions socials

- Els estereotips, els prejudicis i la discriminació
- L'agressivitat
- L'atracció interpersonal
- La conducta pro-social

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Per a l'avaluació del procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats realitzades a la classe i el treball personal (exercicis, dinàmiques i reflexions que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes, individuals i/o grupals), que s'especificaran en el Pla de Treball.

També es tindran en compte les tutories ja siguin individuals o grupals per fer el seguiment del procés de cada estudiant.

Avaluació de resultats:

L'assignatura té una única convocatòria oficial. La nota final de l'assignatura es calcula a partir de la ponderació dels següents aspectes:

- Treball personal i individual (procés i resultat) 20%
- Treball de grup (procés i resultat) 30%
- Realització d'una prova escrita individual 50%

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament els tres apartats. En el Pla de Treball es concretaran els terminis i les possibilitats de recuperació dels apartats no superats dins el quadrimestre en el qual s'imparteix l'assignatura.

Si després de les activitats de recuperació hi ha algun apartat no superat, l'assignatura quedarà pendent per al proper curs acadèmic.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Abric, J.; Moscovici, S. (1999). *Psicología social* (4a ed.). Barcelona: Paidós.
- Arias Orduña, A.V.; Morales, J.F. (2007). *Psicología social* (3a ed.). Madrid: McGraw-Hill.
- Aronson, E.; Escotado, A.; Gómez, P. (2000). *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial.
- Baron, R.A.; Byrne, D. (2005). *Psicología social* (10a ed.). Madrid: Prentice Hall.
- Hogg, M.A.; Vaughan, G.M. (2010). *Psicología social* (5ª ed.). Madrid: Panamericana.
- Myers, D.G. (2008). *Exploraciones de la psicología social* (4a ed.). Madrid: McGraw-Hill.
- Myers, D.G.; Dávila Martínez, J.F.J.; Treviño Rosales, M.E.; Pineda Ayala, L.E. (2005). *Psicología social* (4ª ed.). Mèxic: McGraw-Hill.
- Sánchez Vidal, A.; Morales, J.F. (2002). *Psicología social aplicada : Teoría, método y práctica*. Madrid: Prentice Hall.

Complementària

- Cuesta, U. (2000). *Psicología social de la comunicación*. Madrid: Cátedra.
- Cuesta, U. (2004). *Psicología social cognitiva de la publicidad*. Madrid: Fragua.
- Garrido, A.; Alvaro, J. L. (2007). *Psicología social: Perspectivas psicológicas y sociológicas*. (2ª ed.). Madrid: McGraw-Hill.
- Morales, J. F. (2008). *Método, teoría e investigación en psicología social*. Madrid: Pearson Educación.
- Romay Martínez, J. (2007). *Perspectivas y retrospectivas de la psicología social en los albores del siglo XXI*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Tordera, N. (2005). *Temas de psicología social: La interacción individuo-sociedad*. Valls: Cossetània.
- Vendrell Guarro, E.; Ayer, J.C. (1999). *Dinámica de grupos i psicología dels grups*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.

Història i Epistemologia de la Psicologia

Formació Bàsica

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Robert Ruiz Bel

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura acompanya l'alumnat a fer un trajecte no solament a través del desenvolupament històric de la psicologia com una successió de fets i paradigmes sinó, sobretot, a través de l'anàlisi d'allò que les diferents teories i enfocaments han aportat al que avui constitueix la psicologia com a disciplina científica. Això implica apropar-se a la construcció, evolució i canvis del pensament psicològic dels segles XIX al XXI.

Objectius:

- Analitzar les variables i els elements que determinen que un sistema de fets i processos es converteixi en ciència.
- Reconèixer i analitzar els diferents corrents psicològics que donen origen al panorama de la psicologia actual.
- Identificar els marcs teòrics o/i els principis psicològics que inspiren les diverses propostes de psicologia aplicada als àmbits social, clínic, educatiu, laboral, etc.
- Assolir una visió global dels diferents corrents psicològics que permetin a l'alumnat reconèixer les aportacions que han fet i l'ajudin a decidir camins d'aprofundiment en l'àmbit de l'aplicació i de la recerca.
- Desenvolupar una actitud integradora a partir de l'anàlisi i l'aprofundiment dels postulats que proposen les diverses escoles psicològiques.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Les competències d'aquesta assignatura les desenvoluparem a través dels següents temes:

1. La història de la psicologia en el context històric i social. Aspectes metodològics.
 1. Problemes clau que desvetllen l'interès de la psicologia com a ciència i abordatge des de les diferents perspectives.
 2. Aproximació a les arrels de la psicologia a partir de la contribució que han fet altres disciplines al naixement, desenvolupament i consolidació de la psicologia.
 3. Corrents inicials del pensament psicològic.
2. Les primeres escoles de la psicologia.
 1. El naixement de la psicologia com a ciència. Les primeres escoles.
 2. L'estructuralisme, la gestalt i la teoria psicoanalítica
3. La psicologia de la consciència en Europa i els EUA.
 1. Les diferents psicologies: comparada, funcional, d'aplicació professional?
4. La psicologia de l'adaptació i la conducta.
 1. Disciplines orientades en la modificació, teràpia i anàlisi de conducta. Orígens i aplicacions.
5. La psicologia cognitiva.
 1. El paradigma de la psicologia cognitiva.
 2. Nous paradigmes i tendències (a més dels models que es proposin, aquest punt resta obert als interessos de l'alumnat).

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació del grau d'adquisició i desenvolupament de les competències generals i específiques d'aquesta matèria, es tindran en compte els processos d'aprenentatge i els seus resultats. Les activitats d'avaluació estaran orientades a l'ús funcional del coneixement i no a la seva repetició.

Totes les activitats que es duen a terme en el desenvolupament de l'assignatura són, a la vegada, activitats d'avaluació. Així doncs, la participació activa en les tasques que es proposin a nivell individual o/i de grup, les respostes als diversos qüestionaris i exercicis.

L'aportació de les dades demanades o de les reflexions de les lectures als grups de discussió que s'organitzin, exposicions orals, etc., formen part de l'avaluació continuada de l'assignatura.

La ponderació de criteris d'avaluació queda de la següent manera:

Avaluació continuada: evaluació dels processos i continguts de treball a través de l'anàlisi de casos pràctics que es plantegin a la classe teòrica o a les STD, discussions en petits grups, tutories individuals o grupals per al seguiment dels treballs, etc. (40%)

Avaluació sumativa: proves escrites que es determinin al llarg del curs, treballs finals i presentacions orals: (60%)

BIBLIOGRAFIA:

- Brennan, J.F. (1999) *Historia y sistemas de la Psicología*. Mèxic: Pearson Educación.
- Brennan, J.F. (2000) *Psicología, historia y sistemas. Lecturas*. Mèxic: Pearson Educación.
- Caparrós, A. (1990) *Historia de la Psicología*. Mèxic: Trillas.
- Carpintero, H. (1994) *Historia de la Psicología en España*. Madrid: Eudema.
- Gardner, H. (1992) *La nueva ciencia de la mente. Cognición i desarrollo humano*. Buenos Aires: Paidós.
- Greenwood, J.D. (2011): *Història de la Psicologia. Un enfocament conceptual*. Mèxic. McGraw Hill.
- Leahey, T.H. (2005) *Historia de la Psicología*. Madrid: Prentice Hall.
- Richardson, K. (1991) *Para comprender la Psicología*. Madrid: Alianza.
- Tortosa, F. (2006) *Una historia de la Psicología moderna*. Madrid: McGraw Hill.

Tècniques d'Expressió i Comunicació

Formació Bàsica

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Jordina Coromina Subirats
- Laura Vilardell Domenech
- Rosa Maria Guell Devesa

OBJECTIUS:

Presentació i objectius

- Conèixer i utilitzar els diferents gèneres discursius, orals i escrits, propis dels àmbits universitari i professional.
- Aprendre a utilitzar la llengua amb rigor formal (convencions estilístiques, tipogràfiques, etc.) i lingüístic (estàndard oral i escrit de la llengua catalana).
- Garantir que l'alumnat adquireixi un nivell de competència lingüística i comunicativa adequats per tal de poder-se comunicar amb eficàcia i precisió en l'àmbit acadèmic i professional.
- Desenvolupar estratègies de recerca d'informació, d'anàlisi i de construcció de coneixement a partir de la pròpia experiència i la dels altres, saber-la documentar, fonamentar i comunicar de forma oral i escrita.

L'assignatura és instrumental i serveix per introduir l'alumnat als gèneres discursius propis de la comunitat universitària, tant orals com escrits, així com també als gèneres discursius propis de l'àmbit professional específic. Aquest plantejament permet vincular-la amb altres assignatures del grau, en la mesura que dota l'alumnat d'eines per produir, comprendre i interpretar textos dels àmbits científic, acadèmic i professional en llengua catalana.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i interpretar els processos d'interacció, la dinàmica dels grups i l'estructura grupal i intergrupala.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.

CONTINGUTS:

1. La competència comunicativa oral i escrita

1.1. El/la professional de psicologia i la comunicació.

1.2. L'escriptura acadèmica. Definició, objectius d'escriptura i tipus de destinatari en relació amb:

-el coneixement,

-el procés d'ensenyament-aprenentatge,

-els requeriments de la universitat, i

-la comunicació.

1.3. Registre col·loquial respecte del registre formal: característiques en contrast.

2. El procés de composició textual

2.1 Planificació: objectiu d'escriptura, destinatari i representació de l'escrit.

2.2 Textualització: anticipacions del destinatari. Model escriptor-lector.

2.3 Revisió: revisions de contingut; revisions de forma. Guies de revisió.

3. El text acadèmic

3.1 Adequació textual. Parts del text i funcionalitat.

3.2 Coherència textual: organització de la informació i progressió temàtica. Puntuació i paràgrafs.

3.3 Cohesió textual: mecanismes de referència, clàusules de relatiu, nominalitzacions, connectors i marcadors d'ordre.

3.4 Intertextualitat: citacions directes, citacions indirectes. Obstrucció del plagi.

3.5 Ús convencional d'alguns signes gràfics: cursiva, cometes, canvi de font o de cos de lletra.

4. El discurs oral formal

4.1 Estructura bàsica. Procés de planificació.

4.2 Fluïdesa lingüística. Aspectes no verbals.

4.3 Estratègies de captació de l'atenció. Suports visuals.

4.4 Assaig i autoconfrontació.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

L'avaluació de l'assignatura és continuada. Al llarg del semestre l'alumnat realitzarà tres blocs (tasques orals i escrites, un projecte d'escriptura i una prova escrita final) que, d'acord amb un pla de treball, li permetran anar assolint els continguts de l'assignatura. La professora en farà el seguiment a les sessions de treball dirigit i a les tutories individuals. Hi haurà, també, la lectura obligatòria d'un llibre, com a mínim. Cal tenir en compte que:

- Totes les produccions, tant orals com escrites, es faran en llengua catalana.
- S'han d'aprovar tots els blocs per separat (tasques orals i escrites, projecte d'escriptura i prova escrita final).
- El termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable.
- Qualsevol activitat que presenti deficiències formals, de normativa o de redacció no serà avaluat de contingut.
- Cal consultar regularment l'aula virtual de l'assignatura.

Bloc I-Tasques orals i escrites

- Les tasques orals i escrites són activitats breus de caràcter individual o en grup, que es realitzaran a dins i a fora de l'aula.
- La nota d'aquest bloc serà el resultat dels percentatges que s'establiran en aquesta part al llarg del semestre.
- Les tasques no realitzades o no presentades en el termini previst equivaldran a un 0 i no es podran lliurar posteriorment

Bloc II-Projecte d'escriptura

El projecte d'escriptura consisteix en l'elaboració d'un text acadèmic a partir d'una o més lectures.

Bloc III-Prova escrita final

La prova escrita final és una activitat individual en què l'estudiant evidencia el seu procés d'aprenentatge a la darrera setmana de docència.

Avaluació de resultats:

L'assignatura té una única convocatòria oficial. La qualificació final serà el resultat de les tres notes obtingudes dels tres blocs, que cal tenir aprovats per separat, i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

- Bloc I: Tasques orals i escrites 35%
- Bloc II: Projecte d'escriptura 40%
- Bloc III: Prova escrita final 25%

Durant la setmana de recuperació (setmana del 10 al 13 de juny de 2014) només es podrà recuperar el bloc III.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- *Argumenta: recurs per treballar les competències lingüístiques i comunicatives en l'àmbit acadèmic i professional* [en línia]: http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert
- Baró, Teresa. *Parlar i convèncer. Receptes per a fer bones presentacions en públic*. Barcelona: Serbal, 2011.
- Cassany, Daniel. *La cuina de l'escriptura*. Barcelona: Empúries, 2002.
- Cassany, Daniel. *Esmolar l'eina. Guia de redacció per a professionals*. Barcelona: Empúries, 2007.
- Cuenca, Maria Josep. *Gramàtica del text*. Alzira: Bromera, 2008.

Complementària

- Carlino, Paula. *El proceso de escritura académica. Cuatro dificultades en la enseñanza universitaria*. Educere, 26, 321-327, 2004.
- Castellanos i Vila, Josep-Anton. *Quadern: normativa bàsica de la llengua catalana*. Bellaterra: Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de Barcelona, 1997.
- Castellanos i Vila, Josep-Anton. *Manual de pronunciació: criteris i exercicis d'elocució*. Vic: Eumo, 2004. Barcelona: Empúries, 2007.
- Català a Internet, *Aprendre*. Direcció General de Política Lingüística, Generalitat de Catalunya [en línia]: <http://www.parla.cat>
- Coromina, Eusebi. *Manual de redacció i estil*. Vic: El 9 Nou, 2008.
- Cuenca, Maria Josep. *Sintaxi catalana*. Barcelona: UOC, 2003.
- *Diccionari de la llengua catalana*, de l'Institut d'Estudis Catalans, 2a edició [en línia]: <http://www.iec.cat>
- Serveis Lingüístics de la Universitat de Vic [en línia]: <http://sl.uvic.cat>
- TERMCAT, centre de terminologia catalana [en línia]: <http://www.termcat.cat>

Idioma Modern. Competències d'Anglès en Psicologia

Formació Bàsica

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Anglès

PROFESSORAT

- Jonathan Nicholas Alan Telford
- Laura Vilardell Domenech
- Marta Corominas Salom
- Núria Camps Casals

OBJECTIUS:

En el context global actual, l'accés a la informació ha assolit una importància cabdal. Es calcula que un 80% de la informació emmagatzemada en format electrònic és en llengua anglesa i al voltant d'un 50% de totes les publicacions científiques i acadèmiques s'escriuen en anglès. Per aquest motiu, en aquesta assignatura es treballarà la capacitat d'extreure, comprendre i produir informació en llengua anglesa de forma oral i escrita.

L'alumnat haurà de:

- adquirir l'hàbit de consultar documents escrits i orals en llengua anglesa com a font d'informació sobre el temes relacionats amb la psicologia
- adquirir eines, tècniques i estratègies per poder accedir a informació en documents escrits i orals en llengua anglesa
- adquirir recursos suficients per poder comprendre i interpretar textos dels àmbits científic, acadèmic i professional
- desenvolupar estratègies per expressar-se de forma escrita i oral en llengua anglesa
- desenvolupar la seva autonomia a l'hora de sintetitzar i resumir informació provinent dels textos orals i escrits
- conèixer i utilitzar les estructures gramaticals i vocabulari adients per al context acadèmic i la temàtica de psicologia
- desenvolupar les habilitats per a presentacions orals en llengua anglesa

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.

CONTINGUTS:

1. Estratègies per la comprensió general d'un text
2. Estratègies per identificar l'argument d'un text i la informació específica
3. Estratègies per resumir la informació extreta d'un text
4. Estratègies per presentar la informació extreta d'un text de forma oral i escrita

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura serà continuada, a partir del treball personal, el treball dirigit, les proves parcials, la presentació oral, i la participació a l'aula. Per aprovar l'assignatura caldrà aprovar cadascun dels elements avaluats (2 exàmens, 2 activitats i treball de recerca en grup que es presenta de forma escrita i oral) per separat

Avaluació de procés:

? Treball personal: preparació, presentació i correcció dels treballs (lectures i produccions escrites) d'acord amb els terminis pactats

? Treball dirigit: seguiment del treball de preparació corresponent a la presentació oral d'un tema relacionat amb la psicologia en llengua anglesa

Avaluació de resultats:

? 2 exàmens parcials i 2 activitats: proves per avaluar l'assimilació del contingut

? Presentació del Treball de Recerca: elaboració d'un treball escrit i la seva presentació oral en llengua anglesa d'un tema relacionat amb la psicologia. El treball escrit i la presentació es farà en grup. La nota del treball escrit serà grupal i la de la presentació oral serà individual. S'avaluaran les habilitats pel treball en equip

La nota final es calcula a través dels components següents:

? Exàmens (2): 40%

? Treball en grup: 40% (part escrita 20%, part oral 20%)

? Activitats de classe i de treball personal: 20%

La recuperació de la presentació oral i les activitats de classe es farà durant el període de tancament de l'assignatura. La recuperació dels exàmens i el treball escrit es farà durant el període de recuperació de setembre.

Per poder accedir a la recuperació, s'han d'haver presentat tots els treballs d'acord amb els terminis previstos. Seguint la normativa de la Uvic, si el tant per cent de les parts suspeses supera el 50% de la nota global de l'assignatura, la recuperació no serà possible i l'assignatura quedarà suspesa. Tots els treballs presentats han de ser inèdits i d'elaboració pròpia.

Els treballs presentats han de ser inèdits i elaborats pel propi alumne/a.

BIBLIOGRAFIA:

- Diccionari: *Oxford pocket català per a estudiants d'anglès*, (2002), Oxford: Oxford University Press.

- Materials elaborats pel professorat

Percepció, Atenció i Memòria

Formació Bàsica

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Maria Teresa Segues Morral

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura permet introduir l'alumnat en l'estudi de tres processos psicològic bàsics: la percepció, l'atenció i la memòria. Malgrat que cadascun d'ells té entitat suficient per a ser estudiat en detall, s'ha procurat que la focalització en cada nucli o procés, no descuidés una aproximació més holística, global i comprensiva que fes oblidar la vertebració dels processos psicològics en l'explicació del comportament humà. Tanmateix, s'ha pretès complementar l'aproximació conceptual amb la vessant pràctica o aplicada del coneixement.

Objectius

- Conèixer els fenòmens de percepció, atenció i memòria: què són i la funció o funcions que acompleixen dins del comportament humà.
- Saber identificar els components dels processos perceptius, atencionals i de memòria des dels models teòrics vigents.
- Raonar científicament i entendre el valor de les dades empíriques i la seva relació amb les explicacions teòriques.
- Familiaritzar-se amb la recerca i el mètode científic partint de la discussió d'experiments en aquestes àrees de coneixement.
- Aplicar el coneixement a situacions i fenòmens de la vida quotidiana mitjançant l'anàlisi de casos, la resolució de problemes i/o l'elaboració d'informes escrits.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Els continguts s'organitzen a l'entorn de tres blocs temàtics:

Bloc I. Memòria

- La psicologia cognitiva i l'estudi de la cognició.
- La memòria. Els sistemes de la memòria: memòria sensorial, memòria a curt termini i de treball, i memòria a llarg termini.
- Processos de la memòria: codificació, emmagatzematge i recuperació de la informació.
- L'oblit.
- Bases biològiques de la memòria.
- Memòria i implicacions per a la pràctica en psicologia.

Bloc II. Atenció

- Tipus d'atenció i fenòmens bàsics: models de filtre, models de recursos i processos automàtics i controlats.
- Atenció, control i consciència.
- Atenció i implicacions per a la pràctica en psicologia.

Bloc III. Percepció

- Percepció i procés perceptiu
- Percepció visual.
- Organització perceptual, constàncies perceptives, percepció de la profunditat.
- Il·lusions visuals.
- Percepció auditiva.
- Percepció i implicacions per a la pràctica en psicologia.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura és continuada. Aquesta és la modalitat d'avaluació per defecte.

Per dur a terme aquesta avaluació s'empraran les tasques i procediments següents:

1. *Tasques associades a les sessions de treball dirigit.* Seran anunciades i programades oportunament per la professora de l'assignatura. Tindran caràcter individual i/o grupal. Permetran assolir un màxim de 5 punts en la puntuació global de l'assignatura.
2. *La realització de dues proves sobre els continguts teoricopràctics treballats a l'assignatura.* Les dues proves seran individuals. Els continguts de cada prova seran comunicats oportunament per la profesora. Les proves tindran caràcter eliminatori. Conjuntament, permetran assolir un màxim de 5 punts en el conjunt de l'assignatura.

L'avaluació continuada requereix de l'estudiant que assisteixi de manera continuada a les classes (teòriques i pràctiques), s'impliqui en el seu desenvolupament i realitzi i lliuri d'acord amb les dates i condicions indicades per la professora, la totalitat de tasques i treballs sol·licitats. El termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable. Si no s'acompleix aquest requisit la qualificació de l'assignatura serà de SUSPENS.

Acomplert aquest requisit, la puntuació global de l'assignatura s'establirà entre 0 i 10 punts i serà el resultat de sumar la nota obtinguda en les diferents tasques i la nota obtinguda en les dues proves o exàmens individuals. Per a poder procedir amb aquesta suma, caldrà haver aprovat les dues proves (2,5 punts) i obtenir una nota no inferior a 2,5 punts (aprovat) en el conjunt de les activitats associades al treball dirigit. Si no s'assoleixen aquests mínims, la qualificació de l'assignatura serà de SUSPENS.

La nota mínima per aprovar l'assignatura, un cop superats els criteris anteriors, serà de 5 punts.

Les puntuacions dobtngudes en els examens i/o activitats associades al treball dirigit, seran únicament vàlides en la convocatòria corresponent i en cap cas es podran mantenir per a convocatòries posteriors de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

- Baddeley, S. (1999) *Memoria humana. Teoria y práctica*. Madrid: McGraw-Hill.
- Catillo, M. D. (2009). *La atención*. Madrid: Pirámide.
- Coren, S.; Ward, L.M.; Enns, J.T. (2001) *Sensación y percepción*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Fuente Arnaz, F. J. (2009) *L'atenció*. Barcelona: UOC.
- Goldstein, E.B. (2006) *Sensación y percepción*. Madrid: Thompson.
- Munar, E.; Rosselló, J.; Sánchez Cabaco, A. (coord.) (1999) *Atención y percepción*. Madrid: Alianza Editorial.
- Ruíz-Vargas, J. M. (2010) *Manual de psicología de la memoria*. Madrid: Síntesis
- Schacter D. L. (2012) *Los siete pecados de la memoria: cómo olvida y recuerda la mente*. Barcelona: Ariel.

Perfils Professionals de la Psicologia. Ètica i Deontologia

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Josep Marti Olivella

OBJECTIUS:

L'assignatura té com a finalitat ajudar els estudiants a construir una representació inicial dels grans àmbits professionals de la psicologia i de les ocupacions actuals i del reptes que la psicologia té per configurar-se com una professió amb entitat en si mateixa, tant en els espais professionals més consolidats com en els espais emergents, adoptant com a referent de la reflexió la posició ètica del professional de la psicologia i com a marc de la reflexió el codi deontològic generat pels professionals de la psicologia.

Objectius

- ? Reconèixer, analitzar i interpretar els diferents perfils i àmbits professionals del psicòleg en la nostra societat i les transformacions que experimenten.
- ? Identificar els espais emergents d'intervenció en psicologia i les demandes d'intervenció.
- ? Explicar i assumir la responsabilitat social inherent a l'exercici social de la psicologia.
- ? Analitzar i reflexionar en els debats ètics que suposa una societat plural, democràtica i multicultural.
- ? Conèixer el codi deontològic dels professionals de la psicologia i comprendre la necessitat d'aplicar amb criteri i adequació les regles bàsiques de l'ètica professional a la singularitat de les situacions que implica la praxi professional.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'indole social, científica o ètica.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.

- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

- 1.
2. Perfils professionals i àmbits de pràctica professional de la psicologia.
 3. Característiques, funcions , procediments i tasques fonamentals.
 4. La pràctica professional en psicologia clínica i de la salut.
 5. La pràctica professional en psicologia de l'educació.
 6. La pràctica professional en psicologia del treball, organitzacions i recursos humans.
 7. La pràctica professional en psicologia de la intervenció social.
8. Els àmbits emergents de la intervenció psicològica en la societat actual.
9. El codi deontològic de la psicologia.
10. Ètica en la pràctica professional de la psicologia i el procés de presa de decisions ètiques en psicologia: Estudi de casos.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Per a l'avaluació de procés es tindran en compte la realització de les activitats desenvolupades a classe i el treball i implicació personal en la dinàmica de classe (exercicis, dinàmiques , reflexions i treballs que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes, individuals i/o grupals) que s'especificaran en el Pla de Treball. També es tindran en compte les tutories , ja siguin individuals o grupals, per fer el seguiment del procés de cada estudiant.

Avaluació de resultats:

La nota final de l'assignatura es calcula a partir de la ponderació dels següents aspectes:

1. Realització d'una síntesi individual (d'acord amb les orientacions concretes que es marcaran per cada bloc de contingut) a presentar al final del semestre abans de la realització de la prova individual (20% Nota Assignatura). La no presentació d'aquesta síntesi, comportarà la impossibilitat de realitzar la prova individual. Les síntesis que obtinguin la qualificació de no apte, podran recuperar-se el setembre (presentant-les el dia i hora en que estigui fixada la prova de recuperació).
2. Realització d'una prova individual al final del semestre sobre els continguts teòrics i pràctics treballats al llarg del semestre (40% Assignatura). Es podrà recuperar aquesta prova escrita en l'examen de recuperació de setembre.
3. Elaboració de treballs en equip per cadascun dels blocs temàtics de contingut de l'assignatura segons les indicacions que es concretaran al Pla docent i a l'inici de cada tema concret (40% Nota Assignatura). Els criteris d'avaluació d'aquests treballs inclouran una avaluació del procés d'elaboració, del contingut i de l'exposició i tindran una nota d'equip i una nota individual. Es podran recuperar , d'acord amb les condicions establertes pel professor, aquells treballs presentats dins els terminis fixats i que no hagin obtingut la qualificació de No Apte. La no presentació en les condicions i terminis fixats de , com a mínim, el 75% dels treballs, comportarà que l'avaluació de l'assignatura sigui de SUSPENS.

Per aprovar l'assignatura, cal superar els tres àmbits d'avaluació: Treballs grup STD (mínim 2 punts) , síntesi individual (mínim 1 punt) i prova escrita (mínim 2 punts).

BIBLIOGRAFIA:

- Bartram, D.; Roe, R.A. (2005). "Definition and Assessment of Competences in the Context of the European Diploma in Psychology". *European Psychologist* 10 (2), 93-102.
- Bermejo, V. (2001). *Metacódigo de Ética de la Federación Europea de Asociaciones de Psicólogos (EFPA)*. Infocop, 80.
- Colegio Oficial de Psicólogos (1998). *Perfiles profesionales*. Madrid: COP. Recuperado de <http://www.cop.es/perfiles/contenido>
- Colegio Oficial de Psicólogos de España (2004). *Ética y Deontología para psicólogos*. Madrid: COPE. Recuperado <http://www.cop.es/pdf/etica.pdf>
- Colegio Oficial de Psicólogos de Madrid (2011): *Ética y Deontología en la práctica psicológica*. COP Madrid.
- Chamarro Lusa, A. (coord) (2007): *Ética del psicòleg*. Barcelona. Editorial UOC.
- de la Corte, L.; Blanco, A.; Sabucedo, J.M. (Eds.) (2004). *Psicología y derechos humanos*. Barcelona: Icaria.
- del Rio, M.C. (2003). "Monográfico sobre ética profesional y psicología". *Revista de Psicología Universitas Tarraconensis*, vol. XXIV (1-2), 2002.
- França Tarragó, Omar (2012) Manual de Psicoética. Bilbao, Desclée de Brouwer.
- Freixa, M. (Coord.) (2005). *Libro blanco. Título de Grado en Psicología*. Madrid: ANECA.
- Tikkanen, T. (2006). "The Present Status and Future Prospects of the Profession of Psychologists in Europe". *European Psychologist* 11 (1) 71-75.
- Sánchez Vidal, A. (1999). *Ética de la intervención social*. Barcelona: Paidós.
- Wadeley, A.; Blasco, T. (1995). *La ética en la investigación y la práctica psicológicas*. Barcelona: Ariel.

Psicofisiologia

Formació Bàsica

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Agustí Comella Cayuela

OBJECTIUS:

L'assignatura serveix perquè l'estudiant sigui capaç de reconèixer i descriure l'anatomia del sistema nerviós de l'esser humà i el seu funcionament, tant a nivell macroscòpic com microscòpic, de les diferents estructures que el constitueixen i la seva implicació en els diferents sistemes del cos humà. Això permetrà que l'estudiant conegui i domini les bases anatòmiques i fisiològiques que determinen la conducta, condicionen les activitats motrius, les emocions i altres processos mentals.

L'objectiu general de l'assignatura és el coneixement de les bases anatòmiques i fisiològiques que determinen la conducta, condicionen les activitats motrius, les emocions i altres processos mentals.

- Identificar i reconèixer les principals característiques neuroanatòmiques i neurofisiològiques dels processos sensorials i sensoriomotors.
- Comprendre, explicar i descriure com el cervell analitza i processa la informació de l'entorn a través de les representacions mentals, planifica la conducta i elabora una resposta.
- Descriure el control neural i hormonal de diferents conductes motivades com la gana, la set, l'estrès i les conductes sexuals.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Capacitat per treballar en un context internacional.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions.
- Capacitat per pensar de manera creativa i desenvolupar noves idees i conceptes.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.

CONTINGUTS:

1. Sistemes funcionals cerebrals.
 - 1.1. Unitats funcionals bàsiques del cervell humà.
 - 1.2. Sistemes d'Activació Cerebral
 - 1.3. Sistemes de Control de la Homeòstasi.
 - 1.4. Escorça cerebral i funcions superiors.
 - 1.5. Sistema Límbic.
 - 1.6. Sistemes Sensorials.
 - 1.7. Sistema motor.
2. Escorça cerebral i organització dels sistemes funcionals
 - 2.1. Estructura de l'escorça cerebral.
 - 2.2. Neocorça. Àrees de la neocorça.
 - 2.3. Tipologia de l'escorça cerebral: primària, d'associació unimodal i d'associació multimodal.
 - 2.4. Fibres d'associació cortical.
 - 2.5. Relacions entre les estructures hemisfèriques i vies eferents.
 - 2.6. Projeccions descendents de l'escorça cerebral.
 - 2.7. Organització i integració dels sistemes funcionals
3. Sistema límbic: Cervell emotiu.
 - 3.1. Sistemes neurals de les emocions.
 - 3.2. Agressió i violència.
 - 3.3. Estrès.
 - 3.4. Conductes addictives i circuits de recompensa del cervell.
 - 3.4.1. Circuits de recompensa del cervell.
 - 3.4.2. Principis bàsics de les acció de les drogues.
 - 3.4.3. Paper de l'aprenentatge en la tolerància a les drogues i efectes de l'abstinència de drogues.
 - 3.4.4. Cinc drogues que es consumeix habitualment.
 - 3.4.5. Mecanismes nerviosos de l'addicció.
4. Fisiologia de l'estrès i la malaltia.
 - 4.1. Bases fisiològiques de l'estrès.
 - 4.2. Biopsicologia de l'emoció.
 - 4.3. Por, defensa i agressió.
 - 4.4. Estrès i trastorns psicossomàtics.
 - 4.5. Trastorns afectius: Depressió i mania.
5. Fisiologia sensorial: Receptors sensitius i circuits neuronals pel processament de la informació.
 - 5.1. Principis de Fisiologia sensorial.
 - 5.1.1. Receptors sensorials i la transducció
 - 5.1.2. Vies sensorial.
 - 5.1.3. Processament de la informació i coordinació central.
 - 5.2. Quantificació de l'energia estimular
 - 5.3. Durada i localització de l'estimulació.
 - 5.4. Codificació de la intensitat.
 - 5.5. Codificació de la durada de l'estimulació.
 - 5.6. Localització i modulació / amplificació de l'estimulació.

6. Sistema somatosensorial: Tacte, dolor i temperatura.
 - 6.1. Organització anatòmica del sistema somatosensorial.
 - 6.1.1. Receptors somatosensorials.
 - 6.1.2. Vies ascendents.
 - 6.1.3. Escorça somatosensorial.
 - 6.2. Processament cortical.
 - 6.3. Percepció del dolor: mecanismes neurofisiològics.
 - 6.4. Sistemes d'analgèsia.
 - 6.5. Vies Descendents de control del Dolor.
 - 6.6. Analgèsia opiàcia.
 - 6.7. Modulació de la transmissió nociocèptica.
 - 6.8. Trastorns i lesions.
7. Sistemes sensorials especials:
 - 7.1. Sistema visual.
 - 7.1.1. Organització anatòmica del sistema visual.
 - 7.1.2. La Retina. Cèl·lules fotoreceptores: Bastons i Cons.
 - 7.1.3. Rodopsina. Els pigments visuals del color.
 - 7.1.4. Camps receptius. Funcions dels camps receptius.
 - 7.1.5. Processament de la Informació Visual.
 - 7.1.6. Interacció Binocular i Percepció de la Profunditat.
 - 7.1.7. Teoria tricromàtica o teoria Young-Helmholtz.
 - 7.1.8. La Percepció Visual.
 - 7.1.9. La Privació Visual
 - 7.2. Sistema auditiu i equilibri.
 - 7.2.1. Organització anatòmica del sistema auditiu.
 - 7.2.2. Funcions de l'oïda.
 - 7.2.3. Mecanismes de l'audició.
 - 7.2.4. Codificació neural del so.
 - 7.2.5. Sentit de l'equilibri: Sistema Vestibular.
 - 7.2.6. Vies i centres vestibulars.
 - 7.2.7. Funcions del Sistema Vestibular.
 - 7.2.8. Reflexes Vestibulars.
 - 7.3. Sistemes sensorial químics: gust i l'olfacte.
 - 7.3.1. Quimiorceptors.
 - 7.3.2. Organització anatòmica del sistema gustatiu.
 - 7.3.3. El Gust: Dolç, Amarg, Salat, Àcid i Umami.
 - 7.3.4. Funcions biològiques del Gust.
 - 7.3.5. La Transducció gustativa.
 - 7.3.6. Processament neural del Gust.
 - 7.3.7. L'Olfacte.
 - 7.3.8. Organització anatòmica del sistema olfatori.
 - 7.3.9. Funcions biològiques de l'olfacte.
 - 7.3.10. Codificació neural de l'olor.
8. Introducció als Sistemes Efectors
 - 8.1. Òrgans Efectors.
 - 8.2. Contracció Muscular.
 - 8.3. Unió Neuromuscular
 - 8.4. Receptors sensorials dels músculs
 - 8.4.1. Fusos musculars.
 - 8.4.2. Òrgans tendinosos de Golgi.
 - 8.4.3. Diferències funcionals dels receptors musculars.
 - 8.4.4. Control eferent dels fusos musculars.
 - 8.5. Reflexes Medul·lars.
 - 8.6. Circuit neural del Reflex miotàtic o d'estirament.
 - 8.7. Reflexes polisinàptics: Reflex de retirada.
9. Bases Neurals del Control Motor
 - 9.1. Estructures implicades en el control motor: Escorça cerebral, Cerebel, Ganglis Basals, Medul·la espinal, Tronc de l'encèfal.

- 9.2. Àrees Motores de l'Escorça Cerebral.
- 9.3. Funció de l'Àrea Motora Primària.
- 9.4. Sistemes Motors Descendents: Tractes Corticoespinals, Corticobulbars.
- 9.5. Vies Descendents del Tronc de l'Encèfal.
- 9.6. Localització de les lesions responsables de pèrdua de força muscular
- 10. Ritmes biològics.
 - 10.1. Son i vigília. Funcions i alteracions.
 - 10.2. Mecanismes neurològics del son.
 - 10.3. El rellotge circadià del son: mecanismes neurològics i moleculars.
 - 10.4. Moviments oculars durant el son.
 - 10.5. Per què dormim?
 - 10.6. Efectes de la reducció / privació del son durant períodes prolongats
 - 10.7. Fàrmacs que afecten el somni.
 - 10.8. Trastorns del son.
- 11. Biopsicologia de la ingesta.
 - 11.1. Digestió i flux energètic.
 - 11.2. Teories sobre la gana i la ingesta: Punt d'ajust davant incentius positius.
 - 11.3. Factors que determinen què, quan i quant mengem.
 - 11.4. Estudis fisiològics sobre la gana i la sacietat.
 - 11.5. Regulació del pes corporal: Punts d'ajust davant punts d'equilibri.
 - 11.6. Regulació de l'equilibri hídric del cos.
 - 11.7. Deshidratació cel•lular i hipovolèmia.
 - 11.8. Beguda i sacietat.
 - 11.9. L'obesitat humana.
 - 11.10. L'anorèxia nerviosa.
- 12. Conducta sexual. Regulació neuroendocrina.
 - 12.1. Sistema neuroendocrí:
 - 12.2. Esteroides sexuals.
 - 12.3. Hormones i desenvolupament sexual.
 - 12.4. Desenvolupament de diferències sexuals en el cervell
 - 12.5. Hormones perinatals i desenvolupament del comportament.
 - 12.6. Pubertat, hormones i desenvolupament de les característiques sexuals secundàries.
 - 12.7. Tres casos de desenvolupament sexual humà excepcional.
 - 12.8. Efectes de les hormones gonadals sobre els adults.
 - 12.9. Abús d'esteroides anabolitzants.
 - 12.10. L'hipotàlem i el comportament sexual.
 - 12.11. Orientació sexual, les hormones i el cervell
- 13. Lesions cerebrals humanes i models animals
 - 13.1. Causes de les lesions cerebrals.
 - 13.1.1. Trastorn cerebrovasculars.
 - 13.1.2. Traumatisme cranioencefàlic tancat.
 - 13.1.3. Infeccions cerebrals.
 - 13.1.4. Les neurotoxines.
 - 13.1.5. Factors genètics.
 - 13.2. Mort cel•lular programada.
 - 13.3. Malalties neuropsicològiques:
 - 13.3.1. Malaltia de Parkinson.
 - 13.3.2. Malaltia de Huntington.
 - 13.3.3. Esclerosi múltiple.
 - 13.3.4. Malaltia d'Alzheimer.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

L'avaluació de l'assignatura és continuada.

Al llarg del curs l'alumnat realitzarà diverses avaluacions escrites i individuals que d'acord amb un pla de treball li permetran anar assolint els continguts de l'assignatura.

Les proves d'avaluació constaran de preguntes tipus test de resposta múltiple. Cada una de les preguntes mal contestades resten 0,33 punts (examen de 4 respostes).

El professorat farà el seguiment de l'estudiant en les sessions de treball dirigit i a les tutories individuals. Els tallers pràctics, les STD i el treball de grup són obligatoris.

Els treballs de grup i les STD s'avaluaran de la següent manera: l'avaluació del professorat, la coavaluació per part de la classe i l'autoavaluació individual/grup.

La nota final del treball s'obté a partir del promig de les tres notes i aplicant un factor de correcció per part del professor.

Convé tenir en compte que el termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable.

Avaluació de resultats:

La qualificació final de l'assignatura serà el resultat de les notes parcials, en els percentatges que s'indiquen a continuació:

? Avaluacions escrites: 60%.

? Pràctiques, STD i treball dirigit en grups reduïts i/o individualment: 40%.

Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades, per separat, les dues parts de l'avaluació.

Pels alumnes que no superin alguna de les parts, és a dir, avaluacions escrites o les pràctiques/STD, podran recuperar-les presentant-se al període de recuperacions vindrà determinat pel calendari que marqui la FECHT, un cop finalitzat el període de lectiu i es notificarà a classe.

És responsabilitat de l'alumne fer el seguiment sobre les seves notes parcials d'avaluacions i dels lliuraments de pràctiques, treballs i STD, en l'apartat de notes parcials del campus. Qualsevol incidència/error que hi hagi s'ha de notificar al professor com a màxim de 15 dies després de publicades les notes per comprovar si existeix qualsevol error. Passat aquest període de temps no es farà cap rectificació.

Les absències en els treballs en grup, les presentacions i les coavaluacions seran penalitzades amb la reducció d'un 50% de la nota per l'alumne absent sense causa justificada i un 10% per la resta dels membres del grup.

BIBLIOGRAFIA:

- Bear, Mark F. *Neurociencia: la exploración del cerebro*. Barcelona: Wolters Kluwer, cop. 2008.
- Cardinali, Daniel P. *Neurociencia aplicada: sus fundamentos*. Madrid: Médica Panamericana, cop. 2007.
- Carlson, N.R. *Fisiología de la Conducta* 8ª ed. Madrid: Pearson - Addison Wesley 2006.
- Carretié Arangüena, Luis. *Anatomía de la mente: emoción, cognición y cerebro*. Madrid: Pirámide, cop. 2011.
- Costanzo, Linda S. *Fisiología*. Barcelona: Elsevier / [Saunders], cop. 2011.
- Farreras Rozman. *Medicina Interna*, 2 vols. 16a ed. Elsevier 2008.
- Fox Suart, I. *Fisiología humana*. Madrid: McGraw-Hill cop. 2011.
- Guyton, Arthur C. *Anatomía y fisiología del sistema nervioso: neurociencia básica*. Madrid: Médica Panamericana, cop. 1994.
- Guyton, Arthur C. Hall, John E. *Tratado de fisiología médica*. Barcelona: Elsevier, cop. 2011.
- Harrison. *Principios de medicina interna*. 16ª ed. McGraw-Hill Interamericana, 2005.
- Kolb, Bryan. Whishaw, Ian Q. *Neuropsicología humana*; Buenos Aires; Madrid: Médica Panamericana, cop. 2006.
- Netter, F.H. *Atlas de anatomía humana*. Barcelona: Masson, 2003.
- Purves, D.; Augustine, G.J., Fitzpatrick, D.; Hall, W.C.; Lamantia, A-S.; Mcnamara, J.O.; Williams, S.M. *Neurociencia* 3ª ed. Madrid: Editorial Médica Panamericana, 2007.
- Thibodeau, Gary A. *Anatomía y fisiología*. Amsterdam; Barcelona: Elsevier, cop. 2007.
- Tortora, Gerard J. *Principios de anatomía y fisiología*, Buenos Aires: Médica Panamericana, cop. 2006.

Psicologia del Desenvolupament I. Primera i Segona Infància

Formació Bàsica

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Maria Nuria Padrós Tuneu

OBJECTIUS:

L'assignatura és de formació bàsica dintre de la titulació. Vol proporcionar als estudiants els coneixements bàsics sobre el desenvolupament dels infants, és a dir, quins són els processos de canvi evolutiu de les persones durant els dotze primers anys de vida. També pretén aportar coneixements sobre els contextos de desenvolupament.

Objectius

- Conèixer des de diferents perspectives teòriques quins són els canvis i els trets fonamentals del desenvolupament psicològic dels infants.
- Descriure, analitzar i interpretar els canvis globals i els aspectes fonamentals del desenvolupament psicològic de les persones, tenint com a referència els contextos on es porta a terme.
- Conèixer algunes de les necessitats de les persones derivades del desenvolupament psicològic com a element a tenir en compte per planificar o realitzar qualsevol intervenció.
- Utilitzar textos psicològics com a recurs teòric i eina per complementar la seva formació.
- Desenvolupar estratègies de recerca d'informació i documentació, construir coneixements i saber-los comunicar de forma oral i escrita.
- Adquirir habilitats cooperatives en la realització de treballs en equip.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.

- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.

CONTINGUTS:

Bloc I: El desenvolupament prenatal i el nadó

El desenvolupament prenatal
El naixement
Els reflexos
Els sentits

Bloc II: El desenvolupament durant els dos primers anys de vida

El desenvolupament psicomotor
El desenvolupament cognitiu
El desenvolupament socioafectiu i de la personalitat
El desenvolupament comunicatiu i lingüístic

Bloc III: El desenvolupament dels tres als sis anys

El desenvolupament psicomotor
El desenvolupament cognitiu
El desenvolupament socioafectiu i de la personalitat
El desenvolupament comunicatiu i lingüístic
El desenvolupament moral

Bloc IV: El desenvolupament dels sis als 12 anys

El desenvolupament cognitiu
El desenvolupament socioafectiu i de la personalitat
El desenvolupament comunicatiu i lingüístic
El desenvolupament moral

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats a classe i de treball personal (lectures i comentari de textos o d'audiovisuals...). Així mateix, les tutories, tant individuals com grupals, també s'utilitzaran com a eina per anar avaluant tant el desenvolupament individual com el del treball en grup.

Pel que fa a l'avaluació de resultats es farà a partir del treball en grup, el treball individual i una prova escrita sobre els continguts treballats a l'assignatura.

La nota final es calcularà a partir del següent càlcul:

- Activitats individuals i/o en grup realitzades a classe: 20%
- Treball individual: 15%
- Treball en grup: 20%
- Prova escrita 45%

Per poder fer mitjana, totes les activitats d'avaluació hauran d'estar aprovades.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Palacios, J.; Marchesi, A.; Coll, C. (2002) *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza.
- Santrock, J.W. (2006). *Psicología del desarrollo*. Madrid: McGraw-Hill.
- López, F. (coord.) (1999) *Desarrollo afectivo y social*. Madrid: Pirámide.

- Delval, J.A. (2002). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.
- Piaget, J.; Inhelder, B. (1984) *Psicología del niño*. Madrid: Morata.
- Piaget, J. (1990) *Escritos per a educadors: Jean Piaget i la psicologia genètica*. Vic: Eumo Editorial.
- Piaget, J. (1977) *El Criterio moral en el niño*. Barcelona: Fontanella.
- Vygotskii, L.S. (1988) *Pensament i llenguatge*. Vic: Eumo Editorial.
- Vygotskii, L.S. (2000) *El Desarrollo de los procesos psicológicos superiores*. Barcelona: Crítica.
- Shaffer, D. (2007) *Psicología del desarrollo: infancia y adolescencia*. Mèxic: International Thomson.
- Arranz, E.; Oliva, A. (2004) *Familia y desarrollo psicológico*. Madrid: Pearson.

Complementària

- Harris, P.L. (1992). *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza.
- Craig, G. (2001). *Desarrollo psicológico*. Mèxic: Prentice-Hall.
- Rodrigo, M.J.; Palacios, J. (1998). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- Delval, J. (1990). *Creecer y pensar*. Barcelona: Paidós.
- Gardner, H. (1993) *La mente no escolarizada*. Barcelona: Paidós.
- Gardner, H. (2004) *Frames of mind: the theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books
- Triadó, C. (1993) *Psicología Evolutiva*. Vic: Eumo Editorial.
- Papalia, D.; Olds, S.; Feldman R. (2005) *Psicología del desarrollo: de la infancia a la adolescencia*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Sadurní, M.; Perinat, A.; Lalueza, J.L. (2003) *Psicología del desarrollo: un enfoque sistémico*. Barcelona: EDIUOC.
- Sadurní, M.; Rostan, C.; Serrat, E. (2002). *El desarrollo de los niños paso a paso*. Barcelona: UOC.

ASSIGNATURES DE SEGON CURS

Pensament i Llenguatge

Formació Bàsica

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català, Anglès

PROFESSORAT

- Llorenç Comajoan Colome
- Manel Sanchez Cano

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura s'ocupa dels processos del llenguatge i del pensament, així com de la relació entre ells.

La psicologia del llenguatge aprofundeix en els processos implicats en la comprensió i expressió del llenguatge humà. La psicologia del pensament estudia les operacions que serveixen de base a l'activitat humana que anomenem raonament.

Tanmateix, els processos de pensament i llenguatge tenen uns components distingibles, però relacionats. Així, és evident que a més d'aprofundir en l'entitat pròpia de cada procés, la interacció entre ambdós processos també serà objecte d'estudi.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Els continguts es dividiran, doncs, en els dos apartats bàsics que reflecteixen el sentit de l'assignatura:

- a) el llenguatge, en la descripció dels seus processos de producció i comprensió,
- b) el pensament, en el vessant de l'organització del coneixement i els processos que possibiliten els raonaments quotidians. Pel que fa a la integració entre el pensament i el llenguatge i a la inversa, dins cada apartat es posen els ponts necessaris entre ambdós processos.

A: Psicologia del llenguatge

- Introducció a la psicologia del llenguatge
- Natura del llenguatge: estructures funcions i processos.
- Processos de percepció i adquisició
- - percepció de la paraula parlada
 - reconeixement de la paraula escrita
 - comprensió i producció de la frase i el discurs
 - del llenguatge al pensament

B: Psicologia del pensament

- Processos de raonament
- Representació de coneixement
- Relacions entre el pensament i altres processos psicològics
- Del pensament al llenguatge

AVALUACIÓ:

Totes les activitats que es duen a terme en el desenvolupament de l'assignatura són, a la vegada, activitats d'avaluació. Així doncs, la participació activa en les tasques que es proposin a nivell individual o/i de grup, les respostes als diversos qüestionaris i exercicis, l'aportació de les dades demanades i/o de les reflexions de les lectures als grups de discussió que s'organitzin, exposicions orals, etc., formen part de l'avaluació continuada de l'assignatura.

La ponderació de criteris d'avaluació queda de la següent manera:

Avaluació continuada: avaluació dels processos i continguts de treball a través de l'anàlisi de casos pràctics que es plantegin a la classe teòrica o a les STD, discussions en petits grups, tutories individuals o grupals per al seguiment dels treballs, etc. (40%)

Avaluació sumativa: proves escrites que es determinin al llarg del curs, treballs finals i presentacions orals (60%).

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Belinchon, M.; Riviere, A.; Igoa, J. M. (1992) *Psicología del lenguaje. Investigación y teoría*. Madrid: Trotta.
- Carroll, D. W. (2006) *Psicología del lenguaje*. Madrid: Thomson.
- Gabucio, F. (2005) *Psicología del pensamiento*. Barcelona: UOC.
- Tomasello, M. (2007) *Los orígenes culturales de la cognición humana*. Buenos Aires: Amorrortu.

Complementària

- Gentner, D.; Goldin-Meadow, S. (2003) *Language in Mind. Advances in the Study of Language and Thought*. Massachusetts: MIT Press.
- Forrester, M. A. (1997) *Psychology of Language. A critical introduction*. Londres: Sage Publications.
- Mercer, N. (2001) *Palabras y mentes. Como usamos el lenguaje para pensar juntos*. Barcelona: Paidós.

Psicologia de la Personalitat

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Angel Serra Jubany

OBJECTIUS:

L'assignatura té com a objectiu general facilitar el coneixement dels models de personalitat que s'han elaborat per descriure i explicar la conducta de les persones. Ofereix la possibilitat d'aplicar els coneixements aportats des de la ciència de la personalitat als processos d'ensenyament i aprenentatge, a l'àmbit clínic i al de les organitzacions. Facilita l'aplicació i comprensió pràctica del funcionament de la personalitat a través de la confecció d'informes psicològics i d'exercicis pràctics que permetin l'avaluació, l'explicació i la descripció de la personalitat. Aquesta assignatura guarda una major afinitat teòrica i metodològica amb el mòdul de Psicologia Clínica i de la Salut, així com amb el de Mètodes d'Investigació i d'Intervenció Professional en Psicologia i l'assignatura d'Història de la Psicologia.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.

CONTINGUTS:

1. Definició i concepte de personalitat
2. Història de l'estudi de la personalitat
3. Tradicions d'investigació científica de la personalitat
4. Teories i models de la personalitat
 - 4.1 Dimensió disposicional de la personalitat
 - 4.2 Enfocament biològic de la personalitat
 - 4.3 Aproximació intrapsíquica de la personalitat
 - 4.4 Teories cognitives de la personalitat
 - 4.5 Aproximació cognitiva social de la personalitat
 - 4.6 Aproximació fenomenològica de la personalitat
 - 4.7 Models interaccionistes en personalitat
5. Mètodes d'investigació i avaluació de la personalitat
6. Personalitat i adaptació
7. Identitat personal
8. Proposta integradora de la personalitat

AVALUACIÓ:

Avaluació de resultats

Per dur a terme aquesta avaluació es faran dos exàmens sobre els continguts teoricopràctics treballats a l'assignatura. Les activitats de les sessions de treball dirigit així com les lectures obligades també podran ser objecte d'avaluació en els exàmens. El conjunt dels exàmens puntuarà entre 0 i 6 punts. Per superar aquestes proves s'haurà d'haver aprovat cadascun dels exàmens. Aquesta part serà recuperable.

Avaluació del procés

L'avaluació continuada requereix que l'estudiant realitzi i lliuri, d'acord amb les dates i condicions indicades pel professor, la totalitat de les tasques i treballs sol·licitats. El termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable. Si no s'acompleix aquest requisit, així com la qualitat dels continguts, la qualificació de l'assignatura serà de suspens.

Aquesta avaluació continuada constarà de dues parts: a) Elaboració d'un informe de la personalitat (treball individual- 3 punts) i b) Elaboració d'un portafoli on es recopilen els treballs fets al llarg de l'assignatura (1 punt). La puntuació màxima del procés serà de 4 punts. Aquesta part d'avaluació continuada no es pot recuperar.

Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades, per separat, cadascuna de les parts.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Cervone, D.; Pervin, L. A. (2009). *Personalidad. Teoría e investigación*. México: Manual Moderno.
- Larsen, R.; Buss, D. (2005). *Psicología de la Personalidad*. México: McGraw-Hill.
- Liebert, R.; Langenbach, L. (2000). *Personalidad. Estrategia y temas*. Madrid: Thomson (8ª edició).
- Moreno Jiménez, B. (2007). *Psicología de la personalidad. Procesos*. Madrid: Thomson.
- Pervin, A.L. (1998). *La ciencia de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill.

Complementària

- Brody, N.; Ehrlichman, H. (2000). *Psicología de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall.
- Caballo, V. (2004). *Manual de trastornos de la personalidad: Descripción, evaluación y tratamiento*. Madrid: Síntesis.
- Feist, J.; Feist, G. (2007). *Teorías de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill.
- Lichtenberger, E.O. i altres, eds. (2009). *Informes de evaluación*. Madrid: Tea Ediciones.
- Millon, Th.; Everly, G. (1994). *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Martínez Roca.
- Millon, Th.; Davis, R. (2001). *Trastornos de la personalidad en la vida moderna*. Barcelona: Masson.
- Otero López i altres (1998). *Psicología de la personalidad. Manual de prácticas*. Barcelona: Ariel.
- Sollod, R.; Wilson, J.P; Monte, Chr. F. i altres (2009). *Teorías de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill.
- Schultz, D.P.; Schultz, S.E. (2002). *Teorías de la personalidad*. Madrid: Thomson.
- Shaffer, D.R. (2002). *Desarrollo social y de la personalidad*. Madrid: Thomson.

Psicologia del Desenvolupament II. Adolescència, Maduresa i Senectut

Formació Bàsica

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Maria Nuria Padrós Tuneu

OBJECTIUS:

L'assignatura és de formació bàsica dintre de la titulació. Vol proporcionar als estudiants els coneixements bàsics sobre el desenvolupament durant les etapes de l'adolescència, la maduresa i la senectud, és a dir, quins són els processos de canvi evolutiu de les persones a partir de la infantesa. En aquest sentit, l'assignatura és una continuació de Psicologia del Desenvolupament I.

Objectius

- Conèixer des de diferents perspectives teòriques quins són els canvis i els trets fonamentals del desenvolupament psicològic durant el cicle vital.
- Descriure, analitzar i interpretar els canvis globals i els aspectes fonamentals del desenvolupament psicològic de les persones, tenint com a referència els contextos on es porta a terme.
- Conèixer algunes de les necessitats de les persones derivades del desenvolupament psicològic com a element a tenir en compte per planificar o realitzar qualsevol intervenció.
- Utilitzar textos psicològics com a recurs teòric i eina per complementar la seva formació.
- Desenvolupar estratègies de recerca d'informació i documentació, construir coneixements i saber-los comunicar de forma oral i escrita.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Capacitat de compromís ètic.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.

CONTINGUTS:

Bloc I: Introducció

- La psicologia del desenvolupament durant el cicle vital.
- Perspectives dels darrers anys.

Bloc II: L'adolescència

- Els canvis físics
- El desenvolupament cognitiu
- El desenvolupament socioafectiu i de la personalitat
- El desenvolupament moral

Bloc III: L'edat adulta

- Els canvis físics
- El desenvolupament cognitiu
- El desenvolupament socioafectiu i de la personalitat
- El desenvolupament moral

Bloc IV: El desenvolupament durant la vellesa

- Els canvis físics
- El desenvolupament cognitiu
- El desenvolupament socioafectiu i de la personalitat
- La preparació per a la mort

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats a classe i de treball personal (lectures i comentari de textos o d'audiovisuals...). Així mateix, les tutories, tant individuals com grupals, també s'utilitzaran com a eina per anar avaluant tant el desenvolupament individual com el del treball en grup.

Pel que fa a l'avaluació de resultats es farà a partir de l'elaboració d'una història de vida, el treball individual i una prova escrita sobre els continguts treballats a l'assignatura.

La nota final es calcularà en base als següents percentatges:

- Activitats realitzades durant les sessions de treball dirigit i tutories: 15%
- Treball individual (història): 20%
- Entrevista i exposició grupal: 20%
- Prova escrita: 45%

Per poder fer mitjana, totes les activitats d'avaluació hauran d'estar aprovades. En els casos de plagi, sempre que segons la normativa siguin recuperables la recuperació es farà a través d'una prova escrita.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Papalia, D. E.; Olds, S.W.; Feldman, R.D. (2010) *Desarrollo humano*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Berger, S. K.; Thompson, R. A. (2009) *Psicología del desarrollo: Adulter y vejez*. Madrid: Médica Panamericana.

- Berger, S. K.; Thompson, R.A. (2007) *Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia*. Madrid: Médica Panamericana.
- Villar, F. (2006) *El Estudio del ciclo vital a partir de historias de vida : una propuesta práctica*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Mietzel, G. (2005) *Claves de la Psicología evolutiva. Infancia y juventud*. Barcelona: Herder.
- Shaffer, D. R. (2000) *Psicología del desarrollo. Infancia y adolescencia*. Madrid: Thomson.
- Triadó, C.; Villar, F. (Coords.) (2006) *Psicología de la vejez*. Madrid: Alianza Editorial.
- Triadó, C. (2000) *Psicología del desenvolupament: adolescència, maduresa i senectud*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

Complementària

- Belsky, J. K. (1996) *Psicología del envejecimiento. Teoría, investigación e intervenciones*. Barcelona: Masson.
- Tessier, G. (2000) *Comprender a los adolescentes*. Barcelona: Octaedro.
- Funes, J. (2001) *Adolescents i dificultats socials a l'escola*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Triadó, C. (2006) *Adolescència, maduresa i senectut: pràctiques de l'assignatura*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona.

Psicologia dels Grups i Organitzacions

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Julio Cesar Figueroa Aibar

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura té per finalitat aproximar l'alumnat, mitjançant un panorama ampli i general, als recursos bàsics necessaris per entendre les variables psicològiques presents en la dinàmica dels grups i de les organitzacions, aspectes que posteriorment els permetran intervenir en els diferents processos que es donen en el desenvolupament del grup.

Objectius:

- Proporcionar els conceptes psicològics bàsics que els permetin un primer acostament a la comprensió del comportament humà en la dinàmica grupal.
- Conèixer i comprendre els fonaments de la psicologia dels grups.
- Identificar els diferents àmbits d'aplicació de la psicologia dels grups i de les organitzacions.
- Integrar els continguts d'aquesta matèria i articular-los amb els aprenentatges ja assolits en altres assignatures.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Capacitat per treballar en un context internacional.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions.

- Capacitat per pensar de manera creativa i desenvolupar noves idees i conceptes.
- Capacitat de lideratge.
- Capacitat per conèixer noves cultures i costums.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció indirectes sobre els destinataris: assessorament, formació de formadors, etc.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Bloc 1- Introducció als conceptes psicològics bàsics per a la comprensió del comportament en la dinàmica grupal

1. La conducta en la psicologia dels grups.
2. Unitat i pluralitat fenomènica de la conducta en la dinàmica grupal.
3. Situació i camp.
4. Àmbit de la conducta.
5. Finalitat de la conducta.
6. El lideratge als grups.
7. La comunicació als grups
8. La motivació als grups

Bloc 2. Aproximacions al concepte de grup i tipus de grups

1. Definició de grup.
2. Tipus de grup.
3. Fases: formació i desenvolupament grupal.

Bloc 3. El grup com a condició i resultat de la interacció

1. Estructura de grup.
2. Rol
3. Normes

4. Cohesió
5. Rendiment i productivitat grupal
6. El conflicte

Bloc 4 El context i els grups

1. Principals influències del context organitzacional.
2. Influències de la cultura als grups.
3. Variables organitzacionals: la seva influència dins dels grups.
4. Relacions intergrupals.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

- Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura.
- Tutories de grup pel seguiment del pla de treball.
- Desenvolupament d'un treball en grup. Aquest treball consistirà en l'aplicació dels conceptes teòrics exposats a classe i la recerca de material complementari en relació a casos pràctics. Correspondrà el 40% de la nota final:
- Lliurament del marc teòric del treball 20%
- Lliurament i defensa oral de l'esquema del treball individual 20%

Aquests apartats, com que són el resultat del seguiment de la matèria, no són recuperables.

Avaluació de resultats:

- Defensa oral del treball en grup. Li correspondrà el 50% de la nota final.
- Lliurament individual del resum de les presentacions. Li correspondrà el 10% de la nota final.

Aquest apartat es podrà recuperar en el cas de que l'alumne/a no l'aprovi en la seva totalitat o si la nota final del mateix, sumada al 20% i 20% anteriorment esmentats (avaluació de procés) no arribés a l'aprovat.

El fet de no aprovar aquest apartat, la no presentació a aquesta exposició i/o a la seva recuperació, i el no lliurament del resum, implicarà l'anul·lació de les notes anteriors (20% i 20%), i es considerarà la matèria com a NO APROVADA en la seva totalitat, fet que implica que l'alumne/a haurà de cursar la matèria sencera el proper curs acadèmic.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Anzieu D.; Martín J. *La Dinámica de los Grupos Pequeños*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2007.
- Bleger, J. *Psicología de la conducta*. Buenos Aires: Paidós, 1991.
- Cartwright D.; Zander A. *Dinámica de Grupos. Investigación y Teoría*. Mèxic: Trillas, 1999.
- Gibb, Jack, *Manual de Dinámicas de Grupos*. Buenos Aires: Humanista, 1990.
- Gil Rodríguez; Alcover de la Hera (coordinación). *Introducción a la Psicología de los Grupos*. Madrid: Pirámide, 1999.
- Hostie, R. *Técnicas de Dinámica de Grupo*. Madrid: ICCE, 1994.
- Maisonneuve, J. *La Dinámica de los Grupos*. Buenos Aires: Nueva Visión, 2009.
- Pichon-Riviere, E. *Teoría del Vínculo*. Buenos Aires: Nueva Visión, 2010.
- Trechera, J. *Trabajar en Equipo. Talento y Talante*. Bilbao: Desclée de Brouwer, 2003.

Complementària

- Antons, Klaus. *Práctica de la dinámica de grupos. Ejercicios y técnicas*. Barcelona: Herder, 1990.
- Beal, G.M.; Bohlen, J.M.; Raudabauch, J.N. *Conducción y acción dinámica del grupo*. Buenos Aires: Kapeluz, 1964.
- Cazarez Gonzalez, Yolanda. *Manejo Efectivo de un Grupo*. Mèxic: Trillas, 1998.
- Francia, A.; Mata, J. (1996) *Dinámica y técnicas de grupo*. Madrid: CCS, 1996
- Knowles, Malcom; Hulda Knowles. *Introducción a la Dinámica de Grupo*. Mèxic: Editorial Letras, 1985.
- Núñez, T.; Loscertales, F. *El grupo y su eficacia. Técnicas al servicio de la dirección y coordinación de grupos*. Barcelona: EUB, 1996.
- Pichon-Riviere, E. *El Proceso Grupal*. Buenos Aires: Nueva Visión, 1991.
- Reeves, Elton T. *La Dinámica del Comportamiento de Grupos*. Mèxic: Editorial Técnica, 1981.
- Sánchez, José C. *Psicología de los grupos. Teorías, Procesos y Aplicaciones*. Madrid: MacGraw Hill, 2010.
- Shaw, M. E. *Dinámica de grupo, Psicología de la conducta de los pequeños grupos*. Barcelona: Herder, 1994.
- Simón Pierre; Albert Lucien. *Las Relaciones Interpersonales*. Barcelona Herder, 1989.
- Tomasello, M. *¿Por que cooperamos?* Madrid. Katz Editores, 2010.

Psicometria

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Joan C. Martori Cañas

OBJECTIUS:

L'assignatura introdueix l'alumne en els conceptes, fonaments, eines i aplicacions bàsics de l'estadística aplicada a les Ciències Socials i Humanes, la Psicometria i la Teoria dels Tests.

L'alumne adquirirà nocions fonamentals sobre Estadística Descriptiva i Inferencial i criteris de bondat psicomètrica. S'abordaran amb especial detall els conceptes de fiabilitat i validesa dins del marc conceptual de la Teoria dels Tests. Tot des d'un punt de vista tant teòric com aplicat. El tractament de dades amb SPSS, serà una part central en el curs.

Els principals objectius de l'assignatura són:

- Conèixer, comprendre i utilitzar els conceptes bàsics de l'estadística aplicada a les Ciències Socials i Humanes.
- Calcular i valorar les principals propietats psicomètriques dels instruments de mesura.
- Conèixer les característiques dels principals dissenys d'investigació en psicologia i les propietats mètriques dels instruments de mesura.
- Mostrar habilitats bàsiques de planificació d'una investigació.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Tema 1. Concepte i contingut de la Psicometria.

- 1.1. Objecte de la Psicometria.
- 1.2. Població i mostra.
- 1.3. Classificació de les dades.

Tema 2. Distribucions Unidimensionals.

- 2.1 Distribució de freqüències.
- 2.2 Representació gràfica.
- 2.3 Mesures de posició i de dispersió.
- 2.4 Mesures de concentració i asimetria.

Tema 3. Distribucions Bidimensionals.

- 3.1 Distribució de freqüències.
- 3.2 Distribucions marginals. Independència estadística.
- 3.3. Covariància i Correlació.
- 3.4. Regressió lineal simple.

Tema 4. Variables aleatòries. La distribució normal

- 4.1. Models de variables aleatòries discretes.
- 4.2. Models de variables aleatòries contínues.
- 4.3. Aproximació intuïtiva a la distribució normal
- 4.4. Característiques i propietats de la distribució normal
- 4.5. Probabilitats en la distribució normal
- 4.6. Com utilitzar les taules de la distribució normal

Tema 5. Mostreig.

- 5.1. Noció de mostra.
- 5.2. Tipus de mostreig.
- 5.3. Estadístics bàsics.

Tema 6. Estimació de paràmetres.

- 6.1. Definició d'estimador.
- 6.2. Propietats dels estimadors.
- 6.3. Estimació puntual.
- 6.4. Estimació per interval.

Tema 7. Contrastació d'hipòtesis.

- 7.1. Definició. Tipus d'error.
- 7.2. Hipòtesis sobre la mitjana.
- 7.3. Hipòtesis sobre la diferència de mitjanes.
- 7.4. Hipòtesis sobre proporcions.
- 7.5. Anàlisi de la variància.

Tema 8. Proves Khi-quadrat.

- 8.1. Contrast de la bondat de l'ajustament.
- 8.2. Contrast d'homogeneïtat.
- 8.3. Contrast d'independència.

Tema 9. Fiabilitat i escalament multidimensional

- 9.1. Introducció.
- 9.2. Alpha de Cronbach.
- 9.3. Altres models de fiabilitat.
- 9.4. Escalament multidimensional clàssic.
- 9.5. Altres models d'escalament.

AVALUACIÓ:

Es realitzaran dues proves pràctiques (25% de la nota final cadascuna) i una prova final de síntesi (50%), les tres activitats són de caràcter individual. Les dues proves pràctiques no són recuperables durant el període de proves i activitats de recuperació. Per tant només es pot recuperar la prova final de síntesi (50%) sempre que sigui un instrument presentat i no superat.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Gómez, J.; Però, M.; Carreras, V.; Guilera, G. *Pràctiques de Psicometria amb SPSS*. UB, 2006.
- Moore, D.S. *Estadística aplicada bàsica*. Antoni Bosch, 2005.
- Visauta, B. *Anàlisi Estadística con SPSS 14*. McGraw-Hill, 2007.
- Visauta, B.; Martori, J.C. *Anàlisi Estadística con SPSS para Windows. Volumen II. Estadística Multivariante*. McGraw-Hill, 2003.

Complementària

- Muñoz, J. *Teoría Clásica de los Tests*. Pirámide, 2000.
- Viladrich, M.C.; Doval, E.; Prat, R.; Vall-Ilovera, M. *Psicometria*, UOC, 2005.
- Spiegel, M.R.; Stephens, L.J. *Estadística*, McGraw-Hill, 2009

Instruments i Tècniques Qualitatives en la Pràctica Professional de la Psicologia

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Monica Antequera Fariña

OBJECTIUS:

L'assignatura té com a finalitat introduir els estudiants en la metodologia qualitativa i en com s'investiga des d'aquesta perspectiva, una aproximació que s'orienta cap a la comprensió del significat dels fenòmens i que accepta el repte de la subjectivitat ja que forma part del seu objecte d'estudi. Aquests coneixements han de servir l'estudiant perquè, en un futur, pugui jutjar la versemblança d'uns resultats en tant que professional, i/o a planificar una recerca en qualsevol àmbit de la psicologia.

Objectius:

- Saber identificar els trets diferencials d'una recerca qualitativa.
- Conèixer algunes de les tècniques d'obtenció d'informació més rellevants dintre de la metodologia qualitativa: l'observació participant i no participant, l'entrevista, l'observació documental, les tècniques grupals i els autoinformes. Saber quan usar-les i poder-ne justificar l'ús
- Conèixer, en un nivell bàsic, algunes de les pràctiques d'anàlisi de dades qualitatives.
- Conèixer i saber usar els trets essencials d'un informe en recerca qualitativa.
- Desenvolupar actituds positives vers la recerca qualitativa com a eina per a la pràctica professional i la seva millora.
- Participar activament en les anàlisis i discussions que s'efectuïn a nivell de grup.
- Cooperar amb els companys i companyes, en l'elaboració dels treballs fets en equip i comunicar amb propietat i correcció les pròpies idees i reflexions així com els resultats dels propis treballs.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per conèixer noves cultures i costums.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Els continguts de l'assignatura s'organitzen en diferents unitats didàctiques:

1. La metodologia qualitativa en l'estudi del comportament. Característiques generals de la metodologia qualitativa versus la metodologia quantitativa. La qualitat de les dades en la investigació qualitativa i la seva possibilitat de generalització.
2. L'observació participant i no participant en la metodologia qualitativa. Els informants.
3. L'entrevista com a tècnica central en l'observació participant
4. L'estudi qualitatiu de la interacció social i dels grups. Tècniques grupals.
5. L'estudi de documents. Històries de vida i tècniques biogràfiques.
6. L'anàlisi de dades textuais. L'anàlisi de contingut. L'anàlisi del discurs.
7. L'informe qualitatiu. Tractament informàtic de dades qualitatives.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés / avaluació de resultats

L'avaluació de l'assignatura és continuada. Aquesta és la modalitat d'avaluació per defecte.

Per dur a terme aquesta avaluació, s'empraran les tasques i procediments següents:

- Tasques associades a les sessions de treball dirigit. Seran anunciades i programades oportunament per la professora de l'assignatura. Tindran caràcter grupal i/o individual. Permetran assolir un màxim de 5 punts en la puntuació global de l'assignatura.
- La realització d'un examen final del conjunt de continguts teoricopràctics treballats a l'assignatura. L'examen serà individual. La nota de l'examen permetrà assolir un màxim de 5 punts en el conjunt de l'assignatura.

L'avaluació continuada requereix de l'estudiant que assisteixi de manera regular i continuada a les classes (teòriques i pràctiques), s'impliqui en el seu desenvolupament i realitzi i lliuri, d'acord amb les dates i condicions indicades per la professora, la totalitat de tasques i treballs sol·licitats. El termini de lliurament o execució de totes les activitats d'avaluació és improrrogable. Si no s'acompleixen aquests requisits la qualificació de l'assignatura serà de **suspens**.

Acomplerts aquests requisits, la puntuació global de l'assignatura s'establirà entre 0 i 10 punts i serà el resultat de la suma obtinguda en les diferents tasques i en l'examen final. Per poder procedir amb aquesta suma, caldrà haver aprovat l'examen i obtenir una puntuació mínima de 2,5 punts en el conjunt dels treballs presentats. Si no s'assoleixen aquests mínims, la qualificació de l'assignatura serà de **suspens**.

La nota mínima per aprovar l'assignatura, un cop superats els criteris anteriors, serà de 5 punts.

Les puntuacions parcials obtingudes seran vàlides únicament en la convocatòria corresponent i en cap cas es podran mantenir per a convocatòries posteriors de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

- Anguera, M.T.; Blanco, A.; Losada, J.L. (2001). Diseños observacionales, cuestión clave en el proceso de la metodología observacional. *Metodología de las Ciencias del Comportamiento*, 3 (2), 135-160.
- Antaki, C.; Billig, M.; Edwards, D.; Potter, J. (2003). *Discourse Analysis Means Doing Analysis: A Critique Of Six Analytic Shortcomings*. *Discourse Analysis Online*,1(1) [<http://www.shu.ac.uk/daol/previous/v1/n1/index.htm>]
- Bardon, L. (2002). *Análisis de contenido*. Madrid: Akal.
- Cornejo, J. M. (1999). *Metodología de la investigación grupal*. A P. González (Ed.), *Psicología de los grupos. Teoría y aplicación* (pp. 45-99). Madrid: Síntesis.
- Flick, U. (2004). *Introducción a la metodología cualitativa*. Madrid: Morata.
- Gordo, A.; Serrano, A. (Coord.) (2008). *Estrategias y prácticas cualitativas de investigación de investigación social*. Madrid: Pearson-Prentice Hall.
- Iñiguez, L. (2006). *Análisis del discurso. Manual para las ciencias sociales* (2.ª ed.). Barcelona: UOC.
- López, J.S.; Scandroglio, B. (2007). De la investigación a la intervención: la metodología cualitativa y su integración con la metodología cuantitativa (pp. 557-606). Dins A. Blanco i Rodríguez-Marín, J. *Intervención psico-social*. Madrid: Prentice-Hall.
- Penalva, C.; Mateo, M.A. (2006). *Tècniques qualitatives d'investigació*. Universitat d'Alacant: RUA, Repositori Institucional de la Universitat d' Alacant. Recuperat el 30 de juny de 2011 a http://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/2466/1/Num77_Tecnicas_qualitatives.pdf
- Riba, C.E. (2007) *La metodología cualitativa en l'estudi del comportament*. Barcelona: EDIUOC
- Rodríguez Mazo, F. (2005). *La investigación en psicología de grupos*. Dins F. Gil i C. M. Alcover (Eds.), *Introducción a la psicología de grupos* (pp. 417-446). Madrid: Pirámide.
- Tójar Hurtado, J.C. (2006). *Investigación cualitativa. Comprender y actuar*. Madrid: La Muralla.
- Valles, M.S. (2002). *Entrevistas cualitativas*. Madrid: CIS.

Motivació i Emoció

Formació Bàsica

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Josep Marti Olivella

OBJECTIUS:

Aquesta és una assignatura que permet introduir l'alumnat en l'estudi dels principals conceptes i teories actuals sobre la Motivació i l'Emoció. S'ha procurat que la focalització en cada nucli o procés no descuidés una perspectiva més holística, global i comprensiva que fes oblidar la vertebració dels processos psicològics en l'explicació del comportament humà. Finalment, l'assignatura també cerca de fer conscient l'alumne del creixent ventall d'àmbits d'aplicació en què aquests dos processos psicològics bàsics són determinants. De forma més transversal, l'assignatura pretén col·laborar en el desenvolupament d'un seguit de competències instrumentals que facultin l'alumnat per a la seva pràctica professional.

Objectius

- Conèixer els fenòmens de motivació i emoció: quina cosa són i la funció o funcions que acompleixen dins del comportament humà.
- Comprendre les lleis i principis bàsics dels processos psicològics de la motivació i l'emoció
- Conèixer els principals enfocaments teòrics en l'estudi de la motivació i l'emoció i ser capaç de valorar críticament les seves contribucions i limitacions
- Saber descriure algunes de les principals aplicacions assolides a partir de l'experimentació bàsica sobre els processos motivacionals i emocionals.
- Raonar científicament i entendre el valor de les dades empíriques i la seva relació amb les explicacions teòriques.
- Familiaritzar-se amb la recerca i el mètode científic partint de la discussió d'experiments clàssics en aquestes àrees de coneixement.
- Aplicar el coneixement a situacions i fenòmens de la vida quotidiana mitjançant l'anàlisi de casos, la resolució de problemes i/o l'elaboració d'informes escrits.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.

- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Els continguts s'organitzen en tres blocs temàtics:

Bloc I : Introducció a l'estudi de la motivació i l'emoció.

Tema 1: Introducció al concepte de motivació i emoció.

Tema 2: L'estudi de la motivació i l'emoció: Breu perspectiva històrica.

Bloc II: Motivació

Tema 3: Aspectes generals: procés i variables motivacionals.

Tema 4: Motius primaris i motius secundaris.

Tema 5: Models i Teories Motivacionals.

Tema 6: Motivació intrínseca i motivació extrínseca.

Tema 7: Camps d'aplicació de la psicologia de la motivació.

Bloc III: Emoció

Tema 8: Aspectes generals : Procés, components, funcions i classificació.

Tema 9: Emocions primàries i Emocions secundàries.

Tema 10: Models teòrics de les emocions.

Tema 11: Fenòmens emocionals i processos psicològics bàsics.

Tema 12: Àmbits d'aplicació en psicologia de l'emoció.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura és continuada. Aquesta és la modalitat d'avaluació per defecte. Per dur a terme aquesta avaluació s'empraran les tasques i procediments següents:

1. Tasques associades a les sessions de treball dirigit. Seran anunciades i programades oportunament pel professor de l'assignatura: Tindran caràcter individual i/o grupal segons es marqui per cadascuna d'elles (els grups hauran de ser de 3-4 components). Permetran assolir un màxim de 5 punts en la puntuació global de l'assignatura. Podran recuperar-se , en les condicions i dates especificades al pla docent, aquelles activitats presentades dins els terminis fixats que hagin obtingut la qualificació de No Apte.

2. La realització de dues proves escrites sobre el conjunt de continguts teòrics i pràctics treballats a l'assignatura. L'examen serà individual. A la primera prova , s'hi examinaran els continguts corresponents al bloc I i II de l'assignatura (Aquesta prova es realitzarà en finalitzar les classes corresponents a aquests dos primers blocs). A la segona, es valoraran els continguts corresponents al Bloc III de l'assignatura (La data de realització d'aquesta segona prova coincidirà amb la data de l'examen final). Si hom suspen qualsevol d'aquests dos exàmens, haurà de recuperar-los el dia de la recuperació oficial de l'assignatura. El conjunt de les dues proves tindrà un valor màxim de 5 punts sobre la nota final.

L'avaluació continuada requereix de l'estudiant que assisteixi de manera continuada a les classes, s'impliqui en el seu desenvolupament i realitzi i lliuri d'acord amb les dates i condicions indicades pel professor, la totalitat de tasques i treballs sol·licitats. El termini de lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable. Si no s'acompleix aquest requisit en , com a mínim , el 75% de les activitats, la qualificació de l'assignatura serà de SUSPENS.

Acomplert aquest requisit, la puntuació global de l'assignatura s'establirà entre 0 i 10 punts i serà el resultat de la suma obtinguda en les diferents tasques i en les proves escrites. Per poder procedir a aquesta suma, caldrà haver aprovat les proves escrites i obtenir una nota no inferior a 2,5 punts en les activitats associades al treball dirigit. Si no s'assoleixen aquests mínims, la qualificació de l'assignatura serà de SUSPENS.

La nota mínima per aprovar l'assignatura, un cop superats els criteris anteriors, serà de 5 punts.

Les puntuacions parcials obtingudes seran vàlides únicament en la convocatòria corresponent i en cap cas es podran mantenir per a convocatòries posteriors de l'assignatura.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Limonero García, J.T. (Ed.) (2003) Motivació i Emoció. Barcelona: EdiUOC.
Palmero, F.; Martínez Sánchez, F. (2008) Motivación y Emoción. Madrid: McGraw-Hill.
Reeve, J.M. (2010) Motivación y Emoción. México DC: McGraw-Hill.
Aguado, L. (2005) Emoción, afecto y motivación. Madrid: Alianza Editorial.

Complementària

- Acosta, A. (1990) Emoción y cognición. A Mayor, J. i Pinillos, J.L. Tratado de Psicología General. Vol 8. Motivación y Emoción. Alambra Universidad.
Candido, A.; Catena, A.; Maldonado, A.; Campos, J. (1990) Motivación y aprendizaje. A Mayor, J. i Pinillos, J.L. Tratado de Psicología General. Vol 8. Motivación y Emoción. Alambra Universidad.
De Catanzaro, D. (2001) Motivación y emoción. México: Trillas.
Ekman, P. (2012) El rostro de las emociones: Signos que revelan significado más allá de las palabras. Barcelona. RBA Libros.
Fernández-Abascal, E.G (2009) Emociones positivas. Madrid. Pirámide
Fernández-Abascal, E.G. i Palmero, F. (1999) Emociones y salud. Barcelona: Ariel.
Fernández-Abascal, E.G.; Palmero, F.; Chóliz, M. i Martínez Sánchez, F. (1997) Cuaderno de prácticas de Motivación y Emoción. Madrid: Pirámide.
García Fernández-Abascal, E. (2010). Psicología de la Emoción. Madrid: Centro de estudios Ramón Areces.
Garrido, I. (Ed.) (2008). Psicología de la Motivación. Madrid: Síntesis.
Goleman, D. (1996) La inteligencia emocional. Barcelona: Kairós.
Le Doux, J. (1999) El cerebro emocional. Barcelona. Ariel.
López Frutos, J.M., Rodríguez Moneo, M. i Huertas, J. A. (2005) Investigación y práctica en motivación y emoción. Colección: Aprendizaje, 148. Madrid: A. Machado Libros.
Mayor, L. y Tortosa, F. (1990). Ambitos de Aplicación de la Psicología Motivacional. Bilbao: Desclée de Brower.
Palmero, F. i Fernández-Abascal, E.G. (1998) Emociones y adaptación. Barcelona: Ariel.
Palmero, F.; Fernández-Abascal, E.G.; Martínez, F. i Chóliz, M. (2002) Psicología de la Motivación y la Emoción. Madrid: McGraw-Hill.
Palmero, F. et al (2011) Manual de teorías emocionales y motivacionales. Col.lecció Sapientia, 57. www.sapientia.uji.es. Publicaciones de la Universitat Jaume I. Castellò de la Plana.
Petri, H.L. i Govern, H.L. (2006) Motivación: teoría, investigación y aplicaciones. Madrid. Thomson.
Pintrich, P.R. i Schunk, D.H. (2006) Motivación en contextos educativos: Teoría, investigación y aplicaciones. Madrid. Prentice Hall.

Psicologia de la Salut i Qualitat de Vida

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Tomàs Sadurní Aldabas

OBJECTIUS:

- Justificar l'aparició i implementació d'aquesta disciplina.
- Diferenciar els models de salut des d'una perspectiva històrica fins a l'actual model biopsicosocial.
- Descripció de teories i models contemporanis.
- Descriure els factors psicològics relacionats amb la promoció de la salut, la prevenció, el tractament i la rehabilitació de la malaltia.
- Conèixer els hàbits i estils de vida saludable, i com influeixen en la salut/malaltia.
- Abordar eines específiques per al maneig de situacions vitals com el dol, les males notícies, l'estrès i les seves conseqüències, la psiconeuroimmunologia, la psicosomàtica.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Capacitat de gestionar la informació.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.

CONTINGUTS:

Bloc I: Definició i delimitació conceptual de la psicologia de la salut

1. Definició de psicologia de la salut
2. Raons i objectius de la psicologia de la salut
3. Relació de la psicologia de la salut amb altres disciplines afins

Bloc II: Fonaments de la psicologia de la salut

1. Postulats i implicacions del model biomèdic

2. El qüestionament del model biomèdic
3. La formulació del model biopsicosocial o una concepció integral de la salut

Bloc III: Teories i models contemporanis

1. Psicoanàlisi, conductisme, humanisme, sistèmica
2. Models i teories de l'expectativa valor i l'autoregulació del comportament

Bloc IV: Àmbits d'actuació de la psicologia de la salut

1. Promoció de la salut i prevenció de la malaltia
2. Elaboració de dol
3. Psicologia de les males notícies
4. Abordatge en situacions d'emergència
5. Gestió de l'estrès
6. Concepte de psicossomàtica

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats de treball personal i grupal (el lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable).

La puntuació global de l'assignatura serà el resultat de la suma obtinguda de les diferents tasques i en l'examen final. Per a poder procedir a aquesta suma caldrà haver aprovat l'examen.

Els percentatges són els següents:

- 20% Treballs i exercicis individuals
- 30% Treball en grup
- 50% Examen (recuperable)

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Amigo Vázquez, I.; Fernández Rodríguez, C.; Pérez Álvarez, M. *Manual de psicología de la salud*. Madrid: Pirámide (1998).
- Ballester Arnal, R. *Introducción a la psicología de la salud: aspectos conceptuales*. València: Promolibro (1998).
- Brannon, L.; Feist, J.. *Psicología de la salud*. Madrid: Paraninfo (2001)
- Gil Roales-Nieto, J. *Manual de Psicología de la Salud*. Granada: Némesis (1997).
- Taylor, S. E. *Health Psychology* (4a. ed.). New York: McGraw-Hill (1999).

Complementària

- León Rubio, J. M.; Medina Anzano, S. (2002). *Psicología Social de la Salud: fundamentos teóricos y metodológicos*. Sevilla: Comunicación Social.
- Rodríguez Marín, J. (1995). *Psicología social de la salud*. Madrid: Síntesis.
- Simón, M. A. (1999). *Manual de Psicología de la Salud: Fundamentos, Metodología y Aplicaciones*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Robler, J.I.; Medina, J.L. *Intervención en catastrofes*. Madrid: Síntesis.
- Buckman, Robert (1998) *Com donar males notícies*. Vic: Eumo Editorial.
- Rossi, Roberto (2002). *Los consejos del psicólogo para superar el estrés*. Editorial del Vecchi
- Sivak, Roberto. Wiater, Pierre (1992). *Alexitimia, la dificultad para verbalizar afectos*. Barcelona: Paidós.
- Marty, Pierre (1992). *La psicossomàtica del adulto*. Amorrortu Editores.

Psicologia del Treball. Planificació i Gestió de Recursos Humans

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Ariadna Codina Ylla

OBJECTIUS:

- Adquirir coneixements sobre diferents situacions que es poden viure en el món empresarial
- Conèixer la mecànica i el funcionament de la gestió de les persones dins del món empresarial.
- Tenir clar el paper que juguen els departaments de recursos humans en les empreses.
- Conèixer com s'estructuren les funcions del departament de recursos humans.
- Adquirir coneixements sobre diferents situacions que es poden viure en el món empresarial
- Plantejar problemes i possibles solucions que es poden donar en l'àmbit laboral
- Aprendre a treballar millor, treballant temes de motivació, implicació, entusiasme i millora del clima laboral.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions.
- Capacitat de lideratge.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar

sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció indirectes sobre els destinataris: assessorament, formació de formadors, etc.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Tema 1. Idees prèvies

1. Conceptes claus per entendre el contingut de l'assignatura
2. Breu introducció històrica al món de les organitzacions
3. Aparició dels departaments recursos humans
4. Funcions del departament de recursos humans
5. Model de departament (àrees, departaments, serveis i seccions)
6. Tipus de relacions interpersonals dins l'empresa
7. Qualitats que hauria de tenir el cap de recursos humans
8. Com pot ajudar el departament de recursos humans a la competitivitat de l'empresa

Tema 2. Formació a l'empresa

1. Definició
2. Tipus de Formació
3. Problemes que poden sorgir
4. Beneficis que comporta

Tema 3. Avaluació del rendiment

1. Objectis en l'avaluació del rendiment
2. Responsables de l'avaluació
3. Paper del departament de recursos humans en l'avaluació
4. Tècniques d'avaluació
5. Errors que es poden cometre en aquest procés
6. Entrevista Post Avaluativa

Tema 4. Reclutament i selecció

1. Reclutament: tipus i fonts
2. Selecció:
3. Entrevista inicial
4. Proves Psicotècniques
5. Entrevista de selecció
6. Examen professional
7. Reconeixement mèdic
8. Comprovació de referències
9. Anàlisi grafològica
10. Decisió final
11. Entrevista de contractació

Tema 5. Anàlisi, Descripció i Valoració de llocs de treball

1. Objectius de l'anàlisi, descripció i valoració de llocs
2. Responsables de la funció
3. Importància de l'anàlisi descripció i valoració de llocs
4. Tècniques de valoració de llocs de treball

Tema 6. Prestacions de l'Empresa al Treballador

1. Característiques de les prestacions i serveis
2. Tipus de prestacions i serveis
3. Gestió de les prestacions i serveis
4. Importància

Tema 7. Motivació

1. Motivació en el món del treball. A. Maslow
2. Satisfacció en el món del treball. F. Herzberg
3. Potencial motivador del lloc de treball. Hakman i Oldman

Tema 8. Clima i Cultura

1. Clima empresarial: concepte, tipus, i paper del departament de recursos humans
2. Cultura empresarial: concepte, tipus, i paper del departament de recursos humans

Tema 9. Lideratge

1. Lideratge
2. Concepte
3. Estils de lideratge

AVALUACIÓ:

L'assignatura té una convocatòria oficial i la nota final, serà el resultat de la ponderació dels següents aspectes:

1. Treball individual sobre un llibre relacionat amb l'assignatura. Val un 20%
2. Treball grupal de realització d'una entrevista a un responsable de Recursos Humans i presentació a classe. Val un 20%
3. Prova escrita individual. Val un 60%

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Álvarez de Mon, S; *El mito del líder*. Ed Pearson, 2001.
- Andrew j. Dubrin; *Relaciones humanas. Comportamiento humano en el trabajo*; Prentice Hall, 2008. Mèxic.
- Blum, Milton. L.; *Psicología Industrial*. Ed Trillas.
- Boada i Grau, J; *Capital humano*. Ed Granica
- Frankl, V.E; *El hombre en busca de sentido*.
- Gomez Mejia, LR; Balkin D; Cardy R.L; *Gestión de los recursos humanos*. Ed: Prentice Hall, 1998
- Huse, E; *El comportamiento humano en la organización*. Ed Deusto.
- Lattman, C; *Management de los recursos humanos en la empresa*. Ed Diaz de Santos.
- Minzberg, H; *La naturaleza del trabajo directivo*. Ed Ariel.
- Ouchi, W; *Teoria Z*; Ed: Biblioteca de empresa.
- Peña Baztan, M; *Dirección de Personal*. Colección ESADE. 1990
- Puchol, L; *Dirección y gestión de recursos humanos*. Ed: Diaz de Santos. 2007
- Pümpin, C; *Cultura empresarial*. Ed: Diaz de Santos
- Schein, E; *Psicología de la organización*. Ed: PHH
- Smallwood, N; Ulrich, D. *Marca de liderazgo*. Ed: LID editorial empresarial S.L. 2008
- Vroom, V H; *El nuevo liderazgo*. Ed: Diaz de Santos
- Werther, W. Davis, K; *Administración de personal y recursos humanos*. Ed: Mc Graw Hill
- Yukl, G; *Liderazgo en las organizaciones*; Ed: Prentice Hall, 2008.

Complementària

- Alonso Puig, M. *Reinventarse. Tu segunda oportunidad*.
- Álvarez de Mon, S. *La lógica del corazón*.
- ??No soy Superman.
- ??Desde la Adversidad.
- ??Con ganas, ganas.
- Boyatzis, R; Mcee, A; Jonson, F. *El líder resonante crea más*.
- Blanchard, K. *El secreto*.
- Fisher, R. *El caballero de la Armadura oxidada*.
- Friedman, T. *La Terra és plana*.
- Goleman, D. *Intel·ligència Emocional*.
- ??La Pràctica de la Intel·ligència Emocional
- Hendricks, G.; Ludeman, K. *La Nueva Mística Empresarial*.
- Hunter, J.C; *La paradoja*.
- Johnson, S. ?Qui s'ha endut el meu formatge??
- Lundin, S; Paul, H; Christensen, J. *Fish!*
- Peters, T. *En busca de la excelencia*.
- Ramon Cortes, F. *L'illa dels cinc fars*.
- Ricomà, C; Ponti, F; *No somos recursos, somos humanos*.
- Rovira, A. *La bona Sort*.
- ??La Brúixola interior.
- ??El Laberint de la Felicitat.
- ??Els set poders.
- ??La bona vida.
- ??La bona crisi.
- Sala, M. *L'encant d'Hamelin*.
- Senge, P. *La Quinta disciplina*.
- Sharma, R. *Éxito*.
- ??El monje que vendió su Ferrari.

- Sun Tzu *El arte de la guerra*.
- Trechera Herreros, L. *Sin prisas pero sin pausa*.

Psicologia i Contexts Educatius

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Jordi Collet Sabe

OBJECTIUS:

Els canvis socials, econòmics, culturals i tecnològics experimentats en el transcurs de les últimes dècades del segle XX per totes les societats desenvolupades han fet aparèixer nous escenaris i contextos educatius, i amb ells, nous espais i col·lectius per a la investigació i la intervenció psicològica en l'educació. Així, cada vegada són més nombrosos els investigadors i professionals de la psicologia que investiguen i intervenen també en escenaris educatius aliens als habituals, encara centrals àmbits de la família i l'educació escolar, i que treballen amb col·lectius que ja no són exclusivament els d'infants i joves.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).

CONTINGUTS:

1. Introducció: els contextos educatius i la seva articulació

1.1 El procés de socialització

- 1.2 L'educació al llarg de la vida: *lifelong learning*
 - 1.2.1 Canvis en el cicle de vida
 - 1.2.2 La plasticitat
- 1.3 Les tipologies d'institucions i espais educatius: formal, no formal i informal.
- 1.4 Ciutat i territori: el paradigma del 'tot educa'?
- 1.5 Treball i aprenentatge en xarxa: un canvi cultural i educatiu
- 2. Contextos educatius i treball psicològic
 - 2.1 Les famílies
 - 2.1.1 Retrat sociològic
 - 2.1.2 Funcions educatives familiars
 - 2.1.3 Què passa quan no s'exerceixen?
 - 2.1.4 Models educatius
 - 2.1.5 Pedagogia sistèmica
 - 2.1.6 Escola ? famílies
 - 2.2 Escola: el paradigma de l'educació i la creativitat
 - 2.3 Lleure i esport
 - 2.4 Mass media i TIC
 - 2.4.1 Infants
 - 2.4.2 Adolescents i joves
 - 2.5 Comunitat
- 3. Educació i desigualtat: el marc social de la intervenció individual
 - 3.1 Diferència i desigualtat
 - 3.2 Desigualtats de classe social
 - 3.3 Desigualtats per sexe-gènere
 - 3.4 Desigualtats per ètnia
 - 3.5 La dimensió ètica de la intervenció psicològica en contextos educatius
- 4. Conclusions i pistes de treball en contextos educatius

AVALUACIÓ:

L'avaluació continuada implica presentar totes les activitats d'avaluació d'acord amb les orientacions facilitades en el programa de l'assignatura i el pla de treball de cada docent. Caldrà realitzar els treballs personals i grupals, les lectures, les presentacions, etc., que s'aniran detallant en el pla de treball cada setmana o quinze dies. En el programa hi ha detallats els percentatges de la nota final.

Només podran optar a la recuperació les persones que no hagin superat, un cop presentades dins del calendari establert., com a mínim un 75% de les activitats d'avaluació de procés. La recuperació consistirà, precisament, en la repetició d'aquelles activitats no superades i/o no presentades. Per tant, queda clar que no podran optar a la recuperació les persones que no hagin presentat unes mínimes activitats d'avaluació continuada dins del calendari marcat.

El sistema d'avaluació tindrà en compte aquests ítems:

- a) L'assistència i la participació activa a les classes: puntualitat, lectures d'articles a casa per a les STD, participació en debats, etc. A més, cada grup de recerca presentarà una notícia sobre educació (10%). La no assistència activa a classe i/o STD no serà recuperable.
- b) Lectura i treball sobre un llibre d'una llista tancada que s'especifica en el programa (20%). Data de lliurament del treball en paper: 26 de març. Activitat recuperable.
- c) Treball de recerca en grup (40%). Activitat recuperable,
- d) Examen amb apunts a principis de maig. (30%). Activitat recuperable. Caldrà haver superat totes les parts per poder aprovar l'assignatura

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Rodrigo, M. J.; Palacios, J. (2003). *Familia y desarrollo humano*. Madrid: Alianza.
- Schaffer, R. (1990) *El context socio-familiar en l'educació de l'infant*. Barcelona: Temes d'infància.
- Subirats, Joan; Albaigés, Bernat (2006). *Educació i Comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius (Finestra oberta)*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Torrubia, R. (coord.) (2009) *Família i educació a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/496.pdf>

Complementària

- Albaigés, B.; Selva, M.; Baya, M. (2008) *Infants, família, escola i entorn. Claus per a un temps educatiu compartit*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/489.pdf>
- Alonso-Taóia, J. (2005). *Motivar en la escuela, motivar en la familia*. Madrid: Morata.
- Arranz, E. (Eds.) (2004). *Familia y desarrollo psicológico*. Madrid: Pearson.
- Bauman, Z. (2005) *Amor líquido*. Barcelona: Paidós.
- Comellas, M.J. (2009) *Família i escola: compartir l'educació*. Barcelona: Graó.
- Elzo, J. (2008) *Models educatius familiars a Catalunya*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona. <http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/504.pdf>
- FAPAC (2002). *Eduquem més enllà de l'horari lectiu. Qualitat, coresponsabilitat i equitat en els menjadors escolars, les vacances i les activitats extraescolars*. Barcelona: FAPAC i Fundació Catalana de l'Esplai.
- Garreta, J. (Edit.) (2007). *La relación familia-escuela*. Lleida: Universitat de Lleida.
- Golombok, S. (2006). *Models de família: què és el que compta de debò?* Barcelona: Graó.
- Gómez Granell, C. et al (2004) *Infància, famílies i canvi social a Catalunya*. Barcelona: CIIMU. www.ciimu.org
- Gordó, G. (2009) *Centros educativos: islas o nodos*. Barcelona: Graó.
- Hakim, C. (2005). *Modelos de familia en las sociedades modernas. Ideales y realidades*. Madrid: CIS.
- Musitru, G.; Cava, M. J. (2001). *La familia y la educación*. Barcelona: Octaedro.
- Nardone, G.; Fiorenza A. (2001) *La terapia breve en los contextos educativos*. Barcelona: Herder.
- Polaino, A. (2004). *Familia y autoestima*. Barcelona: Ariel.
- Postman, N. (1990) *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo Editorial.
- Pourtois, J.P.; Desmet, H. (2000) *Le parent éducateur*. París: PUF.

- Valls, R.; Puigverd, L.; Duqyue, E. (2008) "Gender Violence amongst teenagers: socialization and prevention". *Violence Against Women*, Vol. 14, No. 7, p. 759-785
- Varela, J. Álvarez-Uria, F. (1991) *Arqueología de la escuela*. Madrid: La Piqueta.

Monogràfics de revistes

- ?Cultura familiar y cultura escolar?. *Cuadernos de Pedagogía* 239. 1995.
- ?Temps de responsabilitats compartides? *Perspectiva Escolar* 272. Febrer 2003.
- ?Relació amb les famílies?. *Guix* 296-297. Juliol ? agost 2003.
- ?Familia y escuela?. *Cuadernos de Pedagogía* 378. Abril 2008
- ?Plans educatius d'Entorn?. *Cuadernos de Pedagogía* 375. 2008.

ASSIGNATURES DE TERCER CURS

Diagnòstic i Avaluació Psicològica

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Jaume Carbones Lopez

OBJECTIUS:

El diagnòstic i l'avaluació psicològica és el procés que precedeix a qualsevol tipus d'intervenció en l'àmbit clínic, educatiu, social i de les organitzacions. L'objectiu principal d'aquesta assignatura és aprofundir en l'avaluació aplicada de la conducta de la persona en diferents contextos.

S'espera que l'estudiant sigui capaç d'identificar les dades més rellevants de l'estudi de les persones per tal de formular hipòtesis de diagnòstic. Haurà d'adquirir coneixement sobre el procediment d'aplicació i valoració de les principals tècniques d'avaluació psicològica en les diferents àrees del desenvolupament i moments del cycle vital. I en darrer terme delimitar els problemes principals per tal de proposar les línies bàsiques del procés d'intervenció.

Aquesta assignatura està estretament relacionada amb les d'intervenció i tractament.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.

CONTINGUTS:

Bloc I: Concepte i metodologia de l'avaluació i el diagnòstic psicològic

1. Concepte d'avaluació i diagnòstic psicològic
2. Fonaments científics de l'avaluació i el diagnòstic psicològic

Bloc II: La pràctica de l'avaluació i el diagnòstic psicològic

1. El procés d'avaluació psicològica
2. L'informe en avaluació i diagnòstic psicològic
3. Problemes en l'aplicació de la avaluació psicològica

Bloc III: Tècniques principals en l'avaluació i el diagnòstic psicològic

1. L'entrevista
2. Els autoinformes
3. L'observació
4. Les tècniques objectives
5. Les tècniques projectives
6. Els tests psicomètrics
7. Realització d'informes

Bloc IV: Aplicacions de l'avaluació i el diagnòstic psicològic

1. L'avaluació en grups d'edat específics (infants, adolescents, adults, persones grans, immigrants, persones amb discapacitat?)
2. Avaluació psicològica en els seus contextos (clínic, educatiu, laboral i social)
3. Valoració de les intervencions

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés

S'avaluarà a través de:

- Treball en grup i individual sobre la avaluació psicològica i el diagnòstic pràctic de casos (reals o imaginats)
- Tutories individuals d'avaluació del propi procés d'aprenentatge.
- Tutories de grup.

Avaluació de resultats

A través de:

- Examen escrit

Per aprovar l'assignatura cal superar satisfactòriament tots els apartats a avaluar. En el Pla de Treball es concretaran les activitats i els terminis de lliurament.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Barrio, V. (2003). *Evaluación psicológica aplicada a diferentes contextos*, Madrid: UNED.
- Caballo, V.E. (2008). *Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos. Trastornos de la edad adulta e informes psicológicos*. Madrid: Pirámide.
- Caballo, V.E. (2005). *Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos. Estrategias de evaluación, problemas infantiles y trastornos de ansiedad*. Madrid: Pirámide.
- Cohen, R. J.; Swerdlik, M.E. (2006). *Pruebas y evaluación psicológicas*. Mèxic: McGraw Hill.
- Fernández-Ballesteros, R. (2011). *Evaluación psicológica: concepto, método y aplicaciones*. Madrid: Pirámide.
- Fernández-Ballesteros, R. (2005). *Introducción a la Evaluación Psicológica I y II*, Madrid: Pirámide.
- Gutiérrez, T.; Raich, R.M.; Sánchez, D.; Deus, J. (2003). *Instrumentos de evaluación en psicología de la*

salud. Madrid: Alianza Editorial.

- Lichtenberger, E.O., Mather, N., Kaufman, N.L.; Kaufman, A.S. (2006). *Claves para la elaboración de informes de evaluación*. Madrid, TEA Ediciones.
- Moreno, C. (2011). *Evaluación psicológica: concepto, proceso y aplicación*. Madrid: Sanz Torres.

Complementària

- Buela-Casal, G.; Sierra, J.C. (2001). *Manual de evaluación y tratamientos psicológicos*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Bulbena, A., Berrios, G.E.; Fernández, P. (2000). *Medición clínica en psiquiatría y psicología*. Barcelona: Masson.
- Muñoz, M. et al. (2001) *Instrumentos de evaluación en salud mental*. Madrid: Pirámide.
- Muñoz M. (2003). *Manual práctico de evaluación psicológica clínica*. Madrid: Síntesis.
- Vázquez, C.; Muñoz, M. (2002). *Entrevista diagnóstica en salud mental*. Madrid: Síntesis.

Psicologia de l'Educació Escolar

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Milagros Ascension Naranjo Llanos

OBJECTIUS:

Coneixements

- Adquirir una visió de la Psicologia de l'Educació Escolar com a disciplina de caràcter aplicat que elabora models explicatius del seu objecte d'estudi, genera procediments d'intervenció sobre aquest objecte d'estudi i contribueix a fonamentar unes pràctiques professionals.
- Conèixer els trets fonamentals de l'organització social de l'educació i les característiques més rellevants de les pràctiques educatives escolars en contraposició a les característiques d'altres pràctiques educatives.
- Assolir el coneixement d'un marc conceptual de referència integrador de caire constructivista capaç d'oferir una aproximació a l'anàlisi dels processos educatius en general, i dels processos escolars d'ensenyament i aprenentatge en particular, dels principals factors que hi intervenen i de les relacions que s'estableixen entre ells.
- Adquirir un coneixement aprofundit d'alguns processos intrapsicològics i interpsicològics que tenen una especial rellevància en l'aprenentatge escolar, tot situant aquest coneixement en un marc conceptual de referència integrador de caire constructivista.

Destreses i actituds

- Aplicar el coneixement psicoeducatiu per analitzar i comprendre les relacions entre desenvolupament, aprenentatge i educació, en el marc de diferents tipus de pràctiques educatives habituals en la nostra societat com ara l'educació familiar, l'educació a través dels mitjans de comunicació o l'educació escolar.
- Aplicar el coneixement psicoeducatiu per analitzar i comprendre processos escolars concrets d'ensenyament i aprenentatge.
- Adquirir i utilitzar procediments i estratègies de treball per abordar amb garanties d'èxit la recerca d'informacions rellevants per a l'anàlisi dels processos escolars d'ensenyament i aprenentatge, així com per valorar críticament aquestes informacions i obtenir les conclusions oportunes.
- Adquirir i practicar estratègies de treball grupal, així com actituds de col·laboració, respecte, rigor intel·lectual i discreció, que són necessàries per a l'anàlisi de les pràctiques educatives des de la perspectiva de la psicologia de l'educació i de la instrucció.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.

- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de descriure i interpretar els processos d'interacció, la dinàmica dels grups i l'estructura grupal i intergrupals.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

1. Psicologia, educació, psicologia de l'educació i pràctiques educatives formals i escolars.
2. La concepció constructivista de l'ensenyament i l'aprenentatge formal i escolar.
3. La construcció de significats a l'aula: factors i processos cognitius implicats en l'aprenentatge formal i escolar.
4. L'atribució de sentit als continguts escolars: factors i processos motivacionals, afectius i relacionals implicats en l'aprenentatge formal i escolar.
5. Interacció, activitat i discurs en l'aprenentatge formal i escolar.

AVALUACIÓ:

L'avaluació serà continuada, i integra els aspectes teòrics i pràctics de l'assignatura. Els procediments previstos per dur a terme aquesta avaluació són els següents:

1. Productes grupals elaborats en cada bloc temàtic com a resultat de les activitats plantejades i desenvolupades (4 punts sobre 10).
2. Productes individuals sobre els continguts de cada bloc temàtic. Assistència i participació en les sessions presencials de treball (assistència: requisit per a que l'estudiant sigui avaluat) (1 punt sobre 10).
3. Prova individual final (5 punts sobre 10).

Per aprovar l'assignatura calen un mínim de 5 punts sobre 10 i, alhora, aprovar cadascun d'aquests aspectes.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Coll, C.; Palacios, J.; Marchesi, A. (Comp.) (2001). *Desarrollo psicológico y Educación. Vol. II Psicología de la Educación Escolar*. Madrid: Alianza.
- Pozo, J. I. (1996). *Aprendices y maestros*. Madrid: Alianza
- Reigeluth, C. M. (Ed.) (2000). *Diseño de la instrucción. Teorías y modelos*. Madrid: Santillana.
- Rogoff, B. (1993). *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona: Paidós.
- Tharp, R. G.; Estrada, P.; Stoll Danton, S.; Yamauchi, L. A. (2003). *Transformar la enseñanza. Excelencia, equidad, inclusión y armonía en las aulas y las escuelas*. Barcelona: Paidós.

Complementària

- Alonso Tapia, J. (1997). *Motivar para el aprendizaje. Teoría y estrategias*. Barcelona: Edebé.
- Ausubel, D.P. (2002). *Adquisición y retención del conocimiento. Una perspectiva cognitiva*. Barcelona: Paidós.
- Biddle, B. J.; Good, Th. L; Goodon, I. F. (ed.). *La enseñanza y los profesores*. Vol. I, *La profesión de enseñar*. Vol. II, *La enseñanza y sus contextos*. Vol. III, *La reforma de la enseñanza en un mundo en transformación*. Barcelona: Paidós.
- Bruner, J. (1997). *La educación, puerta de la cultura*. Madrid: Aprendizaje/Visor.
- Claxton, G. (2001). *Aprender. El reto del aprendizaje continuo*. Barcelona: Paidós.
- Coll, C.; Martín, E.; Mauri, T.; Miras, M.; Onrubia, J.; Solé, I.; Zabala A. (1993). *El constructivismo en el aula*. Barcelona: Graó.
- Daniels, H. (2003). *Vygotsky y la pedagogía*. Barcelona: Paidós.
- Gardner, H. (1995). *Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica*. Barcelona: Paidós.
- Garma, A. M; Elexpuru, I. (1999). *El autoconcepto en el aula. Recursos para el profesorado*. Barcelona: edebé.
- Mayer, R.E. (2002). *Psicología educativa. Áreas de conocimiento*. Pearson/Prentice Hall.
- Mayer, R. E. (2004). *Psicología de la Educación. Enseñar para un aprendizaje significativo*. Madrid: Pearson/Prentice Hall.
- Mercer, N. (1997). *Palabras y mentes. Cómo usamos el lenguaje para pensar juntos*. Barcelona: Paidós.
- Monereo, C.; Castelló, M. (1997). *Las estrategias de aprendizaje. Cómo incorporarlas a la práctica educativa*. Barcelona: Edebé.
- Novak, J. D. (1998). *Conocimiento y aprendizaje: Los mapas conceptuales como herramientas facilitadoras para escuelas y empresas*. Madrid: Alianza.
- Pozo, J. I.; Postigo, Y. (2000). *Los procedimientos como contenidos escolares*. Barcelona: Edebé.

Psicopatologia d'Adults

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Jordi Naudo Molist

OBJECTIUS:

L'assignatura té com objectiu facilitar el coneixement i els instruments necessaris perquè l'alumne pugui discernir el límit entre normalitat i anormalitat en salut mental, així com les diverses alteracions i malalties a nivell psicològic que la persona pot patir, des de la seva etiologia fins al seu tractament, tenint en compte les característiques bàsiques, el curs, el diagnòstic i pronòstic.

Ofereix coneixement sobre la manera d'entendre i ordenar la malaltia mental des d'una perspectiva històrica.

Constitueix, juntament amb altres assignatures del Grau, com Psicologia de la Personalitat, Avaluació i Diagnòstic, i Intervenció i Tractaments, el nucli essencial de la formació en Psicologia Clínica, i permet que l'estudiant tingui un coneixement global i unes capacitats per abordar de manera conjunta les diferents alteracions psicopatològiques.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.

CONTINGUTS:

Bloc I: Història de la psicopatologia

1. Concepte d'anormalitat en psicologia.
2. La psicologia de l'anormalitat a través de la història.
3. Mètodes d'investigació en la psicologia de l'anormalitat.

Bloc II: Alteració dels processos psicològics. Semiologia

1. Alteració de la consciència, identitat, atenció, memòria.
2. Alteració del pensament, llenguatge i parla.
3. Alteració afectiva, motora, i conducta intencional.
4. Alteració de funcions fisiològiques: gana, son, sexe.

Bloc III: Classificació dels trastorns psicològics

1. Sistemes de classificació psicopatològica. Del plantejament de Kraepeling a l'actualitat
2. Classificació A.P.A. i O.M.S./DSM-IV-TR i CIE 10
3. Valoració crítica

Bloc IV: Trastorns d'ansietat

1. Naturalesa del trastorns d'ansietat.
2. Trastorn d'ansietat, Crisi d'ansietat o atac de pànic, Fòbia específica, Fòbia Social, Trastorn per estrés agut i posttraumàtic, TAG, TOC, Agorafòbia
3. Etiologia i Prevalença
4. Simptomatologia, avaluació, curs i diagnòstic
5. Diagnòstic Diferencial, comorbiditat i tractament
6. Cas clínic

Bloc V: Trastorns de l'estat d'ànim

1. Trastorn depressius major
2. Trastorn distímic
3. Trastorn mixt
4. Trastorn bipolar
5. Etiologia i prevalença
6. Simptomatologia, avaluació, curs i diagnòstic
7. Diagnòstic diferencial, comorbiditat i tractament
8. Cas clínic

Bloc VI: Trastorns somatoformes, facticis i dissociatius

1. Trastorns de somatització (histèria)
2. Trastorn d'identitat dissociatiu
3. Trastorn de despersonalització
4. Trastorn de conversió
5. Etiologia i prevalença
6. Simptomatologia, avaluació, curs i diagnòstic
7. Diagnòstic diferencial, comorbiditat i tractament
8. Cas clínic

Bloc VII: Trastorns de l'alimentació

1. Trastorns de l'alimentació
2. Anorèxia nerviosa
3. Bulímia nerviosa
4. Altres trastorns
5. Etiologia i prevalença
6. Simptomatologia, avaluació, curs i diagnòstic
7. Diagnòstic diferencial, comorbiditat i tractament
8. Cas clínic

Bloc VIII: Trastorns sexuals

1. Trastorns del desig
2. Trastorns de l'excitació
3. Trastorns de la satisfacció
4. Disparèunia i Vaginisme
5. Aversió sexual
6. Parafílies
7. Trastorns de la identitat

Bloc IX: Trastorns psicòtics

1. Trastorn esquizofrènic.
2. Trastorn delirant/paranoia
3. Trastorn psicòtic breu
4. Psicosi tòxica
5. Etiologia i prevalença
6. Simptomatologia, avaluació, curs i diagnòstic
7. Diagnòstic diferencial, comorbiditat i tractament
8. Cas clínic

Bloc X: Trastorns de personalitat

1. Concepte de trastorn de la personalitat
2. Grup A: Paranoide, esquizoide, esquizotípic
3. Grup B: Antisocial, límit, histriònic, narcisista
4. Grup C: Dependència, obsessivocompulsiu, evitatiu
5. Etiologia i prevalença
6. Simptomatologia, avaluació, curs i diagnòstic
7. Diagnòstic diferencial, comorbiditat i tractament
8. Cas clínic

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats de treball personal i grupal (el lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable).

La puntuació global de l'assignatura serà el resultat de la suma obtinguda de les diferents tasques i treballs individuals, el treball en grup i l'examen final. Per poder procedir a aquesta suma caldrà haver aprovat l'examen.

Els percentatges són els següents:

- 30% Treballs i exercicis individuals (no recuperable)
- 20% Treball en grup (no recuperable)
- 50% Examen (recuperable)

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica:

- American Psychiatric Association (1995). *DSM-IV. Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson.
- Caballo, Vicente E.; Salazar Isabel C.; Carroble, José Antonio. (2011) *Manual de Psicopatología y trastornos psicológicos*. Madrid: Pirámide.
- Caballo, Vicente E. (2006) *Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos. Trastornos de la edad adulta e informes psicológicos*. Madrid: Pirámide.
- Halgin, Richard P.; Whitbourne, Susan Krauss. (2009). *Psicología de la anormalidad, perspectivas clínicas en los trastornos psicológicos*. Mèxic: McGraw-Hill.
- Jarne, A.; Talarn, A. (2000). *Manual de psicopatología clínica*. Barcelona: Paidós.

Complementària

- Ayuso, J.L. (1988). *Trastornos de angustia*. Barcelona: Martínez Roca.
- Bados, A. (1995). *Agorafobia I y II*. Barcelona: Paidós.
- Beach, A.F.; Ford, S.C. (1969). *Conducta sexual*. Barcelona: Fontanella
- Botella, C.; Ballester, R. (1995). "Trastorno por pánico". A: V.E. Caballo; G. Buela-Casal.
- Buendía, J. (1993). *Estrés y psicopatología*. Madrid: Pirámide.
- Carrobes, J.A. (dir.); (2007). *Manual de Psicopatología y trastornos psiquiátricos* (vol. 1). Madrid: Siglo XXI.
- Farré, J.M.; Lasheras, M.G. (1998). "Disfunciones sexuales". A: J.L. Vázquez-Barquero (ed.).
- Garfinkel, P.E.; Garner, D.M. (1982). *Anorexia nervosa. A multidimensional perspective*. Nova York: Bruner-Mazel.
- Gradillas, V. (1995). *Psicopatología descriptiva*. Madrid: Pirámide.
- Hollander, E.; Simeon, D.; Gorman, J.M. (1996). "Trastornos de ansiedad". A: R.E. Hales;
- Marks, I.M.; (1969). *Fears and Phobias*. Londres: William Heineman.
- Morera, J.; Calvo, E.; (1998). "Trastornos adaptativos". A: J.L. Vazquez-Barquero (ed.). *Psiquiatría en atención primaria*. Madrid: Aula Médica.
- Paúl, J. (1995). "Trastorno por estrés postraumático". A: V.E. Caballo; G. Buela-Casal; J.A.
- Sánchez-Planell, L. (1993). *Trastornos de la alimentación*.
- Sandín Ramos, F. (2008). *Manual de psicopatología*. Madrid: McGraw Hill. Vol I i II.
- Toro, J.; Vilardell, E.; (1987). *Anorexia nerviosa*. Barcelona: Martínez Roca.
- Vallejo, J. (2006). *Introducción a la psicopatología y la psiquiatría*. 6a ed. Barcelona: Salvat.
- Vallejo, J.; Berrios, G.E. (1995). *Estados obsesivos*. Barcelona: Masson.
- Yudofsky, S.C.; Talbott, J.A. (1996). *Tratado de Psiquiatría*. Barcelona: Ancora.
- Obiols, J. (2010) *Manual de psicopatología general*. Madrid. Biblioteca Nueva
- Sarason Irwin, G.; Sarason, Barbara R. (2006). *Psicopatología. Psicología anormal: el problema de la conducta inadaptada*. Mèxic: Pearson.

Psicopatologia Infantil i Juvenil

Obligatòria

Primer

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Joaquina Planella Morato

OBJECTIUS:

La psicopatologia estudia els canvis en el comportament de les persones que no es poden explicar des de la perspectiva evolutiva ni d'aprenentatge i que s'han d'entendre i analitzar tenint en compte la persona i el seu context social i cultural, és a dir, des d'una perspectiva individual i contextual (família, escola i cultura).

L'objectiu principal de l'assignatura és conèixer els trastorns psicològics que s'observen durant la infància i l'adolescència.

L'enfocament d'aquesta assignatura és essencialment aplicat. A partir de les classes teòriques i de les classes pràctiques, es pretén endinsar-nos en la tasca del psicòleg clínic infantojuvenil: avaluar, diagnosticar i intervenir.

És una assignatura on convergeixen els continguts d'altres disciplines, bàsicament els de les assignatures d'Avaluació Psicològica i de Psicologia Evolutiva.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'organització i planificació.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per seleccionar i construir indicadors i tècniques d'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

- **Introducció:** Concepte de psicopatologia, models conceptuals, sistemes de classificació en psicopatologia; CD 0-3, CIE 10, DSM-IV-TR. Factors de risc i factors de protecció en psicopatologia.
- **Trastorns de la vinculació i privació afectiva:** Concepte, primeres interaccions amb les persones del seu entorn, tipus de trastorns de la vinculació.
- **Trastorns d'ansietat:** Introducció, definició, classificacions, comorbiditat, factors de risc. Fòbies (específica/social), ansietat generalitzada, ansietat per separació, toc, estrès posttraumàtic.
- **Trastorn per déficit d'atenció amb hiperactivitat:** Concepte TDAH, subtipus TDAH, simptomatologia, diagnòstic diferencial, comorbiditat, avaluació, tractament.
- **Trastorns de conducta:** Introducció, criteris diagnòstics, comorbiditat, curs i pronòstic, factors de risc, avaluació i tractament
- **Psicopatologia de les funcions bàsiques:** Trastorn de l'eliminació, trastorn del son, trastorns conducta alimentària, trastorn de llenguatge i parla, trastorn motriu
- **Trastorns de l'aprenentatge:** Trastorns de l'aprenentatge de la lectura, de l'escriptura, expressió escrita i de l'aprenentatge del càlcul
- **Trastorns generalitzats del desenvolupament:** Trastorns de l'espectre autista, trastorn de Rett, trastorn desintegratiu infantil, trastorn d'Asperger, esquizofrènia infantil.
- **Discapacitat intel·lectual:** Concepte, classificació, síndromes.

AVALUACIÓ:

- a) Realització de dos exàmens parcials. Cadascun aportarà un 30% de la nota final. Total 60%.
- b) Resolució d'un cas pràctic i altres activitats a concretar: 40%.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

1. Rutter, M.; Bishop, D. et al. (2008). *Rutter's Child and Adolescent Psychiatry* (fifth edition). Maldon (USA): Blackwell Publishing.
2. Caballo, E.; Simón, M.A. (2001). *Manual de psicología clínica infantil y del adolescente: trastornos generales*. Madrid: Pirámide.
3. Caballo, E.; Simón, M.A. (2002). *Manual de psicología clínica infantil y del adolescente: trastornos específicos*. Madrid: Pirámide.
4. American Psychiatric Association (2000). *DSM-IV-TR. Manual de diagnóstico estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson.
5. Ezpeleta, L. (Ed.) (2005) *Factores de riesgo en psicopatología del desarrollo*. Barcelona: Masson.
6. Belloch, A. (2002) *Manual de psicopatología, vol. I i II*. Madrid: McGraw-Hill.
7. Clasificación Diagnòstica: 0-3 (1998). *Clasificación diagnòstica de la salud mental y los desórdenes en el desarrollo de la infancia y la niñez temprana*. Buenos Aires: Paidós.
8. Organización Mundial de la Salud (2001). *Clasificación multiaxial de los trastornos psiquiátricos en niños y adolescentes CIE-10*. Madrid: Médica Panamericana.
9. CIE 10, (1992). *Trastornos mentales y del comportamiento; descripciones clínicas y pautas para el diagnóstico*. Madrid: Meditor.
10. Ezpeleta, L. (2010) *La entrevista diagnòstica con niños y adolescentes*. Madrid: Síntesis.

Enllaç web: www.apa.org/

Intervenció i Tractament Psicològic en Psicologia Clínica

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Angel Serra Jubany

OBJECTIUS:

L'objectiu principal de l'assignatura és adquirir un coneixement bàsic sobre les tècniques d'intervenció i tractament psicològic en l'àmbit de la psicologia clínica.

S'estudiaran els fonaments de les principals tècniques de tractament psicològic i el seu àmbit d'aplicació.

També s'abordaran les característiques de les habilitats terapèutiques i les competències psicosocials necessàries per assolir una adequada i efectiva relació terapèutica.

Aquesta assignatura està relacionada amb les de Psicopatologia, Diagnòstic i Avaluació Psicològica, Psicologia Hospitalària i Psicologia de la Personalitat.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.

CONTINGUTS:

Bloc I. Intervenció i tractament psicològic: marc conceptual

1. La psicologia clínica
2. El tractament psicològic

Bloc II. El procés terapèutic: habilitats terapèutiques i motivació pel canvi

1. Habilitats i competències terapèutiques
2. Anàlisi funcional i disseny de programes d'intervenció
3. Protocols i guies de tractaments psicològics
4. Com escollir el tractament psicològic
5. Eficàcia i efectivitat dels tractaments
6. La relació terapèutica en diferents etapes del cicle vital
7. Estratègies per aplicar el tractament
8. Estratègies per a l'adhesió terapèutica
9. Estratègies per a l'acabament i la prevenció de recaigudes
10. Avaluació de programes i intervencions

Bloc III. Psicoteràpies

1. Enfocament psicoanalític i psicodinàmic
2. Enfocament humanista, existencial i experiencial
3. Enfocament cognitiu conductual
4. Teràpia de grups
5. Psicoteràpia de la Gestalt
6. Teràpia de família i models sistèmics
7. Models integradors

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats de treball personal i grupal (el lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable).

Per a l'avaluació dels resultats es realitzaran dos exàmens

La puntuació global de l'assignatura serà el resultat de la suma obtinguda de les diferents tasques:

- Treball en grup sobre tractaments psicoterapèutics i realització de les STDs (40%)
- Dos exàmens sobre el conjunt dels continguts treballats a l'assignatura (60%)

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Carrillo, M. i altres (2009). *Terapia psicológica con niños y adolescentes: estudio de casos clínicos*. Madrid: Pirámide.
- Labrador, Fr. J. (2012). *Psicología clínica basada en la evidencia*. Madrid: Pirámide.
- Haynes, S. i altres (2011). *Cómo elegir el mejor tratamiento psicológico*. Madrid: Pirámide.
- Olivares, J. I altres (2012). *El ejercicio de la psicología aplicada*. Madrid. Pirámide.
- Nathan, P.E. (2002). *Tratamiento de trastornos mentales*. Madrid: Alianza
- Vila Castellar, J. i altres (2009). *Tratamientos psicológicos: la perspectiva experimental*. Madrid: Pirámide.

Complementària

- André, Chr. (2012). *Los secretos de los psicólogos*. Barcelona: Paidós.
- Fernández-Ballesteros, R. (Eds.) (2011). *Evaluación psicológica*. Madrid: Pirámide.
- Foa, E. (2004). *Tratamiento del estrés postraumático*. Madrid: Ariel.
- Gimeno-Bayón, A. (2012). *Comprendiendo la psicoterapia de las Gestalt*. Lleida: Milenio
- González, M. T. (2011). *Psicología clínica de la infancia y de la adolescencia*. Madrid: Pirámide.
- Labrador, J. (2011). *Situaciones difíciles en terapia*. Madrid: Pirámide.
- Meichenbaum, D.; Turk, D. (1991). *Cómo facilitar el seguimiento de los tratamientos terapéuticos*. Bilbao: Desclée De Brouwer.

- Olivares, J., Méndez, F.X.; Bermejo, R.M. (2008). *Técnicas de biofeedback*. Dins J. Olivares i F.X. Méndez (eds.) *Técnicas de modificación de conducta* (pp.307-336). Madrid: Biblioteca Nueva.
- Páez, M.; Gutiérrez, O. (2012). *Múltiples aplicaciones de la terapia de aceptación y compromiso*. Madrid: Pirámide.
- Rogers, C. (2011). *La psicoterapia centrada en la persona*. Barcelona. Gaia
- Ruíz, M.A. i altres (2012). *Manual de tècniques de intervenció cognitivo conductuales*. Bilbao: Desclée De Brower.
- Vallejo, M.A. (2008). *Técnicas de biofeedback*. Dins F.J. Labrador (ed.), *Técnicas de modificación de conducta* (pp. 421-436). Madrid: Pirámide.

Intervenció Psicoeducativa

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Josep Ramon Lago Martinez

OBJECTIUS:

- Conèixer l'evolució dels enfocaments i models d'intervenció psicoeducativa, analitzar algun dels més rellevants en els contextos educatius actuals i vincular-ho amb pràctiques d'intervenció psicoeducatives observades i recollides en forma de casos.
- Identificar els objectius les tasques del serveis i dispositius d'intervenció psicoeducativa més rellevants el context educatiu actual i analitzar algunes de les funcions més destacades de la intervenció psicoeducativa en les diferents etapes obligatòries de sistema educatiu.
- Desenvolupar un coneixement aplicat de les estratègies i criteris d'intervenció psicoeducativa en les fases i tasques dels processos d'avaluació, planificació, seguiment i avaluació de la resposta a les necessitats educatives en un procés d'intervenció psicoeducativa,
- Analitzar els objectius i tasques de la intervenció psicoeducativa per col·laborar en el suports a una resposta educativa inclusiva en els diferents àmbits de diversitat en l'escola.
- Analitzar els objectius i tasques de la intervenció psicoeducativa per col·laborar en el desenvolupament dels plans d'acció tutorial a l'escola.
- Conèixer algunes de les tasques emergents de la intervenció psicoeducativa en àmbits educatius no formals.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.

- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció indirectes sobre els destinataris: assessorament, formació de formadors, etc.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per seleccionar i construir indicadors i tècniques d'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.

CONTINGUTS:

1. Enfocaments i models d'intervenció psicoeducativa. Dimensions delimitadores dels diferents enfocaments. Enfocaments clínics, humanistes i conductistes. Model d'intervenció col·laboratiu i enfocament educacional constructiu. Una estratègia d'assessorament per la millora de la pràctica educativa.
2. Serveis d'intervenció psicoeducativa en les diferents etapes educatives. Els EAP. Els Departament d'Orientació. Altres serveis psicoeducatius: USEE i UEC. Intervenció psicoeducativa en educació infantil, en educació primària i en educació secundària
3. Avaluació Psicoeducativa. La demanda. Estratègies e instruments d'avaluació psicopedagògica: l'observació a l'aula, les proves psicològiques i pedagògiques. Entrevista a les famílies. El treball en xarxa. (Avaluació psicoeducativa de trastorns. Avaluació psicoeducativa de dificultats d'aprenentatge)
4. Col·laboració i suport en atenció a la diversitat. Dimensions educatives de l'atenció a la diversitat. Educació Inclusiva per respondre a la diversitat. Mesures ordinàries i extraordinàries per atendre a la diversitat.
5. Col·laboració i suport en acció tutorial. Concepte, objectius i organització de l'acció tutorial: el PAT. Àmbits de l'acció tutorial. Continguts de l'acció tutorial. Intervenció psicoeducativa directa/individual. Intervenció psicoeducativa assessora.
6. Intervenció psicoeducativa en l'àmbit educatiu no formal: salut i benestar, infants en riscs, oci i temps lliure.

AVALUACIÓ:

- Avaluació de procés: Elaboració d'un treball en equip per a cada un dels sis blocs temàtics de contingut de l'assignatura, que sintetitzi les intervencions de presentació dels continguts, les activitats realitzades en les sessions de treball de treball dirigit i en la bibliografia.
- S'avalua participació al grup classe, la participació en la plataforma virtual i el producte presentat. (40% de la qualificació final).
- Treball en equip d'aprofundiment en un contingut del programa. S'avalua la participació en la plataforma virtual en el procés d'elaboració, el producte elaborat i la presentació i debat. (10%)
- Avaluació de resultats: Realització d'una prova individual al final de semestres sobre els continguts tractats al llarg del semestre basada en els treballs d'equip. (50% de la qualificació final).

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Martín, E. i Mauri, T. (Coords.) (2011). *Orientación Educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva*. Vol II. Barcelona: Graó.
- Martín, E. i Onrubia, J. (Coords.) (2011) *Orientación educativa y procesos de innovación y mejora de la enseñanza en la educación secundaria* (volumen III). Barcelona: Graó.
- Martín, E.; Solé, I, (Coords) (2011). *Orientación educativa. Modelos y estrategias de intervención*. Barcelona: Graó.
- Monereo (Coord.) (2003) *Models de orientació i intervenció psicopedagògica*. Barcelona: Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.
- Monereo C.; Solé I. (Coords.). (1996). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp. 15-32). Madrid: Alianza.
- Sanchez-Cano, M.; Bonals, J. (2005). *La evaluación psicopedagógica*. Barcelona: Graó.
- Sanchez-Cano, M.; Bonals, J. (2007). *Manual de asesoramiento psicopedagógico*. Barcelona: Graó.

Complementària

- Ainscow, M.; Hopkins, D.; Soutworth, G.; West, M. (1994) *Hacia escuelas eficaces para todos*. Madrid: Narcea.
- Diversos Autors (2000). *L'assessorament psicopedagògic a Catalunya*. Barcelona: Graó.
- Domingo Segovia, J. (Coord.) (2001) *Asesoramiento al centro educativo. Colaboración y cambio en la institución*. Barcelona: Octaedro
- Fiorenza, A. i Nardone, G. (1995). *La intervención estratégica en los contextos educativos*. Barcelona: Herder.
- Martín, E.; Tirado, V. (Coords.) (1997) *La orientación educativa y profesional en la educación secundaria*. Barcelona: ICE-Horsori
- Mauri, T.; Monereo, C.; Badia, A. *La práctica psicopedagógica en educación formal*. Barcelona: Ediuoc.
- MEC. (2008). *Orientación educativa: fundamentos teóricos, modelos institucionales y nuevas perspectivas*. Madrid: CIDE, Ministerio de Educación.
- Monereo, C.; Pozo, J.I. (coords.). *La práctica del asesoramiento educativo a examen*. Barcelona: Graó.
- Negro, A. (2006) *La orientación en los centros educativos. Organización y funcionamiento desde la práctica*. Barcelona: Graó.
- Nieto Cano, J.M.; Botías Pelegrin, F. (2000) *Los equipos de orientación educativa y psicopedagógica: El asesoramiento a centros escolares desde un análisis institucional*. Barcelona: Ariel.
- Parrilla, A. (Coord.) (1996) *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Bilbao: Mensajero.
- UNESCO (2003) *Entender y atender las necesidades especiales en la escuela integrada*. París: UNESCO (<http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001243/124394sb.pdf>).
- *Revista de Educación Inclusiva* <http://www.ujaen.es/revista/rei/>
- Velaz de Medrano, C. (1998) *Orientación e intervención psicopedagógica: conceptos, modelos, programas y evaluación*. Málaga: Ediciones Aljibe
- <http://www.xtec.cat/web/serveis/serveis/sez/eap>

Intervenció Psicosocial

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Joan Sala Baiget

OBJECTIUS:

Els objectius principals d'aquesta assignatura són:

- Conèixer els diferents circuits en què treballa el professional de la psicologia en l'àmbit de la intervenció social.
- Saber quina actitud i quines habilitats ha de mostrar en les seves intervencions.
- Aprendre a saber prendre decisions i argumentar-les en els informes.
- Aprendre a treballar en equips multidisciplinaris.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de descriure i interpretar els processos d'interacció, la dinàmica dels grups i l'estructura grupal i intergrupals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.

- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.

CONTINGUTS:

1. Justificació i objectius de la tasca del psicòleg/a en l'àmbit de la intervenció psicosocial.
2. Funcions que pot desenvolupar en la intervenció psicosocial.
3. Procediments, tècniques i instruments.
4. Àmbits d'actuació:
 - a. Familiar i comunitari en medi obert:
 - i. Centres oberts
 - ii. Serveis socials de base
 - iii. Punts de trobada
 - iv. Resolucions de conflictes
 - b. Infants i adolescents en risc social:
 - i. Equips tècnics de CREIS i centres d'acolliment.
 - ii. Equips tècnics de EAIA i EFI
 - iii. EVIA (Espai Visites Infància i Adolescència)
 - iv. Acolliments i adopcions (ICIF)
 - c. Adolescents i joves infractors:
 - i. Medi Obert: els DAM i els tècnics assessors
 - ii. Mediació penal juvenil
 - iii. Equips tècnics en centres tancats i semioberts
 - d. Àmbit penitenciari:
 - i. Presons
 - ii. Interns en tercer grau i reinserció
 - iii. Mesures penals alternatives
 - e. Dones maltractades:
 - i. Centres d'informació i assessorament
 - ii. Cases d'acollida
 - iii. Persones amb discapacitats i deficiències
 - iv. EVO Laboral
 - v. Associacions de disminuïts
 - f. Situacions de dol i de grans catàstrofes
5. Marc de referència ètic de la intervenció social
6. Habilitats i estratègies en el treball interdisciplinari.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

1. Al final de cada tema els estudiants elaboraran un resum de la informació bàsica i complementària que han revisat i una reflexió sobre el procés d'aprenentatge seguit en cada tema. La correcció permet la reelaboració i assoliment dels continguts treballats.
2. Tutories individuals del procés d'aprenentatge seguit a l'assignatura i seguiment del treball individual.
3. Tutories conjuntes pel seguiment del treball grupal.

Avaluació de resultats:

1. Realització d'activitats a classe
2. Realització i lliurament del treball individual
3. Realització i lliurament del treball de grup
4. Realització d'una prova al final de l'assignatura.
5. Per a la nota final es farà una mitjana entre la nota de l'examen final, el treball individual i la suma del treball grupal i els exercicis presentats. La mitjana només es pot fer amb si s'han lliurat tots els treballs i exercicis.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Baron, R.A. *Psicología Social*. Madrid: Editorial Prentice Hall Iberia, 2002.
- Blanco, A. *Intervención psicosocial*. Madrid: Pearson Educación, 2007.
- Castillejo, R. *Violencia de género, justicia restaurativa y mediación*. Barcelona: La Ley, 2012.
- Castro, E. *¿Hay que colgarlos? Una experiencia sobre marginación y poder*. Madrid: Popular, 2008.
- Del Fresno García, M. *Retos para la intervención social en la familia en el siglo XXI*. Madrid: Trotta, 2011.
- Myers, D. *Exploraciones de la Psicología Social*. Madrid: McGraw Hill, 2004.
- Sáinz, A. *Tratando situaciones de emergencia*. Madrid: Pirámide, 2011.
- Red, N. *Intervención social y demandas emergentes*. Buenos Aires: CCS, 2004.
- Vázquez, C. *La ciencia del bienestar. Fundamentos de una psicología positiva*. Madrid: Alianza Editorial, 2009.

Complementària:

- Briñol Turner, P. *Qué es la persuasión*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2001.
- Calvo, S. *Mujeres en la periferia. Algunos debates sobre género y exclusión social*. Barcelona: Icaria, 2006.
- Corbelo Baquero, B. *El humor en la relación con el paciente*. Madrid: Elsevier-Masson, 2005.
- Echeburúa, E. *Personalidades violentas*. Madrid: Pirámide, 2009.
- Fernández del Valle, J. *El acogimiento residencial en la protección a la infancia*. Madrid: Pirámide, 2000.
- Lipovetsky, G. *La era del vacío*. Barcelona: Anagrama, 2009.
- Valverde Molina, J. *La cárcel y sus consecuencias*. Madrid: Popular, 1997.
- Valverde Molina, J. *Proceso de inadaptación social*. Madrid: Popular, 2002.

Pràctiques I

Pràctiques Externes

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Anna Gómez Mundó
- Dolors Rusiñol Cirera
- Isabel Carrillo Flores
- Jaume Carbonell Sebarroja
- Maria Teresa Segues Morral
- Milagros Ascension Naranjo Llanos
- Montserrat Moncunill Lopez
- Nuria Franch Batlle
- Pilar Prat Viñolas

OBJECTIUS:

Pràctiques I és una assignatura obligatòria de 6 ECTS situada a tercer curs del Grau en Psicologia. Les pràctiques estan concebudes per proporcionar als estudiants un aprofundiment en els continguts d'aquests estudis en la seva aplicació en àmbits d'intervenció psicològica (Educativa, Clínica i de la Salut, Social i de les Organitzacions).

L'assignatura de *Pràctiques I* està concebuda fonamentalment per iniciar l'estudiant en el coneixement de la pràctica professional de la Psicologia. A més de la tasca d'observació, l'estudiant ha d'actuar en les pràctiques com a ajudant o col·laborador del professional, encarregant-se de totes aquelles activitats que d'acord amb ell o ella pugui dur a terme. És important que l'estudiant es responsabilitzi i intervingui en alguns aspectes del treball, de manera que es vagi introduint, de forma activa, en tot allò que suposa treballar en l'àmbit de la Psicologia. Per tant, la persona en pràctiques i professional han de posar-se d'acord en les formes de col·laboració més adequades en funció de les característiques dels grups, les activitats i de la institució o l'empresa, sense que la presència de l'estudiant distorsioni el funcionament normal, sinó que més aviat el faciliti.

És indispensable, per tant, que l'estudiant tingui una activitat participativa i receptiva als suggeriments dels professionals de cara a l'aprofitament màxim de les pràctiques. És una tasca de l'estudiant participar en la vida del centre, servei o empresa i no només romandre al lloc de treball on actua més directament com a persona en pràctiques. Així doncs, és aconsellable l'assistència a les activitats que el centre realitza, des de les més habituals per al funcionament, fins a algunes que poden ser extraordinàries?, sempre que el centre hi estigui d'acord. D'altra banda, és indispensable la puntualitat en l'assistència de l'estudiant així com la discreció i el seguiment de totes les normes i deures d'un treballador normal.

Cal remarcar que, en tractar-se, per a la majoria d'estudiants, del primer contacte continuat i sistemàtic que l'alumnat mantindrà en un centre dedicat a la psicologia, aquest període pretén ser una iniciació a la pràctica professional (més que no pas un aprofundiment), a partir de la qual l'alumne haurà d'obtenir una visió general del centre de pràctiques i del treball que s'hi duu a terme. Més endavant ?en les *Pràctiques II* que l'estudiant realitzarà en el quart curs? ja tindrà ocasió d'aprofundir i de realitzar un projecte d'intervenció més específic.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per pensar de manera creativa i desenvolupar noves idees i conceptes.
- Capacitat de lideratge.
- Capacitat per conèixer noves cultures i costums.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat de descriure i interpretar els processos d'interacció, la dinàmica dels grups i l'estructura grupal i intergrupals.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.

- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció indirectes sobre els destinataris: assessorament, formació de formadors, etc.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per seleccionar i construir indicadors i tècniques d'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

Pla de Treball de l'estudiant

El pla de treball és un document que planifica temporalment les activitats concretes de l'assignatura de forma coherent amb els objectius, continguts, avaluació i metodologia a utilitzar en les assignatures. En l'assignatura de *Pràctiques I* s'utilitzaran dos plans de treball amb les següents diferències:

1- Pla de treball de pràctiques: Aquest pla de treball contempla les activitats a realitzar dins els períodes de preparació, estada al centre, avaluació i revisió de l'assignatura de

Pràctiques I. El seguiment d'aquest pla de treball el realitzaran els coordinadors de pràctiques de la Universitat.

2- Pla de treball del centre de pràctiques: Aquest pla de treball s'acordarà de manera conjunta entre el tutor o tutora del centre, l'estudiant i el tutor o tutora de la Universitat. En aquest pla de treball s'hi farà constar el calendari i l'horari de les pràctiques, així com les tasques o actuacions concretes que l'alumne desenvoluparà durant el període de pràctiques, relacionades totes elles amb les competències i els objectius generals que s'han especificat en el primer apartat d'aquest document. Aquest Pla de treball es pot retocar en funció de com vagin les pràctiques sempre que els dos tutors, de la UVic i del centre, hi estiguin d'acord. Aquest pla de treball concreta quines tasques seran assumides per l'estudiant durant el període de pràctiques en el centre. Mitjançant aquest document l'estudiant i els tutors del centre o de la Universitat especifiquen quin serà el nivell d'implicació que l'estudiant podrà assumir en cadascuna de les diferents tasques que es presenten.

És important tenir en compte que, si bé el projecte de treball que l'estudiant dissenyi i apliqui al centre és una part essencial de les seves pràctiques, no resulten menys importants les altres funcions que també es concreten en el pla de treball. Així doncs, entenem que unes bones pràctiques haurien de possibilitar el desenvolupament del projecte de treball, però que al mateix temps no descuidarien l'observació i la participació en altres tasques que portaria a terme el professional de psicologia.

Elaboració de la Memòria de Pràctiques

La memòria de *Pràctiques I* ha de ser un treball que reculli, de forma ordenada i estructurada, els diversos documents que s'han anat lliurant i treballant amb el professor-tutor de la UVic. La responsabilitat de la confecció de la Memòria és de l'estudiant i el professor/a-tutor/a actuarà com a orientador del procés; això significa que és l'estudiant el que ha de portar la iniciativa en el procés de redacció i revisió de la seva Memòria de Pràctiques.

Per a la realització del treball definitiu cal seguir les Orientacions i normes per a la presentació de treballs de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes i el seguiment de les quals es tindrà en compte en l'avaluació de la Memòria.

Com a proposta el guió de la Memòria de Pràctiques pot contenir apartats com els següents:

1.- Introducció

2.- Anàlisi del context del centre o la institució de pràctiques.

3.- Descripció de les funcions del psicòleg o psicòloga al centre, institució o servei de pràctiques i de les principals situacions

4.- Valoració final del Pla de Treball

4.1 Valoració de Tasques del Pla de Treball.

En la valoració final del seu Pla de Treball, l'estudiant haurà de referir-se a les tasques o actuacions que ha dut a terme (o

4.2 Valoració general de la pràctiques.

Per fer la valoració general de les seves pràctiques, de manera indicativa l'estudiant pot referir-se als següents aspectes:

- L'adaptació i relació amb els professionals del centre de pràctiques
- La relació i la comunicació amb els usuaris ? persones ateses de la institució
- L'assumpció de responsabilitats en el centre de pràctiques d'acord amb les tasques acordades
- La participació en el treball en equip dels professionals del centre
- Els aspectes deontològics: confidencialitat, respecte a la intimitat, respecte en el tracte i l'atenció a les diferents persones
- La participació en les sessions de tutoria
- La relació amb els tutors o tutores, tant del centre com de la Universitat

5.- Reflexions sobre el propi procés d'aprenentatge

En la Memòria l'estudiant també ha d'incloure, a manera de conclusions finals, algunes reflexions sobre el propi procés d'

La Memòria, en qualsevol cas, no podrà superar les 40 pàgines.

AVALUACIÓ:

L'assignatura té una única convocatòria oficial. La nota final serà el resultat de dues notes parcials, cadascuna de les quals ha de ser igual o superior a l'aprovat (5), i en els percentatges que s'indiquen a continuació:

		Responsable
A. Estada al centre		
<ul style="list-style-type: none">• Informe del tutor/a del centre contrastat amb les entrevistes amb el/la tutor/a de la UVic	50 %	Tutor/a de
B. Treball de pràctiques	50 %	Coordinador
<ul style="list-style-type: none">• Avaluació del procés (Sessions de seminari): 20%• Memòria de Pràctiques III: 80%		

Cal tenir en compte que l'estada a al centre i les sessions de tutoria no es poden recuperar.

ASSIGNATURES DE QUART CURS

Mètodes de Recerca en Psicologia I

Obligatòria

Primer

Crèdits: 3.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Pilar Prat Viñolas

OBJECTIUS:

- Conèixer els diferents mètodes d'investigació, dissenys i tècniques de recollida de dades en la investigació psicològica.
- Donar estratègies metodològiques per entendre recerques dins el camp de la psicologia.
- Donar estratègies metodològiques per a la realització de futures investigacions així com del Treball Final de Grau.

CONTINGUTS:

Tema 1.

- La recerca en psicologia.
- Perspectives d'investigació.
- El rigor científic i l'ètica en la investigació psicològica.

Tema 2.

- Delimitació del problema.
- Els participants
- L'evidència empírica.

Tema 3.

- Dissenys d'investigació en psicologia.

Investigació no experimental

L'observació

L'enquesta

Mètodes qualitatius: l'etnografia, l'estudi de casos, la investigació-acció.

Investigació experimental

Dissenys experimentals amb grups de subjectes diferents.

Dissenys experimentals amb els mateixos subjectes

Dissenys experimentals factorials.

Investigació quasi-experimental

- Dissenys amb mesures pre-post
- Dissenys amb mesures només post
- Dissenys de sèries temporals interrompudes.
- Investigació ex-post facto
 - Dissenys prospectius
 - Dissenys retrospectius

Tema 4.

- Les tècniques de recollida de dades

Tema 5.

- L'informe d'investigació

AVALUACIÓ:

- L'assignatura de Mètodes de Recerca en Psicologia I té convocatòria única com la resta d'assignatures del Grau.
- L'avaluació serà individual i estarà basada en dos elements:

Avaluació de procés:

Procés de treball en l'assignatura a través del seguiment de les diferents activitats individuals i grupals que caldrà lliurar. (50% de la nota final)

Avaluació de resultats:

Realització d'una prova individual al final de l'assignatura. (50% de la nota final).

Per aprovar l'assignatura caldrà tenir aprovat el procés i el resultat.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Anguera Argilaga, M. (2010). "Posibilidades y relevancia de la observación sistemática por el profesional de la psicología". *Papeles Del Psicólogo*, 31(1), 122-130.
- Arnau Gras, J. (1997). *Metodologies quantitatives en la investigació psicològica*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Arnau Gras, J. (1997). *Model general d'investigació psicològica*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Bisquerra Alzina, R. (2004). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La Muralla.
- Cohen, L., Manion, L., i Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). London; New York: Routledge.
- Gambará D'Errico. (2002). *Métodos de investigación en psicología y educación: Cuaderno de prácticas* (3ª ed.). Madrid etc.: McGraw-Hill.
- Kantowitz, B. H., Roediger, H. L., i Elmes, D. G. (2001). *Psicología experimental: Cómo entender las investigaciones psicológicas*. México, D.F. etc.: Thomson Learning.
- Kerlinger, F. N., i Lee, H. B. (2002). *Investigación del comportamiento* (4ª ed.). México, D.F. etc.: McGraw-Hill.
- León, O. G., i Montero, I. (2003). *Métodos de investigación: En psicología y educación* (3a ed.). Madrid etc.: McGraw-Hill.
- León, O. G., i Montero García-Celay, I. (2011). *Metodologías científicas en psicología* (1ª en formato

digital ed.). Barcelona: Uoc.

- Mateo Andrés, J. (1997). *La investigació "ex-post-facto"*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Pérez Juste, R., Galán González, A., i Quintanal Díaz, J. (2012). *Métodos y diseños de investigación en educación*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.
- Portell Vidal, M., Vives Brosa, J., Boixadós i Anglès, M.(2003). *Mètodes d'investigació :Recursos didàctics*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Sans Martín, A. (1997). *La investigació d'enfocament experimental*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

Treball de Fi de Grau I

Treball de Fi de Grau

Primer

Crèdits: 3.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Milagros Ascension Naranjo Llanos

OBJECTIUS:

El pla d'estudis del *Grau en Psicologia* de la Universitat de Vic incorpora un TFG de 9 crèdits ECTS. Aquests crèdits estan distribuïts en dues assignatures: TFG I (3 ECTS; primer semestre) i TFG II (6 ECTS; segon semestre) en el darrer curs del Grau (4rt curs), de caràcter obligatori per a obtenir el títol.

El Treball de Final de Grau és el resultat de la formació adquirida en el decurs dels ensenyaments del Grau i ha de permetre a l'estudiant mostrar el nivell d'adquisició de les competències de la titulació i dels principis que fonamentaran la futura tasca professional.

En el cas que l'estudiant hagi optat per cursar un itinerari, no és obligatori que la temàtica del TFG estigui relacionada amb l'itinerari escollit. La temàtica del TFG ha d'estar relacionada amb els continguts d'una o algunes assignatures del Grau.

Els aspectes generals sobre la realització i avaluació del TFG estan regulats en la *Normativa acadèmica de la UVic* (apartat 11: Normativa del TFG; p. 11-13).

En un apartat del campus virtual, l'estudiant hi trobarà els diversos documents amb les orientacions, normes i criteris d'avaluació relacionats amb el TFG: Secretaria/ Informació acadèmica/ Tràmits/ Treball de final de Grau.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Capacitat per treballar en un context internacional.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.
- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.

- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions.
- Capacitat per pensar de manera creativa i desenvolupar noves idees i conceptes.
- Capacitat de lideratge.
- Capacitat per conèixer noves cultures i costums.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat de descriure i interpretar els processos d'interacció, la dinàmica dels grups i l'estructura grupal i intergrupals.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció indirectes sobre els destinataris: assessorament, formació de formadors, etc.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per seleccionar i construir indicadors i tècniques d'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.
- Demostrar posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, que se sol trobar en un nivell que, si bé recolza en llibres de text avançats, també inclou alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del camp d'estudi propi.
- Saber aplicar els coneixements a la feina i en la vocació d'una manera professional i posseir les competències que se solen demostrar mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de

problemes en l'àrea d'estudi pròpia.

- Tenir la capacitat de recollir i interpretar dades rellevants (normalment dins de l'àrea d'estudi pròpia) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes importants de caràcter social, científic o ètic.
- Ser capaç de transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic especialitzat i no especialitzat.
- Desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau alt d'autonomia.

CONTINGUTS:

El TFG s'haurà de desenvolupar durant el quart curs del Grau però s'aconsella a l'estudiant de començar-hi a treballar des del moment que tingui aprovada la proposta i un/a professor/a ? tutor/a assignat.

El tutor/a serà el responsable d'orientar l'estudiant, fer el seguiment del treball i concretar-li les normes i pautes de presentació.

La realització del TFG comportarà la presentació d'un informe escrit d'una extensió aproximada de 40-50 pàgines seguint els criteris d'estructura i redacció que es donaran a l'inici del curs a través dels tutors/es i les Normes de presentació de treballs acadèmics de la Facultat.

El treball escrit ha de ser original i inèdit. L'estudiant haurà de signar un document de codi ètic per a la realització del TFG que inclourà el respecte a les persones i el compromís de no plagiar, ni parcial ni totalment, el contingut del treball. En els casos que el treball sigui realitzat per dues persones es fixarà una extensió més àmplia de l'informe escrit.

El treball escrit haurà de tenir tres apartats clarament diferenciats:

a) una fonamentació (part teòrica) sobre el tema escollit per l'estudiant que desenvolupi els principals conceptes i els relacioni amb aportacions dels diversos autors/es.

b) un apartat d'aplicació (part pràctica) en el qual es desenvolupi la recerca realitzada. Aquesta recerca pot tenir una orientació aplicada i es podrà realitzar en el centre de Pràctiques II (4rt curs del Grau).

c) unes conclusions finals on es presentin les aportacions pròpies de l'estudiant relacionades amb el tema estudiat i la seva futura professió.

En l'informe escrit també haurà d'haver-hi la presentació i justificació del treball, la bibliografia i aquells apartats que es fixin en les orientacions que es donaran a l'inici del curs

AVALUACIÓ:

El TFG té convocatòria única com la resta d'assignatures del Grau.

L'avaluació del TFG serà individual i estarà basada en tres elements:

- 1) el procés d'elaboració del TFG
- 2) l'informe escrit que caldrà presentar en el termini establert
- 3) la defensa pública i obligatòria del TFG, de forma oral, davant un tribunal

El procés d'elaboració serà avaluat pel tutor/a del TFG. L'informe escrit del TFG i la defensa pública seran avaluats per un tribunal format per dos membres.

A l'inici del curs acadèmic es donaran a l'estudiant les normes, requisits i criteris que regularan l'avaluació del TFG.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

Complementària

Avaluació de Programes i Intervencions en Diferents Contexts

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Lucrezia Crescenzi Lanna

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

Complementària

Mètodes de Recerca en Psicologia II

Obligatòria

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Joan C. Martori Cañas

OBJECTIUS:

- Conèixer els diferents tipus d'anàlisi estadística utilitzats en la investigació psicològica, des d'un punt de vista teòric .
- Donar estratègies per la recollida, codificació i tractament de dades quantitatives procedents de l'experimentació o de registres socio-sanitaris.
- Donar estratègies d'anàlisi quantitatiu per a la realització de futures investigacions així com del Treball Final de Grau.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Competència per seleccionar i construir indicadors i tècniques d'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.

CONTINGUTS:

Tema 1.

- Introducció a l'anàlisi quantitatiu.
- Principals mètodes.
- Classificació dels mètodes segons el tipus de dades.
- Classificació dels mètodes segons el objectiu de la recerca.
- Escales de mesura i altres qüestions prèvies

Tema 2.

- Els fonaments teòrics
- Variables aleatòries
- Mostratge
- Estimació

Tema 3.

- Contrastació d'hipòtesi
- Anàlisi de la variància.
- Aplicacions amb SPSS

Tema 4.

- Anàlisi de dades categòrics
- Resposta múltiple
- Taules de contingència
- Anàlisi amb SPSS

Tema 5.

- Introducció a l'anàlisi multivariant
- Anàlisi Clúster.
- Aplicacions amb SPSS.

Tema 6.

- Anàlisi avançat de la fiabilitat
- Altres mètodes

AVALUACIÓ:

- Es faran tres proves pràctiques (33% de la nota final cadascuna), les tres activitats son de caràcter individual. La nota final serà la mitjana d'aquestes tres proves.
- Els estudiants amb nota final inferior a 5 poden accedir a la setmana de recuperació on hauran de fer una prova/es sobre la part o parts no aprovades.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Gravetter, F., Forzano, L-A. *Research Methods for the Behavioral Sciences*. Wadsworth, 2009.
- Howell, D.C. *Statistical Methods for Psychology*. Wadsworth, 2007.

Complementària

- Visauta, B. *Análisis Estadístico con SPSS 14*. McGraw-Hill, 2007.
- Visauta, B., Martori. J.C. *Análisis Estadístico con SPSS para Windows. Volumen II. Estadística Multivariante*. McGraw-Hill, 2003.

Treball de Fi de Grau II

Treball de Fi de Grau

Segon

Crèdits: 6.00

Llengua d'impartició: Català

PROFESSORAT

- Milagros Ascension Naranjo Llanos

OBJECTIUS:

El pla d'estudis del *Grau en Psicologia* de la Universitat de Vic incorpora un TFG de 9 crèdits ECTS. Aquests crèdits estan distribuïts en dues assignatures: TFG I (3 ECTS; primer semestre) i TFG II (6 ECTS; segon semestre) en el darrer curs del Grau (4rt curs), de caràcter obligatori per a obtenir el títol.

El Treball de Final de Grau és el resultat de la formació adquirida en el decurs dels ensenyaments del Grau i ha de permetre a l'estudiant mostrar el nivell d'adquisició de les competències de la titulació i dels principis que fonamentaran la futura tasca professional.

En el cas que l'estudiant hagi optat per cursar un itinerari, no és obligatori que la temàtica del TFG estigui relacionada amb l'itinerari escollit. La temàtica del TFG ha d'estar relacionada amb els continguts d'una o algunes assignatures del Grau.

Els aspectes generals sobre la realització i avaluació del TFG estan regulats en la *Normativa acadèmica de la UVic* (apartat 11: Normativa del TFG; p. 11-13).

En un apartat del campus virtual, l'estudiant hi trobarà els diversos documents amb les orientacions, normes i criteris d'avaluació relacionats amb el TFG: Secretaria/ Informació acadèmica/ Tràmits/ Treball de final de Grau.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES:

- Capacitat d'anàlisi, interpretació i síntesi d'informació per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Capacitat d'organització i planificació.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Capacitat de comunicació verbal (oral i escrita) en la pròpia llengua i en altres llengües, així com de comunicació no verbal i audiovisual.
- Competència en l'ús de les TIC en l'àmbit de la psicologia.
- Capacitat de gestionar la informació.
- Capacitat de resolució de problemes i defensa d'arguments professionals.
- Capacitat de prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Competència en el treball en equip i la col·laboració eficaç.
- Capacitat per treballar en equips de caràcter interdisciplinari.
- Capacitat per treballar en un context internacional.
- Competència en les relacions interpersonals.
- Capacitat de reconèixer i respectar la diversitat humana.

- Competència en el raonament crític i autocrític.
- Capacitat de compromís ètic.
- Capacitat per desenvolupar i mantenir actualitzades les pròpies competències, destreses i coneixements segons estàndards de la professió.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions.
- Capacitat per pensar de manera creativa i desenvolupar noves idees i conceptes.
- Capacitat de lideratge.
- Capacitat per conèixer noves cultures i costums.
- Capacitat d'iniciativa i esperit emprenedor.
- Competència a l'hora de mostrar interès per la qualitat de la pròpia actuació i saber desenvolupar sistemes per garantir la qualitat dels propis serveis.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat de descriure i interpretar els processos d'interacció, la dinàmica dels grups i l'estructura grupal i intergrupals.
- Capacitat d'identificar dificultats i necessitats grupals i intergrupals.
- Competència per saber analitzar el context on es desenvolupen els comportaments individuals, els processos grupals i organitzacionals.
- Competència per seleccionar i administrar els instruments, processos i serveis i capacitat per identificar les persones i grups interessats.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per contrastar i validar instruments, processos i serveis.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Capacitat d'elecció de les estratègies i les tècniques d'intervenció psicològica adequades per assolir els objectius proposats.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció directes sobre els destinataris: consell psicològic, teràpia, negociació, mediació, etc.
- Competència per a utilitzar estratègies i mètodes d'intervenció indirectes sobre els destinataris: assessorament, formació de formadors, etc.
- Capacitat de planificació de l'avaluació dels programes i les intervencions.
- Competència per seleccionar i construir indicadors i tècniques d'avaluació dels programes i les intervencions.
- Capacitat per obtenir dades rellevants per a l'avaluació de les intervencions.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.
- Capacitat per proporcionar retroalimentació als destinataris de forma adequada i precisa.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.
- Demostrar posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, que se sol trobar en un nivell que, si bé recolza en llibres de text avançats, també inclou alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del camp d'estudi propi.
- Saber aplicar els coneixements a la feina i en la vocació d'una manera professional i posseir les

competències que se solen demostrar mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes en l'àrea d'estudi pròpia.

- Tenir la capacitat de recollir i interpretar dades rellevants (normalment dins de l'àrea d'estudi pròpia) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes importants de caràcter social, científic o ètic.
- Ser capaç de transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic especialitzat i no especialitzat.
- Desenvolupar les habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau alt d'autonomia.

CONTINGUTS:

El TFG s'haurà de desenvolupar durant el quart curs del Grau però s'aconsella a l'estudiant de començar-hi a treballar des del moment que tingui aprovada la proposta i un/a professor/a – tutor/a assignat.

El tutor/a serà el responsable d'orientar l'estudiant, fer el seguiment del treball i concretar-li les normes i pautes de presentació.

La realització del TFG comportarà la presentació d'un informe escrit d'una extensió aproximada de 40-50 pàgines seguint els criteris d'estructura i redacció que es donaran a l'inici del curs a través dels tutors/es i les Normes de presentació de treballs acadèmics de la Facultat.

El treball escrit ha de ser original i inèdit. L'estudiant haurà de signar un document de codi ètic per a la realització del TFG que inclourà el respecte a les persones i el compromís de no plagiar, ni parcial ni totalment, el contingut del treball. En els casos que el treball sigui realitzat per dues persones es fixarà una extensió més àmplia de l'informe escrit.

El treball escrit haurà de tenir tres apartats clarament diferenciats:

a) una fonamentació (part teòrica) sobre el tema escollit per l'estudiant que desenvolupi els principals conceptes i els relacioni amb aportacions dels diversos autors/es.

b) un apartat d'aplicació (part pràctica) en el qual es desenvolupi la recerca realitzada. Aquesta recerca pot tenir una orientació aplicada i es podrà realitzar en el centre de Pràctiques II (4rt curs del Grau).

c) unes conclusions finals on es presentin les aportacions pròpies de l'estudiant relacionades amb el tema estudiat i la seva futura professió.

En l'informe escrit també haurà d'haver-hi la presentació i justificació del treball, la bibliografia i aquells apartats que es fixin en les orientacions que es donaran a l'inici del curs

AVALUACIÓ:

El TFG té convocatòria única com la resta d'assignatures del Grau.

L'avaluació del TFG serà individual i estarà basada en tres elements:

- 1) el procés d'elaboració del TFG
- 2) l'informe escrit que caldrà presentar en el termini establert
- 3) la defensa pública i obligatòria del TFG, de forma oral, davant un tribunal

El procés d'elaboració serà avaluat pel tutor/a del TFG. L'informe escrit del TFG i la defensa pública seran avaluats per un tribunal format per dos membres.

A l'inici del curs acadèmic es donaran a l'estudiant les normes, requisits i criteris que regularan l'avaluació del TFG.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

Complementària

OPTATIVES

Dificultats d'Aprenentatge en el Context Escolar

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura, vinculada a l'itinerari en Psicologia de l'Educació, pretén que els/les estudiants adquireixin nocions bàsiques sobre les principals dificultats d'aprenentatge que poden presentar els/les alumnes amb l'objectiu de facilitar-ne la seva correcta identificació. I, alhora, cerca també que els estudiants coneguin estratègies i línies d'actuació, tant a nivell individual com a nivell d'aula i de centre, que els permetin dissenyar mesures, suports, pràctiques i metodologies que, des del marc d'una escola inclusiva, permetin elaborar una adequada resposta educativa en contextos de diversitat que ajudin a prevenir-ne l'aparició i/o que en minimitzin al màxim les seves conseqüències.

Objectius:

1. Delimitar conceptualment les dificultats d'aprenentatge i la seva classificació.
2. Adquirir criteris i procediments per a l'avaluació de les necessitats educatives de l'alumnat i desenvolupar estratègies per a la planificació i la implementació de la resposta educativa dins el marc de l'escola inclusiva.
3. Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin identificar, delimitar i analitzar les dificultats d'aprenentatge.
4. Adquirir estratègies per a la planificació individual, l'organització de l'aprenentatge de l'aula i la planificació de projectes de centre per a una resposta educativa ajustada a les dificultats d'aprenentatge dins el marc de l'escola inclusiva.
5. Facilitar l'adquisició dels coneixements i les estratègies que permetin planificar, aplicar i valorar la resposta educativa adequada a les diferents dificultats d'aprenentatge.
6. Adquirir coneixements i estratègies que permetin dissenyar respostes educatives a nivell d'aula i de centre que potenciïn la prevenció de l'aparició de les dificultats d'aprenentatge.

CONTINGUTS:

Bloc 1. Marc conceptual i aspectes generals.

Tema 1 Dificultats d'aprenentatge: Marc conceptual i aspectes generals.???

Tema 2 La resposta educativa i psicoeducativa a les dificultats d'aprenentatge dins el marc de l'escola inclusiva.???

Tema 3 Les dificultats d'aprenentatge en les diferents etapes educatives.

Bloc 2. Les dificultats d'aprenentatge específiques: Identificació i resposta.

Tema 4 Dificultats d'aprenentatge i llenguatge oral.??

Tema 5 Dificultats d'aprenentatge en els processos de lectura.

Tema 6 Dificultats d'aprenentatge en els processos d'escriptura.??

Tema 7 Dificultats d'aprenentatge de les matemàtiques.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:

Es tindrà en compte la participació activa en totes les classes i el desenvolupament de tasques setmanals.

Avaluació de resultats:

1. Elaboració d'un treball de curs en equip a escollir entre els temes proposats pel professorat. A l'inici de curs, es detallaran els criteris de realització i d'avaluació d'aquests treballs, que inclouran una avaluació del procés d'elaboració, del contingut i de l'exposició i que tindran una nota d'equip i una nota individual (40% nota final). Aquest treball es podrà recuperar quan obtingui la qualificació de No Apte sempre i quan s'hagi presentat en les condicions i dates fixades al pla docent.
2. Realització d'una prova individual al final del semestre sobre els continguts tractats al llarg del semestre i els treballs desenvolupats a nivell de grup.(50% nota final). Aquest prova es podrà recuperar en la data fixada oficialment per realitzar la recuperació de l'assignatura.
3. Participació en la dinàmica d'aula i qualitat d'elaboració dels exercicis desenvolupats individualment i en grup durant les sessions de classe (10 % nota final).

Per aprovar l'assignatura, els estudiants hauran d'haver superat tots aquests elements d'avaluació. Aquestes notes faran mitjana en el cas que cadascuna sigui igual o superior a 5.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Aguilera, A. *Introducción a las dificultades de aprendizaje*. Madrid: McGraw-Hill, 2003.
- Defior, S. *Definición y clasificación de las dificultades de aprendizaje. Las dificultades de aprendizaje un enfoque cognitivo. Lectura, escritura y matemáticas*. Málaga: Aljibe, 1996.
- González Valenzuela, M.J. (coord.) *Prevención de las dificultades de aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 2012.
- Ortiz, M.R. *Manual de Dificultades de aprendizaje*. Madrid. Pirámide, 2004.
- E. Sánchez, E. (Coord.) *Dificultats d'aprenentatge*. UOC, 1998.

Complementària

- Acosta, V. I Moreno, A. *Dificultades de lenguaje en ambientes educativos. Del retraso al trastorno específico del lenguaje*. Barcelona: Masson, 2005.
- Andreu i Barrachina, Ll.(coord.) *Les dificultats d'aprenentatge de l'escriptura i de les matemàtiques*. Barcelona: UOC, 2013.
- Andreu i Barrachina, Ll.(coord.) *L'adquisició de la lectura i les seves dificultats*. Editorial UOC: Barcelona, 2013.
- Barberà, E.; Gómez-Granell, C. *Las estrategias de enseñanza y evaluación en matemáticas*. Cap. 16 a Monereo, C. i Solé, I (coords): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Barcelona: Alianza Psicología, 1997.
- Bonals, J.; Sánchez-Cano, M. (coords.) *Manual de asesoramiento psicopedagógico*. Barcelona: Graó, 2007.
- Castejón, J.L. I Navas, L. *Dificultades y trastornos del aprendizaje y del desarrollo en infantil y primaria*. Alicante: ECU, 2011.
- Cuetos Vega, Fdo. *Psicología de la escritura*. Madrid: Wolters Kluwer España, 2008.
- Cuetos Vega, Fdo. *Psicología de la escritura*. Madrid: Wolters Kluwer España, 2009.
- Calero Guisado, Andrés *Cómo mejorar la comprensión lectora. Estrategias para lograr lectores competentes*. Madrid: Wolters Kluwer España, 2011.
- Canals, M.A. *Per una didàctica de la matemàtica a l'escola*. Vic: Eumo Editorial, 1992.
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó. 1993.
- Deaño, M. *Cómo prevenir las dificultades de cálculo*. Málaga: Aljibe, 2000.

- Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa. *L'ús del llenguatge oral a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Servei de Difusió i Publicacions del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. 2003.
- Dolz, J. et al. *Producció escrita i dificultats d'aprenentatge*. Barcelona: Graó, 2013..
- Escoriza, J. *Dificultades de aprendizaje: contenidos teóricos y actividades prácticas*. Barcelona: Universidad de Barcelona, Publicaciones y ediciones, 2002.
- Gispert, D.; Ribas, L. *Alumnado con dificultades en el aprendizaje de la lectura*. Barcelona: Graó, 2010.
- Huguet, T. *Aprender juntos a l'aula una proposta inclusiva*. Barcelona: Graó, 2006.
- Julià Dinarès, Tessa: *Encetar l'escriure. Per a un aprenentatge lúdic i funcional de la llengua escrita*. Barcelona: Rosa Sensat, 1995.
- Marchesi, A.; Martín, E. "Desarrollo metacognitivo y problemas de aprendizaje". Dins A. Marchesi; C. Coll; J. Palacios *Desarrollo psicológico y educación. III: Necesidades educativas especiales y aprendizaje escolar*. (35-47) 12. Madrid: Alianza Editorial, 1990.
- Martínez Montero, J. *Enseñar matemáticas a alumnos con necesidades educativas especiales*. Madrid: Wolters Kluwer España, 2010.
- Mateo, Joan "Claves para el diseño de un nuevo marco conceptual para la medición y la evaluación", *Revista de Investigación Educativa*, vol. 24, núm 1, pp 165-168. 2006.
- Ministère d'Éducation du Québec. *L'évaluation des apprentissages au préscolaire et a primaire. Cadre de référence*. Ministère d'Éducation du Québec, 2002. (disponible a <http://www.mels.gouv.qc.ca/DGFJ/de/pdf/cadreprescolprim.pdf>).
- Miranda, A.; Fortes, C.; Gil, M.D. *Dificultades del aprendizaje de las matemáticas. Un enfoque evolutivo*. Archidona (Málaga): Aljibe, 2000.
- Miranda, A. et al: *Evaluación e intervención psicoeducativa en dificultades de aprendizaje*. Madrid: Pirámide, 2002.
- Molina García, S. *Cómo prevenir las dificultades en el aprendizaje de la lectura*. Guía didáctica para la escuela infantil. Málaga: Ed. Aljibe, 2000.
- Nicasio, J. *Manual de dificultades de aprendizaje. Lenguaje, lecto-escritura i matemáticas*. Madrid: Narcea, 1995.
- OCDE. *Marco de la evaluación. Conocimientos y habilidades en ciencia, matemática y lectura*. 2006 (disponible a <http://www.ince.mec.es/marcosteoricospisa2006.pdf>).
- Ontario Ministry of Education: *Education for all: The report of the Expert Panel on Literacy and Numeracy Instruction for students with especial needs*, Kindergarten to Grade 6. Toronto. 2005.
- Pujolàs, P. *Aprender juntos alumnos diferentes: els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo Editorial, 2003.
- Ruiz, R. *Plans múltiples i personalitzats per a l'aula inclusiva*. Vic: Eumo Editorial, 2008.
- Salvador Mata, Fco. *Cómo prevenir las dificultades en la expresión escrita*. Málaga: Ed. Aljibe, 2000.
- Salvador Mata, Fco.; Gutiérrez Cáceres, R. *Atención educativa al alumnado con dificultades en lectura y escritura*. Málaga: Aljibe, 2005.
- Sans Fitó, Anna *Per què em costa tant aprendre? Transtorns de l'aprenentatge*. Barcelona: Edebé, 2008.
- Sociedad Andaluza de Educación Matemática ?Thales?. *Principios y estándares para la educación matemática*. Sevilla, 2003.
- Solé, I. *Projectes i programes d'innovació en l'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura*. Cap. 10 a Badia, Mauri i Monereo (coords): *La pràctica psicopedagògica en educació formal*. UOC, 2004.
- Suárez Yáñez, A. *Iniciación escolar a la escritura y la lectura: Diseño de programas adaptados a la diversidad*. Madrid: Pirámide, 2000.
- Tough, J. *El lenguaje oral en la escuela*. Madrid. Visor/MEC, 1996.
- Vaughn, S.; Linan-Thompson, S.; Hickman, P. "Response to instruction as a means of identifying students with reading/learning disabilities". *Excepcional Children*, 69, 391-409. 2003.

Durant el curs s'aniran lliurant lectures específiques per cadascun dels blocs de continguts de l'assignatura.

Disseny Instruccional i Personalització del Currículum

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

Psicologia de la instrucció: enfocaments conceptuals, teòrics i models en psicologia. La Psicologia de la Instrucció en el disseny i el desenvolupament del currículum. Planificació individualitzada del currículum. Disseny i desenvolupament del currículum des de l'enfocament d'instrucció multinivells. Bases conceptuals i implicacions pràctiques en la personalització i la transformació del currículum.

CONTINGUTS:

1. La Psicologia de la instrucció: enfocaments conceptuals, teòrics i models en psicologia.

1.1 Bases conceptuals

1.3 Aplicacions del disseny de la instrucció

1.4 Enfocaments en Disseny de la instrucció: corrents històrics i en l'actualitat

2. La Psicologia de la Instrucció en el disseny i el desenvolupament del currículum.

2.1 Els currículums escolars

2.2 Enfocaments sobre el disseny del currículum

2.3 Fonts dels currículum escolars

2.4 El disseny i el desenvolupament dels currículums en els nostre context

2.6 Enfocaments en Psicologia en els currículums en el nostre context

2.6 Currículum i programació en el nostre context

3. Planificació individualitzada del currículum.

3.1 Fonaments, orígens i finalitats

3.2 Enfocaments, orientacions, pràctiques i regulacions

3.3 Enfocaments de disseny par a tots i personalitzat

3.4 Plans per a tot l'alumnat. Vincles amb PI

4. L'enfocament d'instrucció multi nivells

4.1 Fonaments, orígens i finalitats

- 4.2 El disseny del currículum des de l'aula
- 4.3 Aportacions inicials, evolució i pràctiques actuals
- 4.4 Aportacions i pràctiques en el nostre context
- 4.5 Plans individualitzats i ensenyament multi nivells

5. L'enfocament del Disseny Universal de la Instrucció

- 5.1 Fonaments, orígens i finalitats
- 5.2 Disseny Universal
- 5.3 Disseny Universal de l'aprenentatge
- 5.4 Disseny Universal de la instrucció
- 5.5 El disseny del currículum des de l'aula
- 5.6 Pràctiques de disseny universal en l'actualitat
- 5.7 Aportacions i pràctiques en el nostre context
- 5.8 Plans Individualitzats i disseny universal

AVALUACIÓ:

L'avaluació del progrés de l'alumnat en els aprenentatges sobre els continguts de l'assignatura és continuada. Es desenvoluparà a través de:

- a) 1. Exercicis individuals desenvolupats i presentats a classe(%)
- b) 2. Exercicis de grup desenvolupats i presentats a classe(%)
- c) 3. Un treball de grup que es basarà en els treballs individuals i de grup, desenvolupats a classe (%)
- d) 4. Un treball Individual que formarà part dels treballs de grup (%)

Intervenció en els Trastorns del Desenvolupament

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

La finalitat de l'assignatura vinculada a la menció d'educació inclusiva és:

- Aprofundir en el coneixement de les característiques evolutives i educatives dels alumnes amb trastorns del desenvolupament i amb discapacitats adquirides, dins un context educatiu inclusiu.
- Assolir un domini bàsic d'aquesta temàtica, per tal de poder observar, analitzar i prendre decisions, amb l'objectiu de donar una bona resposta educativa a aquest alumnat, des d'un enfocament inclusiu.
- Identificar i conèixer les diferents psicopatologies associades a les persones amb discapacitat amb l'objectiu de millorar la resposta educativa.
- Conèixer les necessitats de les famílies i dels infants amb discapacitat i/o trastorns en el desenvolupament per saber intervenir i afavorir el seu desenvolupament i el benestar psicològic i físic amb l'objectiu de millorar la seva qualitat de vida.

CONTINGUTS:

1. Concepte i aspectes generals de la intervenció psicopedagògica en els trastorns del desenvolupament:

1.1 Definició i classificació

1.2 Factors de risc i factors protectors

1.3 Senyals d'alerta en la primera infància.

1.4 CDIAP, servei d'atenció primerenca per a persones amb qualsevol tipus de discapacitat o risc de patir-la

1.5 El paper dels contextos i la qualitat de vida: La família, l'escola i la comunitat

2. Discapacitat Intel·lectual

2.1 Nou paradigma (AADID)

2.2 Anàlisi dels components del nou paradigma

- QI
- Conducta adaptativa, instruments per avaluar-la
- Salut (diagnòstic dual) instruments per avaluació
- Participació
- Context

2.3 Suports (EIS, eina per conèixer i avaluar l'intensitat de suports)

2.4 Resultats personals/qualitat de vida

2.5 Síndromes més comuns

3. La discapacitat visual

3.1. Definició i classificació dels dèficits visuals en funció de la seva etiologia.

3.2. La intervenció psicopedagògica a l'escola: elements per preparar l'entrada.

3.3. Intervencions educatives específiques i inespecífiques per aquest dèficit.

3.4. El suport psicotècnic i pedagògic:

3.4.1. L'Educació en la mobilitat i el domini en l'espai

3.4.2. L'aprenentatge del sistema en Braille

3.4.3. L'estimulació multisensorial

3.4.4 El suport tiflotecnològic i el domini dels suports òptics.

4. La discapacitat auditiva

4.1. Definició, tipus de sordesa i la seva classificació

4.2. Repercussió de la sordesa en el desenvolupament global de l'alumne sord

- 4.3. La intervenció a l'escola i estratègies educatives
- 4.4. Sistemes de comunicació i llenguatge en l'alumne sord

5. La discapacitat motriu

- 5.1. Definició, classificació.
- 5.2. La paràlisi cerebral: definició i classificació
- 5.3. Espina bífida: definició i classificació
- 5.4. La distròfia muscular: definició i classificació
- 5.5. Característiques bàsiques del desenvolupament dels infants amb discapacitat motriu
- 5.6. L'Educació dels alumnes amb discapacitat motriu, criteris i condicions per a la seva escolarització
- 5.7. Tècniques augmentatives i alternatives de comunicació

6. Els trastorns de conducta

- 6.1. Classificació dels principals trastorns de conducta
- 6.2. Trastorns generalitzats del desenvolupament
- 6.3. Trastorns per dèficit d'atenció i comportaments pertorbadors

AVALUACIÓ:

Els alumnes seran avaluats a partir dels següents elements d'avaluació:

- Un examen al final del semestre (50%)

Durant el procés:

- Treball en grup (25%)
- Activitats individuals (25%)

Per aprovar l'assignatura els estudiants hauran d'haver superat tots aquests elements d'avaluació.

BIBLIOGRAFIA:

- Badia, T. i altres (2004). *Intervención psicopedagogia en educación formal*. Barcelona: UOC.
- Bonals, J.; Sánchez-Cano, M. (coords.) (2007). *La evaluación psicopedagógica*. Barcelona: Graó.
- Fletcher, R.; Loschen, E.; Stavrakaki, Ch. i First, M. (2007). *Diagnostic Manual of intellectual disability (DM-ID)*. New York: NADD-Press.
- Font, J. (2004). "L'avaluació de la conducta adaptativa: noves aportacions per a la seva comprensió i mesura". *Suports* 8, 28-41.
- García, J.N. (1999). *Intervención psicopedagógica en los trastornos del desarrollo*. Madrid: Pirámide.
- Giné, C. (Coord.) (2000). *Intervenció psicoeducativa en els trastorns del desenvolupament*. Barcelona: UOC.
- Giné, C.; Alomar, E.; Balcells, A. i col. (2006). "L'Escala d'Intensitat de Suports (EIS): un instrument per promoure el benestar de les persones amb discapacitat intel·lectual". *Suports*, 10, 66-72.
- Giné, C. i Font, J. (2012). *Infants i adolescents amb discapacitat a Catalunya: situació actual i factors de discriminació*. UNICEF, Comité Catalunya.
- Giné, C. (Coord.) (2003). *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials*. Barcelona: UOC.
- Leonhardt, M. (1992). *El bebé ciego*. Barcelona: Masson.
- Marchesi, A.; Coll, C. i Palacios, J. (2007). *Desarrollo psicologico y educación. Trastornos en el desarrollo y necesidades educativas especiales*. Madrid: Alianza.
- Montero, D. (1999). *El sistema valoración-enseñanza-evaluación de destrezas adaptativas: ICAP, CALS y ALSC*. Departamento de Pedagogía de la Universidad de Deusto. Ponencia presentada a las III Jornadas científicas de investigación sobre personas con discapacidad dentro del simposio "Retos en la respuesta al retraso mental en la vida adulta: formación, oportunidades y calidad de vida", Salamanca.
- Thompson, J.; Bryant, B.; Campbell, E. i col. (2007). *Escala d'intensitat dels suports*. Barcelona (AAIDD i APPS).

- Verdugo, M.A. (2003). "Análisis de la definición de discapacidad intelectual de la asociación americana sobre retraso mental de 2002". *Siglo Cero. Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, 34, 1-17.
- Verdugo, M.A.; Arias, B.; Gómez, L. i Schalock, R. (2008). "Escala GENCAT de Qualitat de Vida". Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadania.
- Verdugo Alonso, M.A. (1995). *Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógicas y rehabilitadoras*. Madrid: Siglo XXI.

Neuropsicologia i Psicofarmacologia

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

Aquesta assignatura té com objectiu fonamental comprendre les relacions entre el cervell i la conducta en persones que pateixen una disfunció o una lesió cerebral. I les conseqüències en les funcions mentals superiors (atenció, memòria, llenguatge i comunicació, praxis, gnòsies, funcions visuals i perceptives) davant de lesions cerebrals ja siguin com a conseqüència de malalties neurodegeneratives o bé per dany cerebral adquirit (Traumatismes cranioencefàlics, patologia vascular cerebral, tumors cerebrals i patologia infecciosa). Com també les conseqüències conductuals i emocionals que s'hi uneixen. Psicofarmacologia coneixemets dels grups de farmacs utilitzats en trastorns mentals, ansiolitics, antidepressius, anitipsicotics i reguladors del humor.

Per tant, l'assignatura s'emmarca en d'itinerari de Psicologia Clínica i de la Salut, enfocant-la des d'una perspectiva de diagnòstic i d'intervenció mitjançant la clínica observada en casos reals, combinant així la teoria i la pràctica.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Capacitat per definir els objectius i elaborar el pla de la intervenció en funció del propòsit de la mateixa (prevenció, tractament, assessorament, inserció, acompanyament, etc.).
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació.

CONTINGUTS:

1. Introducció a la neuropsicologia. Sortides professionals. Concepte de neuropsicologia. Visió històrica.
2. Organització i funcionament cerebral
3. Asimetries cerebrals
4. Neuropsicologia del dany cerebral adquirit: Traumatismes cranioencefàlics, patologia vascular cerebral, tumors cerebrals i patologia infecciosa
5. Avaluació neuropsicològica
6. Tècniques de neuroimatge: estructurals i funcionals
7. Neuropsicologia de l'atenció
8. Neuropsicologia de la memòria
9. Neuropsicologia del llenguatge
10. Neuropsicologia de les pràxies
11. Neuropsicologia de la percepció
12. Neuropsicologia dels lòbuls frontals
13. Neuropsicologia del deterior cognitiu lleu i de les demències
14. Bases neurofarmacologia, Antipsicotics, antidepressius , ansiolitics , eutimitzants.

AVALUACIÓ:

- Examen: 50 %. Comosat per preguntes curtes i de resposta per elecció múltiple referents únicament a la part de l'assignatura que correspon a neuropsicologia. Les preguntes d'elecció múltiple constaran de 4 opcions i penalitzaran els errors.
- Desenvolupar i exposar a classe un tema de l'assignatura en grup: 20%
- Treball d'un cas individualment: 20%
- Treball de psicofarmacologia que consistirà en resposta a preguntes referents al tema: 10%

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Portellano, J.A. (2010). *Introducción a la neuropsicología*. Madrid: McGraw Hill.
- Junqué, C.; Barroso, J. (2009). *Manual de neuropsicología*. Madrid: Síntesis.
- Tirapú, J., Rios, M.; Maestú, F. (2008). *Manual de neuropsicología*. Barcelona: Viguera.
- Gil, R. (2011). *Neuropsicología*. Barcelona: Elsevier Masson.
- Sthal S. (2011). *Guia del Prescriptor*, Madrid . Aulamédica.

Complementària

- Muñoz, E. i altres. (2009). *Estimulación cognitiva y rehabilitación neuropsicología*. Barcelona: Editorial UOC.

Processos d'Assessorament per a una Escola Inclusiva

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

L'assignatura que té com a objectiu introduir l'estudiant en l'àmbit de l'assessorament psicopedagògic entès com a recurs per a la millora de les pràctiques educatives escolars. L'eix sobre el que pivota aquesta millora és la inclusió, un principi que ha de permetre que tots els i les alumnes trobin, en el seu centre, una resposta adaptada a la seva particular manera d'aproximar-se a l'aprenentatge. Des d'aquesta perspectiva s'entén que l'objecte de la intervenció de l'assessorament són els centres educatius i l'alumnat en la seva totalitat. L'assignatura us ofereix doncs, un conjunt d'elements conceptuals, actitudinals i procedimentals, útils per a construir un model d'assessorament orientat a promoure centres i aules més inclusives.

OBJECTIUS

- Adquirir els coneixements necessaris per poder entendre quines són els continguts, les funcions, les tasques i els recursos de l'assessorament psicopedagògic en el marc dels plantejaments de l'escola inclusiva.
- Conèixer i posar en pràctica algunes estratègies, recursos i instruments que siguin útils per posar en marxa un procés d'assessorament que pugui contribuir a la millora dels centres i de les pràctiques educatives escolars, d'acord als plantejaments de l'escola inclusiva.
- Posar en pràctica i millorar les competències de treball en equip així com les actituds de rigor intel·lectual, respecte mutu, confidencialitat i discreció necessàries per a l'assessorament psicopedagògic
- Posar en pràctica i millorar les estratègies per cercar i elaborar informació i per saber-la comunicar en diferents formats i amb suports diversos.

CONTINGUTS:

Els continguts s'organitzen a l'entorn de tres blocs temàtics:

Bloc I. Referents conceptuals per una estratègia d'intervenció que pretén la millora de la pràctica educativa. Concepcions sobre les diferències individuals, l'aprenentatge i l'assessorament. Un model educatiu d'intervenció psicopedagògica.

Bloc II. La intervenció dirigida als centres i a la seva millora. L'anàlisi institucional. Escoles de qualitat, escoles inclusives i diversitat. Assessorament i processos de canvi per a la consecució de centres inclusius. El treball en equip i el treball en xarxa.

Bloc III. La intervenció dirigida a l'aula i a la seva millora. Assessorament i processos de canvi per aconseguir aules inclusives. Avaluació psicopedagògica, assessorament i elaboració d'adaptacions curriculars.

AVALUACIÓ:

L'avaluació de l'assignatura és continuada. Aquesta és la modalitat d'avaluació per defecte. Per dur a terme aquesta avaluació s'empraran les tasques i procediments següents:

- **Tasques de caràcter pràctic.** Seran anunciades i programades oportunament per la professora de l'assignatura. Tindran caràcter individual i/o grupal. Permetran assolir un màxim de 3 punts en la puntuació global de l'assignatura. No són recuperables.
- **La realització d'un treball de síntesi sobre els diferents continguts de l'assignatura.** Caldrà elaborar un text expositiu que integri i organitzi de manera sintètica, els diferents continguts treballats a l'assignatura. El treball tindrà caràcter individual. Les orientacions concretes per al seu desenvolupament es presentaran oportunament per la professora de l'assignatura. El treball de síntesi permetrà obtenir un màxim de 5 punts en la puntuació global de l'assignatura.
- **La realització d'un informe sobre un llibre de lectura.** Es proposa la lectura d'un llibre com a lectura obligatòria a banda dels documents que es puguin proposar per a treballar els diferents blocs de continguts. Les orientacions per a la seva elaboració seran presentats en el seu moment per la professora de l'assignatura. L'informe escrit tindrà caràcter individual i permetrà assolir un màxim de 2 punts en el conjunt de l'assignatura.

L'avaluació continuada requereix de l'estudiant que assisteixi de manera continuada a les classes teòriques i pràctiques, s'impliqui en el seu desenvolupament i realitzi i lliuri d'acord amb les dates i condicions indicades per la professora, la totalitat de tasques i treballs sol·licitats. *El termini de lliurament/execució de totes les activitats d'avaluació és improrrogable.* Si no s'acompleix aquest requisit la qualificació de l'assignatura serà de **SUSPENS**.

Acomplert aquest requisit, la puntuació global de l'assignatura s'establirà entre 0 i 10 punts i serà el resultat de fer la suma entre la nota obtinguda als treballs més pràctics o dirigits (mitja), la nota obtinguda en el treball de síntesi individual i la nota obtinguda en l'informe de lectura. Per poder procedir a aquesta suma, caldrà obtenir un mínim d'1,5 punts en el conjunt de treballs fets en les STDs i haver aprovat la síntesi i l'informe de lectura (amb 2,5 i 1 punt respectivament).

La **nota mínima** per aprovar l'assignatura, un cop superats els criteris anteriors, és de **5 punts**.

Únicament es poden recuperar el treball de síntesi i l'informe de lectura. Suspènere dos dels apartats que configuren l'avaluació o no assolir la nota mínima en els treballs pràctics (aprovat), portarà l'estudiant a resoldre un examen final de caràcter teòric-pràctic sobre tot el conjunt de continguts treballats a l'assignatura. En cap cas les notes es guardaran per a una convocatòria posterior.

BIBLIOGRAFIA:

BIBLIOGRAFIA Bàsica

Bloc I

Onrubia, J. (2008). Transformar para adaptar, adaptar para incluir: Una mirada psicoeducativa a la educación inclusiva. A Cl. Giné., D. Duran., J. Font., E. Miquel. *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación de todo el alumnado* (pp. 49-62). Barcelona: ICE/ Horsori.

Solé, I. (1997). La concepción constructivista y el asesoramiento en centros. *Infancia y Aprendizaje*, 77, 77-95.

Huguet, T. (2006) *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva* (pp. 29-47). Barcelona: Graó.

Bloc II

Onrubia, J. (2007). El asesoramiento a la planificación y revisión de secuencias didácticas. A J. Bonals & M. Sánchez-Cano (Coords.), *Manual de asesoramiento psicopedagógico* (pp. 321-348). Barcelona: Graó.

Lago, J. R. & Onrubia, J. (2008). *Assessorament psicopedagògic i millora de la pràctica educativa* (pp. 93-121). Vic: Eumo.

Huguet, T. (2006) *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva* (pp. 89-129). Barcelona: Graó.

Bloc III

Giné, C. (1999). La evaluación psicopedagógica. A A. Marchesi, C. Coll & J. Palacios (Comps.), *Desarrollo psicológico y educación 3. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales* (pp. 389-410). Madrid: Alianza.

Huguet, T. (2006) *Aprender juntos a l'aula. Una proposta inclusiva* (pp. 129-159). Barcelona: Graó.

Lectura obligatòria: Huguet, T. (2006) *Aprender juntos al' aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona: Graó.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Ainscow, M. i altres (2001). *Crear condiciones para la mejora del trabajo en el aula*. Madrid: Narcea.

Bonals, J. & Sánchez-Cano, M. (coords.) (2007). *Manual de asesoramiento psicopedagógico*. Barcelona: Graó.

Booth, T. & Ainscow, M. (2002). *Index for Inclusión. Developing learning and participation in schools*. Manchester: CSIE. [Trad. cast.: *Guía para la evaluación y mejora de la educación inclusiva*. Disponible en: http://www.eenet.org.uk/index_inclusion/Index%20Castilian.pdf

Giné, Cl. (coord.) (2009). *La educación inclusiva. De la exclusión a la plena participación del alumnado*. Barcelona: Horsori

Huguet, T. (2006) *Aprender juntos a l' aula. Una proposta inclusiva*. Barcelona: Graó.

Lago, J. R. & Onrubia, J. (2008). *Assessorament psicopedagògic i millora de la pràctica educativa*. Vic: Eumo.

Martín, E. & Solé, I. (coords.) (2011). *Orientación Educativa. Modelos y estrategias de intervención*, núm. 15, vol. I. Barcelona: Graó.

Martín, E. & Onrubia, J. (coords.) (2011). *Orientación Educativa. Procesos de innovación y mejora de la enseñanza*, núm. 15, vol. III. Barcelona: Graó

Martín, E. & Mauri, T. (coords) (2011). *Orientación Educativa. Atención a la diversidad y educación inclusiva*, núm 15, vol. II. Barcelona: Graó.

Monereo, C. & Pozo, J. I. (coords.) (2005). *La práctica del asesoramiento educativo a examen*. Barcelona: Graó.

Sánchez, E. (2000). El asesoramiento psicopedagógico: un estudio observacional sobre las dificultades de los psicólogos para trabajar con los profesores. *Infancia y Aprendizaje*, 91, 55-77.

Solé, I. (1998). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: Horsori.

Tharp, R. G. , Estrada, P., Dalton, S. S., & Yamauchi (2002) *Transformar la enseñanza*. Barcelona: Paidós.

Psicogerontologia

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

L'envelliment és una característica pròpia de la societat actual.

Arran del II Pla Internacional sobre l'Envelliment aprovat per les Nacions Unides s'ha definit que tots els països membres promoguin una formació especialitzada per als psicòlegs en l'àmbit de la vellesa, l'envelliment i les persones grans.

L'assignatura té com a objectiu general obtenir formació en psicologia de l'envelliment i la gent gran. Comprendre què representa envellir, quins processos són els esperables, quins canvis cognitius, afectius i socials se succeeixen. Obtenir les competències necessàries en l'avaluació i intervenció psicològica en les persones grans. Específicament, en persones grans sanes (envelliment normal), però també intervenció en persones grans amb deteriorament cognitiu, intervenció en persones grans amb trastorns psicoafectius, conductuals i/o psicosocials, així com la intervenció del seu desenvolupament en l'àmbit familiar i institucional.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat d'identificar diferències, dificultats i necessitats.

CONTINGUTS:

1. Envelliment: definició, característiques i demografia
2. Bases conceptuals de l'envelliment
3. Canvis cognitius en el procés d'envellir
4. Canvis psicoafectius en el procés d'envellir
5. Canvis psicosocials en el procés d'envellir
6. Procés de dol i pèrdues
7. Envelliment satisfactori
8. El rol de psicogerontòleg i treball en equip

AVALUACIÓ:

Avaluació de resultats

Per portar a terme aquesta avaluació es farà un examen final del conjunt dels continguts teoricopràctics treballats a l'assignatura. L'examen constarà de dues parts: una de preguntes obertes i una altra de preguntes tipus test. El conjunt de l'examen puntuarà 5 punts.

Avaluació del procés

L'avaluació continuada requereix que l'estudiant realitzi i lliuri, d'acord amb les dates i condicions indicades, la totalitat de les tasques i treballs sol·licitats al llarg de l'assignatura.

Un dels treballs sol·licitats serà el desenvolupament d'un programa d'intervenció específica en gent gran realitzat en grup. La puntuació del treball serà de 3 punts. El termini de lliurament de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable. Si no s'acompleix aquest requisit, així com la qualitat dels continguts, la qualificació de l'assignatura serà de suspens. Es valora també l'assistència. La puntuació màxima de l'avaluació de procés serà de 5 punts.

Per aprovar l'assignatura cal tenir aprovades, per separat, les dues parts

BIBLIOGRAFIA:

Obligatòria

- Fernández-Ballesteros, R. (2009). *Psicología de la vejez. Una psicogerontología aplicada*. Madrid: Psicología Pirámide.
- Triadó, C.; Villar, F. (coords.) (2006). *Psicología de la vejez*. Madrid: Alianza Editorial.
- Yanguas, F.J.; Leturia, F.J.; Leturia, M.; Uriarte, A. (1998). *Intervención psicosocial en gerontología: manual práctico*. Madrid: Obra Social Caja Madrid.
- Pinazo, S.; Sánchez, M. (Eds.). (2005). *Gerontología psicológica, social y educativa*. Madrid: Pearson Prentice Hall.

Complementària

- Montorio, I.; Izal, M. (1999). *Intervención psicológica en la vejez. Aplicaciones en el ámbito clínico y de la salud*. Madrid: Síntesis.
- De la Serna de Pedro, I. (2000). *Manual de psicogeriatría clínica*. Barcelona: Masson.
- Peña-Casanova, J.; Gramunt, N.; Gigh, J. (2004) *Tests neuropsicológicos. Fundamentos para una neuropsicología basada en evidencias*. Barcelona: Masson.
- Arnedo, M.; Bembibre, J.; Triviño, M. (2013). *Neuropsicología. A través de casos clínicos*.
- Bayés, R. (2009). *Vivir. Guía para una jubilación activa*. Barcelona: Paidós.
- Fernández-Ballesteros, R. (2009). *Envejecimiento activo. Contribuciones de la Psicología*. Madrid: Pirámide.
- Belsky, J.K. (1996). *Psicología del envejecimiento*. Barcelona: Masson.
- Bayés, R. (2001). *Psicología del sufrimiento y de la muerte*. Barcelona: Martínez Roca.
- Kübler-Ross, E. (1993). *Sobre la muerte y los moribundos*. Barcelona: Grijalbo.
- López Sánchez, F.; Olazábal Ulacia, J.C. *Sexualidad en la vejez*. (1998). Madrid: Pirámide.
- Kleiber, D.A. *La educación para el ocio como preparación para la jubilación en EEUU y España*. Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria (1139-1723) 2012: 20,137-176. www.upo.es
- Nello, A. *Reptes ètics de l'atenció de la gent gran* (2012). Aloma. Revista de Psicologia, Ciències de l'educació i de l'esport.30 (1)
- Lázaro-Fernández, Y. *Aprender disfrutando: una experiencia de ocio para adultos/mayores en la Universidad*. (2009) Revista Mal-estar E Subjetividade 9(3):751-782
- Garzón, B. i Rey, P. *Canvis emocionals en l'envelliment*. (2012). Aloma. Revista de Psicologia, Ciències de l'educació i de l'esport. 30 (1):67-73.

Webgrafia

- IMSERSO (www.imsersomayores.csic.es)
- Fundación Pfizer (www.fundacionpfizer.org/org)
- La Caixa (www.obrasocial.lacaixa.es)
- Envejecimiento activo (www.bcn.cat/envellimentactiu/envellir.html)

Psicologia de l'Activitat Física i de l'Esport

Crèdits: 6.00

Psicologia de la Comunicació i la Publicitat

Crèdits: 6.00

Psicologia dels Moviments Socials i el Comportament Col·lectiu

Crèdits: 6.00

Psicologia Hospitalària

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

- Aquesta assignatura té com a objectius generals facilitar el coneixement de les tasques de la psicologia clínica en l'entorn hospitalari, tant a nivell d'hospitalització total i parcial com en consultes externes especialitzades. La psicologia intervé com un element més dins de l'abordatge multidisciplinari del malalt hospitalari.
- L'àmbit de coneixement i actuació de la psicologia clínica hospitalària abasta des dels aspectes psicològics del risc de emmalaltir, als estils cognitius d'afrontament de les malalties orgàniques. També s'inclouen les malalties mentals que es tracten en l'entorn hospitalari.
- L'assignatura esta relacionada amb el mòdul de la psicologia clínica i de la salut, així com amb els mètodes d'investigació i d'intervenció professionals en psicologia.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES:

- Capacitat d'anàlisi de necessitats i demandes dels destinataris de la funció en diferents contextos.
- Capacitat d'establir les fites de l'actuació psicològica en diferents contextos, proposant i negociant les fites amb els destinataris.
- Capacitat de planificar i realitzar una entrevista.
- Capacitat de descriure i mesurar factors (personalitat, competència cognitiva i altres aptituds, actituds, etc.) i processos cognitius, emocionals, psicobiològics i comportamentals.
- Capacitat de diagnosticar seguint els criteris propis de la professió i el context d'intervenció.
- Competència per a dissenyar i adaptar instruments, processos i serveis, segons els requisits i les teories.
- Competència per dominar estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció als destinataris.
- Competència per a elaborar informes orals i escrits.
- Capacitat per conèixer i ajustar-se a les obligacions deontològiques de la Psicologia.

CONTINGUTS:

1. El pacient i l'entorn hospitalari
2. El rol del psicòleg en els hospitals
3. Factors psicològics de risc de emmalaltir
4. Respostes psicològiques associades a les malalties
 - Personalitat
 - Estils d'afrontament
 - Mecanismes de defensa
5. Respostes emocionals i conductuals davant la malaltia
6. Factors implicats en l'incompliment terapèutic
7. Abordatge psicològic en serveis clínics específics
8. Tractament del dolor
8. Tractament en règim d'ingrés de la malaltia mental.
9. Hospitalització parcial del malalt mental
10. Hospitalització infantojuvenil.
11. Programes preventius i de promoció de la salut amb participació del psicòlegs en l'àmbit hospitalari.

AVALUACIÓ:

- Realització d'un examen final escrit del conjunt dels continguts treballats a l'assignatura: 80%
- Treball en grup: 20%

BIBLIOGRAFIA:

- Barlow-Durand. *Psicopatología*. Editorial Thomson, 2003.
- *DSM-IV-TR Manual Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales*. Barcelona: Masson, 2002.
- Kaplan-Sadock. *Sinopsis de Psiquiatría*. 9a ed. Waverly Hispanica, 2004.
- Levenson; James L. *Tratado de Medicina Psicosomática*. Ars Medica, 2006.
- Obiols, Jordi E. *Manual de psicopatología general*. Biblioteca Nueva, 2008.
- Soler Insa; Gascón Barrachina. *Recomendaciones terapéuticas en los trastornos mentales*, 3a ed. 2005.
- Spitzer, R.L.; Gibbon, M.; Skodol, A.E.; Williams, J.B.W.; First, M.B. *DSM-IV Libro de casos*. Barcelona: Masson, 1996.
- Vallejo Ruiloba, Julio; Leal Cercós, Carmen. *Tratado de Psiquiatría*. 2a ed. Ars Medica, 2010.
- Vallejo Ruiloba, Julio. *Introducción a la Psicopatología y la Psiquiatría*. 6a ed. Barcelona: Masson, 2006.

Psicologia i Noves Tecnologies

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

Al llarg dels últims anys, la ràpida irrupció de les noves Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TICs) ha modificat dràsticament la forma en que les persones ens relacionem, ens comuniquem i vivim. L'àrea de la psicologia no n'és una excepció i, des de fa varis anys, les TIC s'han anat convertint en poderoses eines al servei del professional de la salut mental. La present assignatura, precisament, té com a missió principal apropar a l'alumnat les possibilitats presents i futures de les noves tecnologies.

OBJECTIUS

- Promoure l'aproximació i l'interès cap a les noves Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC), i les seves possibilitats en la investigació i desenvolupament d'aplicacions en Psicologia Clínica.
- Descriure i analitzar aplicacions tecnològiques actuals dirigides a l'estudi, el diagnòstic i el tractament psicològic.
- Aprendre a utilitzar eines tecnològiques de fàcil accés de manera que es faciliti l'aprenentatge guiat per competències per a desenvolupar projectes TIC en Psicologia Clínica.
- Vincular l'anàlisi i coneixement de problemàtiques socials i de la salut actuals al desenvolupament de solucions tecnològiques.
- Utilitzar textos científics com a recurs teòric i eina d'auto formació.
- Adquirir i practicar una metodologia de treball i d'estudi pròpia de l'aprenentatge significatiu, progressivament autoregulat i autònom.
- Adquirir les competències necessàries per portar a terme un treball en equip col·laboratiu.

CONTINGUTS:

Bloc 1: La irrupció de les TIC en salut mental: el sorgiment de la e-teràpia

- 1.1 Conceptualització i estat actual de la e-teràpia.
- 1.2 Antecedents històrics.
- 1.3 Beneficis i limitacions dels sistemes tecnològics actuals.
- 1.4 Rol del terapeuta en la e-teràpia.
- 1.5 Tendències futures.

Bloc 2: Realitat Virtual

- 2.1 Què es la RV? Perquè utilitzar-la en psicologia clínica?
- 2.2 Components d'un equip de RV

2.3 Aplicacions actuals en l'àmbit de la psicologia clínica

- Entrenament professional
- Realització d'estudis experimentals
- Avaluació i diagnòstic
- Tractament psicològic

2.4 Avantatges i limitacions de la RV

2.5 Disseny i desenvolupament d'aplicacions de RV

Bloc 3: Realitat Augmentada

3.1 En què consisteix un sistema de RA?

3.2 Tipus de RA. Com utilitzar-los en Psicologia Clínica?

- Hipervincles al món físic: Codis QR
- RA basada en marcadors
- RA sense marques: Markless i Geolocalització
- Visió Augmentada: Google Glass

3.3 Aplicacions actuals

- Educació
- Tractament psicològic
- Rehabilitació cognitiva

3.4 Disseny i desenvolupament d'aplicacions de RA

Bloc 4: Tele psicologia

4.1 La Psicologia on-line. Característiques i avantatges

4.2 Ètica i aspectes legals de la psicoteràpia on line

4.3 Ús d'eines 2.0 en l'àmbit de la e-teràpia

4.4 Internet i la psicoteràpia assistida per ordinador

- Instruments informatitzats per a l'avaluació i diagnòstic
- Programes de tractament en línia
- Grups i portals d'autoajuda en línia

4.5 Mons virtuals i metaversos: El cas de Second Life

4.6 Dispositius mòbils: La computació ubíqua y persuasiva

Bloc 1: La irrupció de les TIC en salut mental: el sorgiment de la e-teràpia

1. Conceptualització i estat actual de la e-teràpia.
2. Antecedents històrics.
3. Beneficis i limitacions dels sistemes tecnològics actuals.
4. Rol del terapeuta en la e-teràpia.
5. Tendències futures.

Bloc 2: Realitat Virtual

1. Què es la RV? Perquè utilitzar-la en psicologia clínica?
2. Components d'un equip de RV
3. Aplicacions actuals en l'àmbit de la psicologia clínica
 - Entrenament professional
 - Realització d'estudis experimentals
 - Avaluació i diagnòstic
 - Tractament psicològic
4. Avantatges i limitacions de la RV
5. Disseny i desenvolupament d'aplicacions de RV

Bloc 3: Realitat Augmentada

1. En què consisteix un sistema de RA?
2. Tipus de RA. Com utilitzar-los en Psicologia Clínica?
 - Hipervincles al món físic: Codis QR
 - RA basada en marcadors
 - RA sense marques: Markless i Geolocalització
 - Visió Augmentada: Google Glass
3. Aplicacions actuals
 - Educació
 - Tractament psicològic
 - Rehabilitació cognitiva
4. Disseny i desenvolupament d'aplicacions de RA

Bloc 4: Tele psicologia

1. La Psicologia on-line. Característiques i avantatges
2. Ètica i aspectes legals de la psicoteràpia on line
3. Ús d'eines 2.0 en l'àmbit de la e-teràpia
4. Internet i la psicoteràpia assistida per ordinador
 - Instruments informatitzats per a l'avaluació i diagnòstic
 - Programes de tractament en línia
 - Grups i portals d'autoajuda en línia
5. Mons virtuals i metaversos: El cas de Second Life

6. Dispositius mòbils: La computació ubiqua y persuasiva

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació final del curs es tindrà en compte tan la participació i assistència a les classes com el desenvolupament de les tasques encomanades.

Avaluació de resultats:

Al finalitzar el curs es realitzarà una **prova individual** consistent en un examen teòric-pràctic. Aquesta activitat correspon al 50% de la nota final de l'assignatura i, en cas de no superar-la satisfactòriament, l'alumne es podrà presentar a l'examen de recuperació.

Avaluació del procés:

Es requereix que l'alumne realitzi cadascuna de les activitats proposades dintre del termini establert pel docent. Es realitzaran, d'una banda, tres activitats **tres activitats en parelles** (realització de diferents assajos)) que representaran el 30% de la nota del curs. D'altra banda, es realitzarà **un treball grupal** (20% de la nota final) en la que els alumnes dissenyaran un programa d'intervenció psicològica basat en l'ús de les TIC. Aquestes activitats no seran recuperables.

BIBLIOGRAFIA:

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

Matute, H. i Vadillo, M.A. (2012). *Psicología de las Nuevas Tecnologías*. Madrid: Editorial Síntesis.

Newman, M.G. (Comp.) (2004). *Technology in Psychotherapy (Special Issue)*, 60(2), 141-220.

Riva, G. i Galimberti, C. (Comp.) (2001). *Towards Cyberpsychology: Mind, Cognition and Society in the Internet Age*. IOS PRESS: Amsterdam.

Riva, G., Davide, F. I Ijsselsteijn, W.A. (Comp.) (2003). *Being There: Concepts, effects and measurements of user presence in synthetic environments*. IOS PRESS: Amsterdam.

Riva, G., Botella, C., Légeron, P. i Optale, G. (Comp.) (2004). *Cybertherapy: Internet and Virtual Reality as Assessment and Rehabilitation Tools for Clinical Psychology and Neuroscience*. IOS PRESS: Amsterdam.

Riva, G., Vatalaro, F., Davide, F. i Alcañiz, M. (Comp.) (2005). *Ambient Intelligence: The Evolution of Technology, Communication and Cognition Towards the Future of Human-Computer Interaction*. IOS PRESS: Amsterdam.

Wiederhold, B.K. i M.D. Wiederhold (2005). *Virtual Reality Therapy for Anxiety Disorders: Advances in Evaluation and Treatment*. Washington, DC: American Psychological Association.

PUBLICACIONS I REVISTES ESPECIALITZADES

Annual Review of Cybertherapy and Telemedicine

Computers in Human Behavior

Cyberpsychology, Behavior and Social Networking

Interacting with Computers

International Journal on Human Computer Interaction

International Journal of Human- Computer Studies

Journal of Cybertherapy and Rehabilitation

Presence: Teleoperators And Virtual Environments

Psychology Journal

Psicologia Jurídica i Forense

Crèdits: 6.00

Resolució de Conflictos

Crèdits: 6.00

Sexualitat Humana

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

- Analitzar l'evolució del comportament sexual humà al llarg de la història
- Analitzar l'evolució del comportament sexual durant el cicle vital
- Conèixer les bases biològiques i socials de la sexualitat
- Anàlisi, diagnòstic i tractament de les disfuncions sexuals

CONTINGUTS:

1. Introducció a Sexualitat i Sexologia
2. Desenvolupament sexual humà: Identitat-Rol-Orientació sexual
3. Comportament sexual humà i les seves variants de la normalitat
4. Sexualitat i Salut Mental
5. Història de la sexualitat
6. Clínica Sexològica-Factors i Avaluació
7. Clínica Sexològica Masculina
8. Clínica Sexològica Femenina

AVALUACIÓ:

Per a l'avaluació de procés de l'assignatura es tindrà en compte la realització de les activitats de treball personal i grupal (el lliurament/execució de totes les activitats de l'avaluació és improrrogable).

La puntuació global de l'assignatura serà el resultat de la suma obtinguda de les diferents tasques i en l'examen final. Per a poder procedir a aquesta suma caldrà haver aprovat l'examen.

Els percentatges són els següents:

- 30% Treballs i exercicis individuals (no recuperable)
- 20% Treball en grup (no recuperable)
- 50% Examen (recuperable)

L'examen ha d'estar superat per a poder fer mitjana.

BIBLIOGRAFIA:

Bàsica

- Masters, W.; Johnson, V.; Kolodny, R. (1987) *La sexualidad Humana*. (3 volums). Barcelona: Grijalbo.
- Carrobles, J.A.; Sanz, A. (1991). *Terapia sexual*. Madrid: Fundación Universidad-Empresa.
- Crespo, M.; Labrador, F.J.; Puente, M.L. (1994). "Trastornos sexuales". A: A. Belloch, B.
- Hawton, K. (1985). *Sex therapy*. Londres: Oxford Univ. Press. Traducció castellana: *Terapia sexual*. Barcelona: Doyma, 1988.

Complementària

- Kaplan, H.S. (1992). "El deseo trastornado". A: E.F.L. Ochoa; C. Vázquez (ed.). *El libro de la sexualidad*. Madrid: El País.
- Beach, A.F.; Ford, S.C. (1969). *Conducta sexual*. Barcelona: Fontanella.
- Gomez Gil, E.; Esteva de Antonio, I.; (2006) *Ser transexual*. Barcelona: Glosa.
- Kaplan, H.S. (1978). *La nueva terapia sexual*. Madrid: Alianza Bolsillo.
- Lopiccolo, J.; Lopiccolo, L. (1980). *Handbook of Sex Therapy*. Nova York: Plenum Press.
- Kaplan, H.S. (1987). *Sexual aversion, sexual phobias and panic disorder*. Nova York: Brunner/Mazel.
- Farré, J.M.; Lasheras, M.G. (1998). "Disfunciones sexuales". A: J.L. Vázquez-Barquero (ed.).

Teràpia Familiar i de Parella

Crèdits: 6.00

OBJECTIUS:

Objetivos

- Conocer las bases teóricas del modelo Sistémico
- Conocer la aplicación del modelo sistémico en diferentes contextos (Clínicos, Educativos y sociales)
- Adquirir conocimientos y aprender a realizar un diagnóstico relacional
- Obtener aprendizajes sobre diferentes aspectos implicados en las relaciones familiares y de pareja a lo largo del ciclo vital
- Adquirir los conocimientos básicos sobre la intervención familiar
- Adquirir los conocimientos básicos sobre la intervención en parejas
- Ampliar la capacidad de comprensión y evaluación de los diferentes conflictos y trastornos relacionales
- Explorar las características relacionales en los diferentes trastornos psicopatológicos
- Conocer diferentes técnicas de intervención sistémica relacionadas con las diferentes escuelas de terapia familiar
- Desarrollar habilidades de observación y comunicación
- Conocer las habilidades básicas para la conducción de entrevistas familiares
- Espacio de reflexión, debate y aprendizaje sobre diferentes aspectos implicados en las relaciones familiares y de pareja

CONTINGUTS:

Contenidos Teóricos

I. Historia y Fundamentos Teóricos del enfoque sistémico. Historia de la Terapia familiar. Ecología del desarrollo humano. Teoría General de Sistemas. Cibernética. Teoría de la Comunicación Humana. Cambio.

II. Evaluación Familiar y Diagnóstico Relacional. Tipología de Familias. Funciones Familiares. Comunicación en la familia. Ciclo vital de la familia. Características familiares: Estructura y Organización familiar, Roles, creencias y mitos familiares. Diagnóstico relacional: Parentalidad y conyugalidad. Diagnóstico relacional de la pareja. Funcionalidad y Disfuncionalidad Familiar. Síntomas y sistemas familiares.

III. Escuelas básicas de Terapia Familiar y Técnicas de Intervención Sistémica. Escuela Estructural. Estudios sobre comunicación humana. La escuela Estratégica. La Escuela de Milán. El Constructivismo y el Socioconstructivismo.

IV. Estructura y Técnica de la Entrevista familiar y de Pareja. Análisis del tipo de contexto. Derivación. Análisis de la Demanda. Etapas de la Entrevista Familiar: Primer contacto con la familia. La ficha telefónica. La presesión: Construcción de hipótesis y estrategias de Intervención. La sesión: Acomodación. Identificación de pautas familiares. La Devolución. La postsesión. Análisis sistémico de la sesión. Organización del tratamiento. Coordinación con el equipo. El equipo Terapéutico. La intervención en red. La persona del Terapeuta.

V. Intervención Sistémica (familiar y de pareja) en Contextos Clínicos. Familias en crisis. Familias con hijos adolescentes. Familias Monoparentales. Familias Reconstituidas. Familias Maltratantes. Familias Multiproblemáticas. Drogodependencia y Familia. Abordaje familiar y de pareja en Trastornos Depresivos.

Abordaje familiar en los Trastornos Neuróticos. Abordaje Familiar en Trastornos Psicóticos. Investigación con Familias.

VI. Intervención Sistémica en contextos Sociales y Educativos. Intervención Sistémica en contextos sociales. Intervención Sistémica en Contextos Educativos. Intervención en red. Mediación. Coaching. Intervención en crisis.

AVALUACIÓ:

Evaluación del proceso. Se realizarán actividades individuales y en equipo en los 6 bloques temáticos (ejercicios teóricos, prácticos y experienciales) de la asignatura (20% de la calificación final).

Se valorará la participación en clase y la asistencia a la misma (10% calificación final).

Trabajo en Equipo para profundizar en los contenidos de la Asignatura. En el segundo bloque temático se realizará un trabajo de Investigación teórica y una exposición oral en Grupo. (20% de la calificación final).

Trabajo teórico-práctico. Se realizará un trabajo basado en la lectura de un libro (20% de la calificación final).

Evaluación de los resultados. Se realizará un examen individual al final del semestre, sobre los contenidos teóricos y prácticos tratados a lo largo del curso (30% de la calificación final).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografía Básica

- Haley (1980) *Terapia para Resolver Problemas*. Amorrortu.
- Fisch, R., Weakland, J. Y Senegal, L. La táctica del Cambio. Barcelona: Herder. 1984.
- **Linares, J.L. (2012) *Terapia Familiar Ultramoderna. La inteligencia Terapéutica*. Herder**
- Minuchin, S., Fishman, C. (1992) *Técnicas de terapia familiar*. Paidós.
- **Ochoa de Alda, I. (1995). *Enfoques en terapia familiar sistémica*. Barcelona: Herder.**
- Shazer S. (1991) Claves para la solución en terapia breve. Paidós Barcelona.
- Watzlawick, P. (2003) *Cambio*. Herder.
- Watzlawick, P. , Beavin, y Jackson, D. (1967) *Teoría de la comunicacìon humana*. Ed.Herder, Barcelona 1981.

Bibliografía Complementaria

- Bateson, G. : (1956) *Pasos hacia una ecología de la mente*. Ed. Carlos Lohlé. B. Aires, 1972.
- Bertalanffy, I. Von (1976) *Teoría General de sistemas*. Ed. Fondo de Cultura Económica, México.
- Bertalanffy, I. Von (1979).: *Perspectivas en la Teoría General de Sistemas* . Alianza Ed., Madrid.
- Bonfebrenner, U. (1987) *Ecología del desarrollo humano*. Paidós
- Boszormenyi-nagy, i. y spark, g.: (1973) *lealtades invisibles* . Ed. Amorrortu. B. Aires, 1983.
- Bowen, m.: (1960) *Esquizofrenia y familia* . En D. Jackson (comp.) " Etiología de la Esquizofrenia ", Ed. Amorrortu, B. Aires, 1981, pp. 351-375.
- Bowen, M.(1991): *De la familia al individuo* . Ed. Paidós. Barcelona.
- Cancrini, L. (1991.) *La psicoterapia: gramática y sintaxis*. Ed. Paidós, Barcelona.
- Cancrini, L. (1996) La caja de Pandora. Manual de Psiquiatría y Psicopatología. Paidós.
- Cancrini,L. Mazzoni, s. (ED.) (1993): *Estrategias de intervención familiar en drogodependencias*, Grupo

Igia, Barcelona.

- Coletti, M. I Linares, J.L. (1997) *La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática. La experiencia de Ciutat Vella*. Paidós Terapia Familiar.
- De shazer, S.(1989) *Pautas de Terapia Familiar Breve. Un enfoque ecosistémico*. Ed. Paidós. Barcelona.
- Feixas, G. y Miró, M.T. (1993). *Aproximaciones a la psicoterapia*. Barcelona: Paidós.
- Fishman, C. (1989) Tratamiento de Adolescentes con problemas. Un enfoque familiar. Paidós. México.
- Haley, J : (1963) *Estrategias en psicoterapia* . Ed. Toray, Barcelona, 1966.
- Haley, J: *Tratamiento de la familia*. Ed. Toray,Barcelona,1974.
- Haley, J (1980) *Terapia no convencional. Las técnicas psiquiátricas de Milton Erickson*. Ed. Amorrortu, B. Aires.
- Linares, J. L (1996) Identidad y Narrativa. La Terapia Familiar en la práctica clínica.Paidós.
- Linares, J.L. y Campo, C. (2000) *Tras la honorable fachada*. Ed. Paidós Terapia Familiar.
- Linares, J.L. (2002) Del abuso y otros desmanes: El maltrato familiar entre la terapia y el control.
- Martorell, J.L. (1996). *Psicoterapias*. Madrid: Pirámide.
- Minuchin, S., Wai-Yung, L., Simon, G. (1998) El arte de la Terapia Familiar. Paidós.
- Onnis I. *Terapia familiar de los trastornos psicósomáticos (1985)*. Barcelona, Paidós, 1990
- Pereira, R.: (1994) *Revisión histórica de la Terapia Familiar*. Psicopatología, 14: 5-17.
- Selvini, M, Prata, G. Boscolo, I. y Cecchin, G., (1988) *Paradoja y Contraparadoja*. Paidós, Barcelona,
- Selvini,M ;Cirilo,S.;Selvini,M y sorrentino, A (1990):. *Los juegos psicóticos en la familia*. Ed.Paidós, Barcelona.
- Sluzki, C. : (1993) *El contexto de gestación de teoría de la comunicación humana: una reminiscencia personal*,Cuadernos de T.F., 23-24: 19-26
- Stanton, M., todd, T (1988): *Terapia Familiar del abuso y adicción a las drogas*, Ed. Gedisa, Buenos Aires.
- Ugazio, V. (2001) Historias permitidas, historias prohibidas. Paidós.
- Vaughn, C. y Leff, J. (1981) *patterns of emotional response in relatives of schizophrenics patients*. Schizophrenia Bulletin, 17: 43-45.
- Watzlawick, P ., Beavin, J., Jackson, D. (1967) *teoría de la comunicaciòn humana*. Ed.Herder, Barcelona 1981.
- Wynne,I.; Ryckoff,I; Day, J. y Hirsch,S.: (1958) *Pseudomutualidad en las relaciones familiares de los esquizofrénicos* . En C. Sluzki (comp.), opus cit., 1971, pp. 111-153